

Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университеті

ӘОЖ 378[811.111:004]

Қолжазба құқығында

ОТЫНШИЕВА МАЛИКА ТОЛГАНДИЕВНА

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары (тілдік емес мамандықтар мысалында)

6D011900 – Шетел тілі: екі шетел тілі

Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация

Ғылыми кеңесші:
PhD., қауымдастырылған профессор
Саржанова Ғалия Байжұмақызы

Шетелдік ғылыми кеңесші:
PhD., профессор Николае Станчу

Қазақстан Республикасы
Қарағанды, 2026

МАЗМҰНЫ

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР	4
АНЫҚТАМАЛАР	5
БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР	6
КІРІСПЕ	7
1 ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА ТІЛДІК ЕМЕС МАМАНДЫҚТАР СТУДЕНТТЕРІНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ	20
1.1 Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасы.....	20
1.2 Қашықтықтан білім беруде Smart технологиялардың орны мен мүмкіндіктері.....	32
1.3 Қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары.....	49
2 ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДЕ SMART ТЕХНОЛОГИЯЛАР НЕГІЗІНДЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ МАЗМҰНЫ	59
2.1 Білім алушылардың деңгейін диагностикалауға арналған Smart құралдарын қолдану жолдары.....	59
2.2 Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың әдістемесі.....	85
2.3 Тәжірибелік жұмыс: ұйымдастыру, жүргізу, нәтижесі.....	101
ҚОРЫТЫНДЫ	108
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	112
ҚОСЫМШАЛАР	
ҚОСЫМША А - «Practical course for developing students’ communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты оқу-әдістемелік құрал.....	122
ҚОСЫМША Ә - Бастапқы білім деңгейін анықтайтын тест.....	123
ҚОСЫМША Б - «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» оқу-әдістемелік құралы.....	132
ҚОСЫМША В - Қорытынды білім деңгейін анықтайтын тест.....	133
ҚОСЫМША Г - «Practical course for developing students’ communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты электрондық оқу құралына авторлық куәлік.....	142
ҚОСЫМША Ғ - «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты электрондық оқу құралына авторлық куәлік....	143
ҚОСЫМША Д - «Practical course for developing students’ communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты электрондық оқу құралын университеттің электрондық платформасына ендіру және пайдалану туралы келісім-шарт.....	144
ҚОСЫМША Е - «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты электрондық оқу құралын университеттің	

электрондық платформасына ендіру және пайдалану туралы келісім-шарт.....	146
ҚОСЫМША Ж - Ағылшын тілінің әдістемесі бойынша біліктілікті көтеру курсынан өткені туралы сертификат.....	148
ҚОСЫМША З - Қашықтықтан білім беру бойынша біліктілікті көтеру курсынан өткені туралы сертификат.....	149
ҚОСЫМША И - Сандық технологиялар бойынша біліктілікті көтеру курсынан өткені туралы сертификат.....	150
ҚОСЫМША Й - «Practical course for developing students’ communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты электрондық оқу құралы.....	151
ҚОСЫМША К - «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2levels)» атты электрондық оқу құралы.....	152
ҚОСЫМША Қ - Енгізу акті.....	153
ҚОСЫМША Л - Енгізу акті.....	154

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Бұл диссертациялық жұмыста келесі нормативтік құжаттар мен стандарттарға сілтемелер жасалынған:

- Қазақстан Республикасының Заңы. Білім туралы: 2007 жылдың 27 шілдесі, №319-III ҚРЗ қабылданған.
- Білім беру ұйымдарына қашықтықтан оқытуды ұсыну жөніндегі талаптарды және қашықтықтан оқыту бойынша және жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламалары бойынша онлайн-оқыту нысанында оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 137 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылы 22 сәуірде № 10768 тіркелген.
- Қазақстан Республикасының Заңы. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы: 2022 жылдың 14 шілдесі, №141-VII ҚРЗ қабылданған.
- Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №249 қаулысы.
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 желтоқсандағы №1045 қаулысымен қабылданған Қазақстан Республикасының тіл саясатын іске асыру жөніндегі 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
- Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына Жолдауы (1 қыркүйек 2022 ж.).
- «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 12 желтоқсандағы №827 қаулысы.

АНЫҚТАМАЛАР

Бұл диссертациялық жұмыста келесі анықтамаларға сәйкес терминдер қолданылған:

Қашықтықтан оқыту - бұл білім берудің дербес түрі.

SMART технология – бұл барлық қолда бар ақпаратты жинақтауға, қолайлы жұмыс мерзімдерін белгілеуге, ресурстардың жеткіліктілігін анықтауға мүмкіндік беретін заманауи тәсіл.

Smart – Self-directed, Motivated, Adaptive, Resource free, Technology embedded сөздерінің акронимі (бас әріптерінің қысқарған түрі), білім беруді жеке тұлғаға бағыттап, оның қызығушылығын оятуға, технологияларды пайдалана отырып электронды ресурстарға еркін қолжетімділікке ие болу.

Smart education немесе **ақылды білім беру** – бұл ыңғайлы түрде интерактивті ортада жүзеге асырылған әлемдік деңгейдегі қолжетімді контент арқылы білім беру.

Саралап оқыту - білім алушылардың қандай да бір дағды, қасиеттердің қалыптасуын қамтамасыз ететін оқу үдерісін ұйымдастыру формасы. Әртүрлі білім алушылар тобы үшін оқу үдерісін қамтамасыз ететін дидактика жүйесінің бөлігі.

Цифрлық технологиялар – бұл ақпараттық қоғамдағы өмірге бейімделген тұлғаны тәрбиелеуді, тәрбиелеуді қарқындату және оңтайландыру мәселелерін табысты шешетін құрал.

Цифрландыру жағдайы - жоғары оқу орнының педагогикалық үдерісінде цифрлық технологиялар әлеуетінің толыққанды қолданылуы.

Педагогикалық шарттар – бұл білім алушы мен мұғалімнің қызметін жандандыратын және олардың өзара әрекеттесуінің ең тиімді түрлерін табуға көмектесетін педагогикалық үдерісті оңтайландыру жүйесі.

БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

ҚР	– Қазақстан Республикасы.
ЖОО	– Жоғары оқу орны.
ЖМББС	– Жалпыға міндетті білім беру стандарты.
СО	– Саралап оқыту.
ҚО	– Қашықтықтан оқыту.
БТ	– Бақылау тобы.
ЭТ	– Эксперимент тобы.

КІРІСПЕ

Зерттеудің көкейтестілігі. Заманауи білім беру жүйесіндегі инновациялар мәселесі мамандар даярлауда ерекше маңызды. Бұл жағдайда университеттің білім беру саясаты бәсекеге қабілетті мамандарды даярлау мәселесін шешуге бағытталған, олардың білім беру сапасы мен кәсіби және қызмет қабілеттілігімен қорғалған, сонымен қатар үнемі өзгеріп отыратын жағдайда жұмысқа жан - жақты дайындалған болу қажет.

Бұл бағытта, Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологиясы мен инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» – деп білім мен тәрбие беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді [1].

Қоғам дамуының қазіргі кезеңіндегі әлеуметтік-мәдени және технологиялық өзгерістер білім беру парадигмаларының өзгеруіне әкеледі, оның нәтижесі білім берудің негізгі құндылықтары мен бағыттарын қайта бағалау ғана емес, сонымен бірге білім беру ортасының мазмұны мен құрал-жабдықтық және технологиялық қамтамасыз етілуі болып табылады. Қазақстандағы білім берудің маңызды стратегиялық міндеттерінің бірі – үздік ұлттық білім беру дәстүрлерін сақтай отырып, әлемдік білім беру жүйесіне кірігу және жоғары оқу орындары түлектерін халықаралық біліктілік сипаттамаларымен қамтамасыз ету болып табылады.

Осыған байланысты жоғары оқу орындарында ағылшын тілін кәсіби деңгейде оқыту орталық орын алады. Яғни әрбір студент өз мамандығына сәйкес шетел тілін еркін меңгеріп, оны дамытып қана қоймай, шет елдерге шығып, мол тәжірибе жинақтай алады. Қазіргі заман ашықтық пен әмбебаптықты талап етеді.

Бұл бағытта еліміздің 2050 жылға дейінгі даму стратегиясында қазақ тілін дамыту және шетел тілдерін оқыту мәселелеріне ерекше назар аударылады. «Бүгінгі таңда үштілді білім беру – уақыт талабы. Көптілділік – мемлекетіміздің халықаралық байланыстарын дамытуға мүмкіндік беретін тұлғааралық және мәдениетаралық қарым-қатынастардың маңызды құралы».

Ағылшын тілі мемлекетаралық қатынас құралы болу сияқты жалпы қоғамдық қызмет атқаруымен бірге мынадай міндеттер атқаруда: біріншіден, ол білімдерді бір тілден екіншісіне аударып, тарату қызметін атқарады; екіншіден, халықаралық коммуникация мен ақпарат құралдары қызметін атқарады; үшіншіден, адамдар арасында бүкіл әлемдік ой-пікірлер алмасу түрі және төртіншіден аса мол ақпараттарды сақтау құралы қызметін атқаратын тіл деуге болады. Ал, ағылшын тілін білу – жаһанданудың кепілі ретінде, болашақ мамандарымызға шексіз мүмкіндіктер ашады.

Ағылшын тілін оқыту үдерісінде жаңа технологияларды қолдану білім беру сапасын арттыруға және білім алушылардың қызығушылығын жоғары деңгейде сақтауға көмектеседі. Мұндай технологияларды тиімді пайдалану арқылы оқу

материалдарын түрлендіруге, интерактивті тәжірибе ұсынуға және оқу үдерісін жеңілдетуге болады.

Қазақстанда білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі, білім алушыға оқу қызметінің субъектісі ретінде, өзін-өзі өзектілендіруге, өзін танытуға және өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылатын дамушы тұлға ретінде бағытталған. Мұндай жағдайда педагогикалық үдерістің маңызды құрамы оқу ісіндегі субъектілер – оқытушы мен білім алушыға тұлғалық бағытталған өзара әрекеті болып табылады және егеменді еліміздің болашағы дарынды, білімді, ізденімпаз, ағылшын тілін жетік меңгерген жастарды тәрбелеуді басшылыққа алады. Осыған орай, бүгінгі күні жоғары оқу орындарының алдында тұрған басты міндет – өзіндік айтар ой-пікірі бар, жоғары сапалы, белсенді үш тілді меңгерген мамандар тәрбиелеп шығару.

Тіл әлемді танудың, басқа халықтар жасаған құндылықтармен таныстырудың құралы ретінде әрекет етеді. Қазіргі уақытта шетел тілін ерте үйренуге деген қызығушылық артып келеді. Ресей педагогикалық тәжірибесі - (И.Н. Верещагин, Н.Д. Гальскова, О.В. Даниленко, В.Н. Карташова, Н.В. Кузовлева, Е.И. Негневицкая, Г.И. Панарина, Л.А. Цветкова, М.З. Биболетова және т.б.) үздіксіз білім беру жүйесінде шетел тілін оқыту білім алушыларға білім алуын ізгілендіруге және гуманизациялауға, олардың оқыту, дамыту, мәдени және практикалық бағытын күшейтуге мүмкіндік беретінін қарастырған.

Қазақстанда білім алушыларға шетел тілін оқыту мәселесімен шұғылданған ғалымдар Б.А. Жетпісбаева, Ғ.Б. Саржанова, Г.Н. Амандықова, Т.Ю. Шелестова, М.Ж. Тусупбекова, Г.А. Сеитова, Т.Т. Аяпова, т.б.

Білім беру саласындағы жоғары білікті маман – бұл қарқынды өзгеретін жағдайға дайын, өзгерістерді болжауға, өзін-өзі тәрбиелеуге, креативті тұлғалығын инновациялық іс-әрекетке дайындай алу құндылықтарының сабақтастығын жүзеге асыруға қабілетті тұлға болғандықтан, болашақ мамандықтың оқыту сапасы мен біліктілігін арттыру қазіргі уақытта әртүрлі елдерде және Қазақстанда жүргізіліп жатқан білім беру реформаларының негізгі идеясы болып табылады. Білім алушылардың өзін-өзі жүзеге асыра алуы үшін қажетті дағдылар оның бойында қалыптасуы қажет.

Әрине, бұл дағдылар барлық білім алушылар үшін қажетті. Сондықтан да ұстаздардың басты міндеттерінің бірі студенттерге білімді, ақпаратты көп беру емес, берген білім мен ақпаратты өз бетінше тиімді игеруі үшін жеке ерекшеліктері мен қабілеттерін ескеріп, қажеттіліктерін қанағаттандыру. Бұл проблеманы шешуде жоспарлау мен оқыту процесінде педагогикалық тәсілдердің бірі саралап оқытуды қолдану тиімді жолдардың бірі болып табылады. Сондықтан саралап оқыту қазіргі кезде өзекті мәселелер қатарында.

Саралап оқыту технологиясының дидактикалық, педагогикалық, психологиялық негіздемесі С. Рубинштейн, Л.С. Выготский, В.В. Давыдов, Л.В. Занков, Ю.К. Бабанский, Б.П. Беспалько, В.М. Монахов т.б. ғалымдардың ғылыми-теориялық идеяларына негізделіп жасалған.

Жаңа технологиялар ішінде саралап оқыту технологиясы маңызды орын алады. Осы технология келесі Қазақстандық ғалымдардың зерттеулеріне арқау

болған. Атап айтқанда: Ж. Қараев, Б. Кобдикова, Г.Ғ. Еркібаевалар, Ж.А. Жунибекова т.б.

Зерттеулер мен әдебиеттер көздеріне жүргізілген талдау, саралап оқытуды - білім алушылардың мүдделерін, бейімділігі мен қабілеттерін ескере отырып, оқытуды саралау және даралай ұйымдастырылған білім беру үдерісі. Саралап оқыту жалпы оқыту үдерісінің құрылымын, мазмұны мен ұйымдастырылуын өзгерту арқылы білім алушылардың қызығушылығын неғұрлым толық ескеруге, олардың қабілетін дамытуға, студенттерге өздерінің кәсіби қызығушылығы мен оқуын жалғастыруға қатысты ұстанған бағыт-бағдарына сәйкес білім беру үшін жағдай туғызуға мүмкіндік береді.

Қазіргі таңда студенттердің жоғары оқу орныннан ағылшын тілін бірдей деңгейде меңгеріп шығып, бәсекеге қабілетті маман болуы өзекті мәселе және болашақта әлі де өзекті болып қала бермек. Ағылшын тілін саралап оқыту тілдік емес мамандық студенттерінің ағылшын тілін бірдей жоғары деңгейде меңгеріп шығуына септігін тигізеді. Бұл оқытудың түрі теория мен практиканың ұштасуы. Сонымен қатар саралап оқыту тек студенттер үшін ғана емес, оқытушылар үшін де тілді үйрету мәселесінде таптырмас әдіс болып табылады.

Қазақстанның Болон үдерісіне кіруі, әлемнің түрлі елдерінің жаһандану және экономикалық ықпалдасу үдерісі, сондай-ақ Қазақстанның ашық білім беру кеңістігіне кірігу саясаты шетелдік те, қазақстандық та педагогикалық ғылымда өзекті болып табылатын білім беруге құзыреттілік тұғырына негізделіп, жаңа білім беру моделіне ауқымды көшуге алып келді.

2020 жылы коронавирус пандемиясы мен қашықтықтан білім беруге көшу прагма-кәсіби міндеттерді табысты шешу, әріптестермен және білім алушылармен тиімді коллаборация үшін қажетті түрлі Smart-технологияларды қолдану, сондай-ақ қашықтықтан білім алатын тілдік емес мамандық студенттерінің дербес білім беру ортасын жетілдіру қажеттілігін тудырды.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде тілдік емес мамандық студенттеріне саралап оқыту негізінде бір деңгейлі білім беруді ұйымдастыруда талдап - жинақтай баяндау элементтерін пайдалану, ұқсастықтар, қорытындылаулар, нақтылаулар, модельдеу және ой елегінен өткізулер арқылы өздігінен білімдерін жетілдірулер, оқу материалдарын қысқаша конспектілеу, тірек конспектілер жасау, негізгілерін ықшамдап жазу, келелі мәселелер ұстанымын пайдалану табысқа жеткізетінін ескеру нәтижесінде студенттерді сенімді көмекші ете білу.

Атап кететін бір жайт, ол білім беруді дамытудың қазіргі кезеңі цифрлық экономика мен цифрлық қоғамға көшудің жаһандық үдерістерінен туындаған цифрландыру үдерісімен сипатталады. Global Education Futures «Образование для сложного общества» баяндамасына сәйкес білім беруді цифрландыру «болашағымызды айқындайтын мегатренд» болып табылады [2].

Осы орайда, мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2023 жылдың 1 қыркүйекте «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Менің цифрландыру ісіне және инновацияны енгізу мәселесіне баса мән беретінімді баршаңыз білесіздер. Маңызды стратегиялық

міндетіміз – Қазақстанды ІТ мемлекетке айналдыру. Цифрландыру ісінде нақты жетістіктеріміз де жоқ емес. Үкімет жасанды интеллектіні дамыту ісіне баса назар аударуға тиіс», - деп цифрландыру үдерісінің өзектілігінің күн санап артып келе жатқанын ерекше атап өткен [3].

Ал шетел тілін цифрлық технологиялардың көмегімен оқыту – бұл заман талабы. Оған дәлел бір жағынан, 2020 жылы басталған COVID-19 пандемиясының кесірінен қашықтықтан оқу формасына көшу болса, екінші жағынан әлемдегі білім беруді цифрландыру үдерісінің қарқыны мен маңыздылығы [4, 5].

Білім беруді цифрландыру және цифрлық трансформациялау тақырыбы Қазақстан Республикасында да, әлемде де педагогикалық қоғамдастықта барынша талқыланатын және өзектілігі сөзсіз мәселелердің бірі. Тиісінше, аталмыш мәселе аясында жүргізілген зерттеулер мысалдарын шексіз келтіруге болады.

Солардың қатарында білім беруді цифрландырудың түрлі қырын қарастырған ғалымдар келесідей: В.В. Гриншкун, Д.М. Джусубалиева, Е.В. Артыкбаева, А.Т. Чакликова, К.К. Колин, Е.Ы. Бидайбеков, Г.К. Нұрғалиева, Г.И. Абдрахманова, С. Vlewett, Ж.К. Сағалиева, И.В. Роберт.

Зерттеушілердің пайымдауынша: «Білім беруді цифрландыру – әлемдік, әлеуметтік, экономикалық, индустриялық, әсіресе білім беру жүйесінің өзекті тренді. Пандемия кезінде әлемнің көптеген дамыған елдерінде білім беру негізінен әртүрлі цифрлық құралдар арқылы іске асырылып, қашықтықтан оқытуға шұғыл көшу жүзеге асырылды. Аталмыш қашықтықтан оқытуға шұғыл көшу білім беру саласындағы бірқатар бағдарламалық құжаттардың стратегиялық мақсаты ретінде белгіленген цифрлық трансформацияны қарқындалтуға себеп болып қана қоймай, сонымен қатар білім саласындағы реформалардың нәтижелерін тексеруге мүмкіндік берді» [6].

«Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында, мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев: «Коронавирус індетінің салдарынан дүниежүзіндегі мектеп оқушылары мен студенттердің басым көпшілігі қашықтан оқуға көшті. Бұл білім берудің әдістемесі мен мазмұнын түбегейлі өзгертуде. Ашығын айтқанда, әлі күнге дейін нақты бір онлайн-платформа жоқ. Толыққанды оқу үдерісі үшін қажетті барлық функциялары бар бірыңғай онлайн білім беру платформасын шұғыл әзірлеу қажет. Қашықтықтан оқытуға көшудің маңызды құралдарының бірі – электронды оқулықтар», - деді [7].

Сонымен қатар, білім беру жүйесін ақпараттандырудың негізгі бағыты заманауи талаптарға сәйкес қоғамды дамытудың тиімді де сапалы технологияларына сүйенген жаңа білім стратегиясына көшу болып табылады. Қазақстан әлем бойынша ең жаңа деген оқу формаларын зерттеп, білім саласында үнемі жаңарту жасап келеді, еліміз ақпараттық қоғамға көшкелі жаңа технологиялар өміріміздің басты құралына айналды.

Осы мәселені талдау нәтижесінде, білім алушылардың оқуға деген уәждемесі мен танымдық қызығушылығын арттыру мақсатында АКТ құралдарын қолдану

туралы Б. Абықанова, Қ. Шадиев, Г.Қ. Нұрғалиевалардың еңбектерінде қарастырылса, Г.О. Тажигулованың, А.Е. Сейлханованың еңбектерінде білім беру барысында цифрлық білім берудің дамуы мен эволюциясы, цифрлық педагогика ұғымы мен мәні зерттеліп, зерделенгені анықталды.

Осының жалғасы ретінде, соңғы жылдары SMART технологиясы ұғымы, яғни ақылды оқыту пайда болды және Smart қала, Smart фон, Smart құрылғы, Smart қондырғы, Smart орта деген тіркестерді жиі естіп жүрміз. Яғни, E-learning орнына Smart-learning келуі, ақпараттық қоғам орнына «smart қоғам» қалыптасуы елімізге де келіп жетті. Smart-оқытудың ең басты мақсаты – бәсекеге қабілетті жоғары білім беру есебінен білім алушылардың білім деңгейін: әріптестік, қарым-қатынастық, әлеуметтік жауапкершілік, сыни тұрғысынан ойлауға бейімділік және мәселелерді тез әрі сапалы шешуге дайындау, білім беру үдерісін электрондық ортаға көшіру арқылы оқытудың тиімділігін арттыру болып табылады. Білім беру шекарасы кеңейіп білім алушылар саны көбейіп қана қоймай, уақыт және орынға байланысты шектеулер болмайды.

Білім беруді кез-келген жерде кез-келген уақытта ұйымдастыруға мүмкіндік туғызады. Көптеген елдерде электронды білім беру ортақ пайдаланылып келеді, мысалы АҚШ-тың 90%-дан астам университеттері мен мектептері оқытудың бұл түрін кеңінен қолданады. Мұндай ашық желілік байланыс цифрлық технологияларды пайдаланудың негізін құрауға сеп болады [8].

Оқыту процесінде Smart технологияларды қолданудың негізгі ерекшелігі – бұл білім алушыларға өз бетімен немесе бірлескен түрде шығармашылық жұмыспен шұғылдануға, ізденуге, өз жұмысының нәтижесін көріп, өз-өзіне сын көзбен қарауына, ғылыми жұмыспен айналысуға мүмкіндік береді.

Білім алушыларға қашықтықтан білім беру мен Smart технологиялар негізінде оқыту мәселесіне қатысты орындалған зерттеулердің жан-жақтылығы мен маңыздылығына қарамастан, олар жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту мәселесін толыққанды шешілмегендігі айқындалды.

Сондықтан да бір жағынан, аталмыш тақырып бойынша жинақталған тәжірибені жүйелеу қажеттілігі екінші жағынан, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарын жасап, толыққанды қолдану негізінде жаңарту қажеттілігі туындауда.

Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерді, заңнамалық және нормативтік құжаттарды талдау, зерттеу жұмысымыз барысында жүргізілген зерттеулер, сондай-ақ проблематикамызға арналған ғылыми еңбектерге жасалған шолу және осы мәселенің теориялық әрі практикалық аспектілерін зерттеу шарттарын жүйелеу негізінде, аталған мәселе бойынша бүгінгі күнге дейін арнайы кешенді зерттеулер жүргізілмегені, тек оның жекелеген қырлары ғана қарастырылғаны анықталды.

Соның негізінде зерттеу жұмысымыздың аясында келесі **қарама-қайшылықтар** айқындалды:

– технология ғасырында мемлекеттік саясаттың талаптары мен жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту мәселесі ғылыми-әдіснамалық тұрғыдан негізделмегендігі;

– жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту қажеттілігі мен қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту жайлы ғылыми тұрғыдан бірегей, ортақ анықтама мен жіктеудің болмауы және аталмыш оқытудың педагогикалық шарттарының айқындалмауы;

– жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда білім беру контентін, соның ішінде электронды білім беру ресурстарын қолданудың қажеттілігі мен бұл мәселенің әдістемелік тұрғыдан жеткіліксіз қамтамасыз етілуі;

– қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда мәселесін шешудегі шетелдік және қазақстандық оң тәжірибені анықтау қажеттілігі және осы саладағы зерттеудің практикалық тұсының жеткіліксіз қарастырылуы.

Аталмыш қарама – қайшылықтардың шешімін табу зерттеудің тақырыбын **«Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары (тілдік емес мамандықтар мысалында)»** деп таңдауға негіз болды. Қазіргі педагогикалық практиканың талаптарын, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарын жасау қажеттілігі **зерттеу проблемасы** болып анықталды.

Зерттеудің мақсаты: жоғары оқу орнында қашықтықтан оқытуда Smart технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытуды ғылыми тұрғыда негіздеу және педагогикалық шарттарын жасау.

Зерттеудің нысаны: жоғары оқу орнының педагогикалық үдерісі.

Зерттеудің пәні: қашықтықтан білім беруде тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқыту.

Зерттеудің болжамы: *егер* жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде Smart технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытуда барысында әзірлеген педагогикалық шарттар ескерілсе және құрастырылған модель негізінде жүзеге асырылса, *онда* тілдік емес мамандықтар студенттерін ағылшын тіліне оқытудың тиімділігі артады, **өйткені** бұл білім алушылардың шеттілдік коммуникативтік құзыреттілігін, сондай-ақ пәндік құзыреттері мен дағдыларының дамуына ықпал етеді.

Зерттеудің мақсаты мен болжамына белгіленген зерттеу пәні және нысанына сәйкес мынадай **зерттеу міндеттері** анықталды.

1. Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасын негіздеу, соның нәтижесінде «Smart технологиялар негізінде тілдік емес мамандықтардың студенттеріне ағылшын тілін саралап оқыту» ұғымының авторлық анықтамасын беру.

2. Қашықтықтан білім беруде Smart технологиялардың орны мен мүмкіндіктерін айқындау.

3. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарын жасау және моделін құрастыру.

4. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту әдістемесін әзірлеу және әзірленген әдістеменің тиімділігін тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында тексеру.

Зерттеудің жетекші идеясы: тіл және саралап оқыту – цифрландыру жағдайында және Қазақстанның білім беру жүйесін әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялау үдерісінде білім беру міндеттерін жүзеге асыруға бағытталған өзара байланысты екі сала болып табылады. Тіл, мәдениет, сондай-ақ білім меңгеру мен оқыту туралы заманауи түсініктер қашықтан білім беруде Smart технологиялар негізінде жүзеге асырылатын саралап оқыту барысында дамып, қайта жанданады. Бұл тұжырымдар халықаралық контексте Қазақстандық брендті қолдауға арналған білім беру бағдарламалары арқылы жүзеге асырылатын бірегей тілдік идеологияны білдіреді.

Зерттеудің әдіснамалық негіздері: Зерттеу жұмысымызда келесі білім беру теориялары мен әдіснамалық тәсілдер негізге алынды:

- шет тілдерін оқытудағы оқу үрдісінің кәсіби-коммуникативтік бағыттылығының теориясы (А.В. Аитов, Н.Д. Гальскова, М.Г. Евдокимова, Р.П. Мильруд, П.И. Образцов, Е.И. Пассов, Е.Р. Поршнева және т.б.);

- көптілді және көпмәдениетті тілдік тұлға және лингвистикалық көпмәдениетті білім берудің теориясы мен тәжірибесі (В.В. Сафонова, П.В. Сысоев, В.П. Фурманова, И.И. Халеева және т.б.);

- кәсіптік білім мазмұнын жобалау және модельдеу теориясы (В.И. Андреев, Ю.К. Бабанский, В.П. Беспалько, Е.В. Бондаревская, В.И. Загвязинский, Г.И. Ибрагимов, Н.Ф. Коряковцева, Ю.Г. Фокин, F. Smith және т.б.);

- қостілділік, көптілділік, терминжасам мәселелері (К.Н. Булатбаева, З.К. Ахметжанова, Ш. Курманбайұлы, А. Амирхамзин, Илиуф Хаджи-Мурат, Н.В. Барышников, В.В. Лазарев, Б.А. Жетписбаева, Т.Т. Абдукадырова, Я.М. Колкер, Р.К. Миньяр-Белоручев, И.И. Жинкин, А.С. Смагулова және т.б.);

- шет тілдерін оқытудағы элеуметтік-мәдени тәсіл (Н.И. Алмазова, О.Г. Оберемко, В.В. Сафонова, П.В. Сысоев, В.П. Фурманова және т.б.);

- шет тілін оқытудағы коммуникативті-танымдық тәсіл (Н.В. Барышников, И.Л. Бим, С.С. Куклина, Р.П. Мильруд, О.Г. Оберемко, А.Н. Шамов, А.В. Щепилова және т.б.);

- іс-әрекеттік тәсіл (Л.С. Выготский, П.Я. Гальперин, С.Л. Рубинштейн, Д.Б. Эльконин, Г.В. Бабина, М.А. Черкасова);

- жеке тұлғаға бағытталған тәсіл (И.А. Зимняя; Е.В. Бондаревская, В.Б. Шадриков, И.С. Якиманская);

- интеграциялық тәсіл (В.В. Краевский, А.В. Петровский, Г.Н. Айтмаганбетова, Н.Ф. Талызина, Е.Б. Дуйсенбеков, Г.Д. Глейзер, В.С. Леднёв, С.М. Гапеенкова, Г.Ф. Федорец және т.б.);

– іс-әрекеттік технологиялық тәсіл (цифрлық білім беру технологиялары, цифрлық дидактика) (R. Puentedura, M. Koehler, P. Mishra, В.И. Джусубалиева және т.б.);

– цифрлық дәуірде педагогиканы қайтадан зерделеу, трансформациялық білім беруді зерделейтін тарихи-трансформациялық тәсіл (М.Е. Мазуров, Н. Beetham, Г.К. Нұрғалиева, А.К. Мынбаева және т.б.);

- шет тілдерін оқытудағы құзыреттілік тәсіл (Д. Маклелланд, И.А. Зимняя, А.В. Хуторской, А.В. Болотов, Н.И. Алмазова, Г.К. Селевко т.б.

Зерттеудің көздері: зерттеліп отырған мәселеге арналған философия, жоғары оқу орнында шетел тілін оқыту әдістемесі, психология, педагогика саласындағы еңбектер, ҚР нормативті-құқықтық құжаттары, Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты Қазақстан халқына Жолдауы (1 қыркүйек 2023ж.), Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №249 қаулысы [9], Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауы (1 қыркүйек 2020 ж.), «Цифрландыру, ғылым және инновациялар есебінен технологиялық серпіліс» ұлттық жобасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы №727 қаулысы [10], Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 14 шілдедегі №141-VII Заңы [11], Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 желтоқсандағы №1045 қаулысымен қабылданған Қазақстан Республикасының тіл саясатын іске асыру жөніндегі 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы [12], Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына Жолдауы (1 қыркүйек 2022ж.) [13], жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары, оқу жоспарлары, бағдарламалары, оқулықтар, зерттеушілердің алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибелері, сонымен қатар автордың педагогикалық және зерттеушілік тәжірибелері саналады.

Зерттеудің әдістері: қойылған міндеттерді шешу және зерттеу болжамын тексеру үшін өзара байытатын және бір-бірін толықтыратын әдістер кешені қолданылды:

– **теориялық әдістер**, зерттеу жұмыстарына шолу жасау; философиялық, психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді, зерттеу мәселесі бойынша нормативтік-құқықтық және оқу-әдістемелік құжаттарды теориялық талдау; моделдеу; жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін саралап оқыту бойынша педагогикалық тәжірибені зерттеп, зерделеу;

– **эмпирикалық әдістер:** педагогикалық эксперимент ретінде тәжірибелік – эксперименттік жұмыстың анықтаушы, қалыптастырушы, қорытынды кезеңдері

жүзеге асырылды. Тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың анықтаушы кезеңінде статистикалық деректерді өңдеу мақсатымен сұхбат жүргізу, бақылау, әңгімелесу, сауалнама, білім алушылардың шетел тілі деңгейін анықтайтын тест, диалогтық тілдесім тесті, T. Sima Paribakht, Marjorie Wesche «Сөздік қорды тексеру шкаласы (Vocabulary Knowledge Scale)» [14].

Сонымен қатар педагогикалық бағалау, педагогикалық құжаттарды зерттеу, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың нәтижесінде студенттердің дайындық деңгейлерінің диагностикасы, алынған мәліметтерді статистикалық өңдеу әдістері: ранжирлеу, шкалалау, рейтингтік бағалау, зерттеу барысында алынған нәтижелерді математикалық және статистикалық өңдеу қолданылды.

Зерттеу базасы: Эксперимент жұмыстары Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университетінің тілдік емес мамандық даярлауды жүзеге асыратын факультеттері.

Зерттеудің кезеңдері: Зерттеу жұмысы 2018-2021 жылдар аралығында үш кезең бойынша жүзеге асырылды.

Бірінші кезеңде (2018-2020 жж.) зерттеу мәселесі аясында ақпарат жинақталып, таңдалды. Зерттеу мәселесі бойынша психологиялық, педагогикалық, философиялық еңбектерді талдау негізінде зерттеу жұмысының аппараты әзірленді, яғни зерттеудің мақсаты, міндеттері, пәні мен нысаны, ғылыми болжамы мен кезеңдері анықталды.

Анықтаушы эксперимент кезінде тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін менгерудің бастапқы деңгейлері, ағылшын тілі мұғалімдерінің қолданыстағы әдіс-тәсілдері, оқыту мазмұны мен үдерісі сарапқа салынып, сараланды. Соның нәтижесінде ғылыми мақалалар жарияланып, теориялық тұжырымдар жасалды.

Екінші кезеңде (2021-2023 жж.) Формативті эксперимент жүргізілді, педагогикалық шарттар әзірленді және жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде Smart технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқыту моделі жасалды.

Осы негізде әдістемелік іс-шаралар жүйесі әзірленді, тілдік емес мамандықтар студенттерінің жеке ерекшеліктері ескеріліп, ең тиімді жұмыс формалары мен әдістері анықталды, сондай-ақ олардың жүзеге асыру технологиясы таңдалды. Сонымен қатар, «Шет тілі» пәні бойынша жұмыс бағдарламасы – Syllabus негізінде студенттердің ағылшын тіліндегі коммуникативтік дағдыларын дамытуға арналған электрондық практикум – *Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)* дайындалды. Бұл электрондық практикум университеттік білім беру жүйесіндегі барлық тілдік емес мамандықтар студенттерінің 1 курсына ұсынылады.

Формативті эксперимент барысында қашықтан білім беруде Smart технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытуға арналған электрондық оқу құралы – *Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)* әзірленді. Бұл электрондық оқу құралы зерттеу базаларындағы

педагогикалық үдеріске енгізіліп, жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарының талаптарына сәйкес қолданылды.

Үшінші кезеңде (2024-2025 жж.) қорытынды эксперимент жүргізіліп, атқарылған зерттеу жұмысының нәтижелері жүйеге келтірілді. Анықтаушы және қалыптастырушы эксперименттердің нәтижелері салыстырылып, талданды. Зерттеудің нәтижелеріне негізделіп отырып алынған ғылыми деректер жинақталып, соның негізінде қорытындылар мен ұсыныстар даярланды. Сонымен қатар диссертация талаптарына сәйкес кестелер мен суреттер жүйеленіп, пайдаланылған әдебиеттер тізімі ретке келтірілді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы мен теориялық маңыздылығы:

– Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасы негізделіп («Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту» ұғымының авторлық анықтамасы) берілді.

- Smart-технологиялардың қазіргі жоғары оқу орнының қашықтықтан білім беру жүйесіндегі орны мен мүмкіндіктері айқындалды.

- Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары жасалды және моделі құрастырылды.

- Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың әдістемесі әзірленді және тәжірибелік эксперимент барысында оның тиімділігі тексерілді.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы: Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың әдістемесі, яғни даярланған авторлық Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels) электрондық практикумы академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарҰЗУ, тілдік емес мамандықтардың бірінші курс студенттері үшін «Шетел тілі» және «Иностранный язык» пәндерін оқытудағы оқу процесіне енгізілген туралы акт құрастырылды.

Сонымен қатар, қашықтан білім беру жағдайында Smart технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытуға арналған авторлық электрондық оқу құралы – *Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)* әзірленді.

Зерттеу нәтижелерінің шынайлығы мен негіздемелілігі: диссертациялық зерттеудің әдіснамалық, теориялық бағытымен, тәжірибелік-эксперименттік жұмысының жоспарлығы, алынған нәтижелерді өңдеуде математикалық әдістерді қолданумен және олардың тиімділігі жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың дидактикалық міндеттерін шешуге бағытталған оқу-танымдық әрекеттерін тексерумен, жоғар оқу орнының үдерісіне енгізумен қамтамасыз етілді.

Қорғауға ұсынылатын негізгі қағидалар:

1. Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасы мен («Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту» ұғымының авторлық анықтамасы).

Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасы, ол барлық студенттерге әртүрлі оқу стратегияларын қолдана отырып бірдей материалды оқытуды білдіруі мүмкін немесе мұғалімнен әр білім алушының қабілетіне байланысты әр түрлі деңгейдегі сабақтарды өткізуді талап етілуінде.

Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту - бұл білім алушылардың жеке оқу траекторияларын қамтамасыз ете отырып, тапсырмалар мен мазмұнды икемді таңдауға мүмкіндік беретін цифрлық құралдарды (ЖИ, VR/AR, мобильді қосымшалар, онлайн-платформалар) пайдалана отырып, оқу процесін студенттердің жеке қажеттіліктеріне, деңгейіне және мүдделеріне бейімдеу, мотивацияны арттыру және коммуникативті дағдыларды дамыту.

2. Қашықтықтан білім беруде Smart технологиялардың орны мен мүмкіндіктері, яғни SMART-білім берудің негізгі элементтерінің бірі ретінде білім алушыларға арнайы әдістемелерді пайдалана отырып, жекелендірілген оқыту ресурстары мен жүйелерімен өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді. Smart-технологиялар білім алушылар мен мұғалімдер арасындағы белсенді өзара әрекеттесуді қамтамасыз етеді және олар оқытушыларға білім алушылардың қажеттіліктеріне жылдам жауап беруге және оқу үдерісін нақты уақытта бейімдеуге мүмкіндік беретін икемді және үздіксіз кері байланыс мүмкіндігін жасайды. Бұл оқу тиімділігін арттыруға және жақсы нәтижелерге қол жеткізуге ықпал етеді.

3. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары мен құрастырылған моделі.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың **педагогикалық шарттары** келесідей:

- **Диагностикалық дайындық:** Деңгейлерді диагностикалау: тілді меңгерудің бастапқы деңгейін, когнитивтік стильдерді, жұмыс қарқынын анықтау (тесттер, сауалнамалар, портфолионы талдау арқылы). Қажеттіліктерді анықтау: жеке траекторияларды қалыптастыру үшін студенттердің қызығушылықтарын, мақсаттарын түсіну.

- **Мазмұн мен тапсырмаларды саралау:** Адаптивті тапсырмалар: әр түрлі күрделіліктегі (негізгі, жетілдірілген), көлемдегі, форматтағы (мәтін, бейне, аудио, интерактивті) тапсырмалар банкі құру. Жобаға бағытталған оқыту: мүдделерге сәйкес келетін жобаларды таңдау мүмкіндігі.

- **Технологиялық қамтамасыз ету (SMART-құралдар):** LMS платформалары: мазмұнды ұйымдастыруға, прогресті бақылауға арналған оқытуды басқару жүйелері (Moodle, Canvas). AI құралдары: диалог практикасына арналған

Чатботтар, грамматиканы/айтылымды тексеру қызметтері. Геймификация: ұпайлар, рейтингтер, мотивация белгілері. Өзін-өзі реттеу құралдары: уақыт трекерлері, тапсырмаларды жоспарлаушылар (ақылды мақсаттар, Achievable және Time-bound бөлігі ретінде).

Педагогикалық модельдің мәнін анықтау бойынша зерттеулерді талдау негізінде ЖОО-да қашықтан оқыту жағдайында мұғалімнің жеке цифрлық білім беру ортасын жобалау кезінде Smart-технологияларды енгізу моделін де өзара байланысты және бір-біріне тәуелді блоктар жиынтығы ретінде көрсетуге болады деп санаймыз, олар осы процестің барлық аспектілері мен қырларын біртұтас түрде бейнелейді. Бұл модель білім беру процесінің қатысушылары арасындағы өзара әрекетті оңтайландыруға, студенттердің оқу және танымдық қызметін құрылымдауға және әртараптандыруға мүмкіндік береді.

4. Жоғары оқу орнындағы қашықтан білім беру жағдайында Smart-технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқыту әдістемесі және оны тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында апробациялау нәтижелері.

Зерттеу барысында шетел тілдерін оқытудағы іс-әрекеттік және тұлғалық-бағдарлы тәсілдерге, сондай-ақ қазіргі білім берудің жалпы педагогикалық қағидаттарына сүйене отырып, жоғары оқу орнында қашықтан оқыту жағдайында Smart-технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқыту әдістемесі әзірленді. Аталған әдістеме педагогикалық факультет студенттерінің эксперименттік тобында сынақтан өткізіліп, олардың пәндік құзыреттілігі мен практикалық дағдыларын қалыптастыруға бағытталды.

Авторлық әдістемені жүзеге асыру барысында оқыту үдерісінде келесі білім беру технологиялары қолданылды:

- **Жекелендірілген оқыту:** Оқу материалын оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімдеу.
- **Ойын арқылы оқыту:** Ойын элементтері арқылы білімді меңгерудің тартымды және мотивациялық тәсілі.
- **Бірлескен оқыту:** Оқушылар бірлесіп жұмыс істейтін, идеялар мен білімдермен бөлісетін ортаны құру.
- **Электронды портфолио:** Оқушылардың жетістіктерін көрсету үшін онлайн-платформа.

Зерттеу нәтижелерін сынақтан өткізу және тәжірибеге ендіру:

Диссертациялық жұмыстың мазмұны автордың 12 ғылыми еңбектерінде жарық көрген. Диссертация тақырыбы бойынша 2 оқу құралы, 1 электронды оқу құралы, 1 электронды практикум, сонымен қатар, 3 мақала халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарында, 4 мақала ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми журналдарда, 1 мақала Scopus базасының деректер қорына енген шетелдік журналда жарияланған.

Диссертацияның құрылымы мен көлемі: Диссертация кіріспеден, екі тараудан және қорытындыдан, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен, қосымшалардан тұрады.

Кіріспеде зерттеудің көкейтестілігі, ғылыми аппараты, мақсаты, нысаны, пәні, міндеттері мен болжамы, жетекші идеясы, зерттеудің ғылыми-теориялық және әдіснамалық негіздері, әдістері, зерттеудің ғылыми жаңалығы, теориялық мәнділігі, практикалық маңызы, зерттеу кезеңдері мен базасы, қорғауға ұсынылатын негізгі қағидалар қамтылған.

«Жоғары оқу орнында тілдік емес мамандықтар студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың әдіснамалық негіздері» атты бірінші тарауда зерттеліп отырған проблема бойынша педагогикалық, психологиялық және әдістемелік тұрғыларынан теориялық және практикалық жақтарынан негізделіп, тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасы мен («Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту» ұғымының авторлық анықтамасы) берілген. Қашықтықтан білім беруде Smart технологиялардың орны мен мүмкіндіктері айқындалған. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары жасалып, моделі құрастырылған.

«Қашықтықтан білім беруде Smart технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытудың мазмұны» атты екінші тарауда білім алушылардың деңгейін диагностикалауға арналған Smart технологияларды қолданудың мазмұны мен студенттердің дайындық деңгейіне сәйкес сараланған тапсырмалар мен жеке оқу траекториялары жобаланып, оқытудың әдіс-тәсілдері, құралдары, ұйымдастыру формалары қарастырылып, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың әдістемесі әзірленіп оның тиімділігі эксперимент жүзінде тексерілген.

Қорытындыда теориялық, эксперименттік-тәжірибелік жұмыстарының нәтижелеріне негізделе отырып, ғылыми-әдістемелік ұсыныстар берілді.

Қосымшада диссертациялық жұмыстың мазмұнына енгізілмеген зерттеу материалдары ұсынылған.

1 ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА ТІЛДІК ЕМЕС МАМАНДЫҚТАР СТУДЕНТТЕРІНЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

1.1 Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасы

Соңғы онжылдықтарда білім беруді саралау және екінші тілді меңгеру бойынша көптеген зерттеулер әртүрлі тақырыптар бойынша мақалалар мен кітаптар түрінде жарияланды [15, 16]. Екі сала да пәнаралық тәсілдер арқылы зерттелді, өйткені білім мен лингвистика бірнеше түрлі пәндердің қиылысында орналасқан теориялық, эксперименттік және практикалық өлшемдері бар ғылымдарға айналды: философия, когнитивтік және ми ғылымдары, әлеуметтану және прагматика. Мәдени антропологияның интегративті контекстінде әлеуметтанушылар, экономистер, демографтар, антропологтар, лингвистер және психологтар сияқты көптеген зерттеушілер әртүрлі дәлелдерге сүйенді. Олар сондай-ақ білім беруді саралау мен екінші тілді меңгерудегі айырмашылықтарды түсіну, меңгеру деңгейін бағалау және жаңа және үнемі жаһанданатын әлемге бейімделуді көрсететін оқыту мен оқытудың жаңа стратегияларын жасау үшін адами капиталдың әсерін пайдаланды.

Екінші тілді меңгеру көбінесе мәдени контексте мағынаны қалыптастыру және ойды білдіру үшін сөйлеу, оқу және жазу сияқты әлеуметтік контексте тілді тыңдау, үйрену және пайдалану тәжірибесін жинақтау функциясы ретінде қарастырылады. Осы тақырыптағы кейбір іргелі жұмыстар тілді ақыл мен оймен байланыстырды [17], ойлау мен қарым-қатынас үшін тілдің маңыздылығын атап өтті ("Сөз – адам санасының микрокосмосы" [18] немесе физикалық реакция арқылы оқу бағытын негіздеу [19]).

Философтар мен лингвистер [20, 21, 22]. тілге деген көзқарасын кеңейтіп, тілді ежелгі риторикалық сендіру өнерімен және мәдени сәйкестілікпен «даулы байланыстарды» анықтау арқылы тіл мен ұлтшылдық арасында символдық және тілдің әлеуметтік күшін [23, 24], қайта байланыстырды [25]. Әлеуметтанушылар сараланған білім беруді ынталандыруға болатын екінші тілдің әлеуметтік мән-мәтінін қарастыра отырып, халықаралық атақ-даңқ көрсеткіштерін жетілдірді.

Экономистер экономиканың жаһандануы жағдайында жаңа тілді үйренудің шығындары мен пайдасын есептей бастады, мұнда адамдар үнемі бір жерден екінші жерге көшіп, «қоныс аударатын аудиторияны» қалыптастырады және нақты мәдени алғышарттар мен контекстік факторларды қосады [26].

Гендерлік зерттеулер білім беру мен екінші тілді меңгерудің айрықша факторлары ретінде тартылды, өйткені ерлер мен әйелдер дыбыстарды артикуляциялайды немесе әртүрлі әлеуметтік ортада тіл үйренуге әртүрлі көзқарастарды білдіреді.

Білім беруді саралау тұрғысынан адамдардың тілдерді үйрену қабілеті генетикалық бейімділікке байланысты, мысалы, оқушыға талант беретін мидың

бір бөлігін дамыту. Мотивация мансапты дамытуда және үйренген тілдерді қолдануға болатын контексттерді анықтауда көрінеді.

Басқа тілдерді үйрену топтар немесе жұп тілдер арасындағы ұғымдар мен сөздерді біріктіруді, сюжеттік желілерді біріктіруді және сөз тіркестерінің, сөз тіркестері мен сөйлемдердің когнитивті-функционалдық құрылымды жетілдіруге және сөйлеушіні еркін сөйлеуге бағытталған осы модальділікте тілдік дағдыларды жаттықтыру арқылы қалай жұмыс істейтінін түсінуді қамтиды. «Коммуникативті құзыреттілікке» ие болу [27] және «символдық қабілеттер» [28], екінші тілді үйренуші қарапайым жазбаша үлгілерден бастап ұзақ, нәзік әзіл-оспақты әңгімелерге, концерттерге, фильмдерге, спектакльдерге немесе романдар мен поэзия сияқты әдеби шығармаларға дейін "мәтіндердің" әртүрлі категорияларын түсінуге қабілетті болады. мұғалім үлгерім деңгейін өлшеуге тырысуы мүмкін [29].

Шын мәнінде, ұғымдар мен олармен байланысты сөздерді жеткізу және жаңадан үйренген тілді ағын және/немесе спираль түрінде ұйымдастыру қабілеті басқа айырмашылықтарды мүмкін етеді. Жаңа тілдерді үйренушілер мен оқытушылар мен ана тілінде сөйлейтіндердің идеалды қолданушылар ретіндегі айырмашылығы әлі де даулы тақырып болып табылады.

Ағылшын және барлық басқа тілдер күрделі, көптеген комбинаторлық мүмкіндіктерді, фонетиканың шексіз байлығын (әріптер мен дыбыстар арасындағы айырмашылықтар, байланыстар, әртүрлі екпіндер), грамматикалық және сөздік құрылымдарды (сөз тіркестері, идиомалар, фразалық етістіктер) және сөзжасам модельдерін көрсетеді. Бұл сондай-ақ көптеген адамдар қалағанынша қол жетімді құнды ресурс және оны шебер қолдана алатын барлық пайдаланушыларға (спикерлерге, студенттерге және оқытушыларға) тиесілі.

Бұл бағытта шетелдік зерттеуші Г. Нойнер [30] білім алушылардың сабақта айтылған хабарламалардың мағынасын түсінуі, олардың түпкі мақсатын білуі және жеке мақсаттарын жүзеге асыруы өте маңызды деп, бұл біліктілік коммуникативті біліктілік деп атады.

Ал ғалым Е.И. Пассов [31] оқытудың коммуникативтік әдісінің негізгі белгілерін анықтаған.

Демек, ағылшын тілін оқытуда коммуникативті оқыту әдістемесін қолдану-білім алушыларға сөздерді грамматикалық және еркін сөйлеуге дұрыс байланыстыруға мүмкіндік береді, бұл әдісті жиі қолдану өз нәтижелерін береді [32].

Сонымен қатар, қазіргі таңда тіл және саралап оқыту - бұл қазақ қоғамының саяси және идеологиялық кеңістігінде дамыған екі өзара байланысты сала, Мұнда тіл, мәдениет, сондай-ақ білімді оқыту мен игеру туралы белгілі бір идеялар білім беру жағдайларында дамып, жаңғыртылады. Бұл нанымдар халықаралық контексте ұлттық брендті қолдауға арналған білім беру бағдарламалары арқылы жүзеге асырылатын түпнұсқа тіл идеологиясын білдіреді.

Ағылшын тілінің білім беру мен тілді оқытуды саралаудағы идеологиялық және саяси аспектілері тәуелсіздіктің соңғы 25 жылында Қазақстанның жоғары

білім беру жүйесінде мұқият зерттеліп, талқыланды. Дегенмен, оқу жоспарларында, оқушыларды оқытуда, материалдарда және мұғалімдерді даярлауда көрсетілген саясат пен тәжірибенің әділ бағытына аз ғана өзгеріс болды.

Білім деңгейін саралау мәселесі білім деңгейіне әртүрлі әсер ететін мектептегі дайындықтың әртүрлі деңгейлеріне байланысты жоғары білім жүйелерінде ағылшын тілін оқыту үшін өзекті болып табылады [33].

Сонымен қатар, тілді "пәнаралық зерттеу және әлеуметтік әрекет" ретінде оқыту тәсілі [34, 141 б.] студенттерді басқалармен қарым-қатынас контекстіне тарту арқылы "шет тілімен танысу мүмкіндіктерін" тудыруы мүмкін [35, 155 б.] және біртіндеп қазақ және орыс тілдерін "тартылған тілдер" ретінде қолданудан алшақтау, жаңа күйді анықтауда [36, 309 б.] ағылшын тілін интернационалдандыру тілі ретінде кеңінен қолдануға мүмкіндік тудырады.

Бұл зерттеудің жұмыс тобы бірінші курсқа түскен және ағылшын тілін екінші тіл ретінде оқыған педагогика және биология факультеттерінің студенттерінен құралды, олар білім мен ғылыми терминологияға баса назар аударды. Белгілі бір мақсаттар үшін шет тілін меңгеру туралы ойлана отырып, тапсырмалар сөздік қорын кеңейтуге, грамматиканы меңгеруге және үлгілерді дұрыс стилистикалық таңдауға бағытталуы керек. Демек, бұл жерде студенттердің жоғары лингвистикалық мотивациясы мен тілдерді үйренуге бейімділігі олардың психологиялық фонына оң әсер етеді. Тәжірибе көрсеткендей, бірінші курс студенттерінің көпшілігіне тіл үйренуге сараланған көзқарас қажет.

Бірінші курс студенттерінің білімінің гетерогенділігін келесідей анықтайтын факторлардың екі тобы бар:

- Жалпы білім беру жүйесіне әсер ететін сыртқы факторлар;
- Мектептегі шет тілін оқыту жүйесімен тікелей байланысты ішкі факторлар.

Сыртқы факторлардың ішінде қазіргі қоғамдардағы демократияландыру, жаһандану, интеграция және білім беруді гуманитарлық ғылымдарға бағыттау сияқты процестерді жақсартуға ықпал ететін әлеуметтік-экономикалық және саяси факторларды қарастырамыз. Осылайша, студенттердің жеке басына, олардың қызығушылықтарына, тілектеріне, мүмкіндіктеріне назар аударатын, сондай-ақ әркімнің жеке тұлға болу және өзінің және бірегей мансаптық жолына ие болу құқығын мойындайтын оқытуға білім беру тәсілін құру үрдісі бар.

Осыған байланысты жоғары білімнің негізгі мақсаты студенттердің шығармашылық әлеуетін ашу арқылы өзін-өзі дамыту қажеттілігін қанағаттандыратын оқыту жүйесі арқылы студенттердің жеке тұлғалық сипаттамаларын дамыту болып табылады [37].

Ішкі мәселелерге келетін болсақ, жергілікті мәселелерден туындаған факторларды бөліп көрсетуге болады. Бұл факторлар әлеуметтік-педагогикалық деп айтылады және бұл тұста жергілікті білім беру саясатына тікелей қатысатын мамандардың қызметін ескеріледі. Сондай-ақ жеке факторларды ішкі факторларға, соның ішінде бағдарламаның талаптарын тікелей жүзеге асыратын студенттер мен жаттықтырушылардың қызметіне жатқызамыз. Бұл фактор кем дегенде екі себеп бойынша оқу тиімділігін төмендетеді.

Бір жағынан, бұл төменгі деңгейдегі стипендиаттардың фонында жоғары деңгейдегі студенттердің ағылшын тілін үйренуге деген ынтасының төмендігімен байланысты.

Екінші жағынан, артта қалғандар үшін ағылшын тілін жоғары деңгейде меңгергендерге және өзіне сенімді адамдарға жету мүмкін емес сияқты. Бұл тұрғыда көптеген мұғалімдер оқу процесіне педагогикалық инновацияларды енгізгісі келмейді.

Саралап оқыту тұжырымдамасының мәнін аша отырып, студенттердің шет тілін оқыту процесін, атап айтқанда, әр студенттің жеке психологиялық ерекшеліктерін ескеретін және әр студентке оқыту пәні нақты мүмкіндік беретін оқыту жүйесін көрсетуіміз керек. Бұл жағдайда студенттердің оқу субъектілері ретіндегі ролі олардың білім беру траекториясын таңдауға қатысуымен және оқу-танымдық процестің барысы үшін жауапкершіліктерін түсінуімен көрінеді.

Саралап оқыту негізінен кейбір ғалымдардың пікірінше дамытушылық оқыту тұжырымдамаларына негізделген, олар оқушының дамуы оқыту негізінде және іс-әрекет процесінде жүзеге асырылады деп есептеген. Автор шет тілін үйренуден кейінгі психикалық дамуды тарту процесін сипаттайды. Бұл аймақ студенттердің бірлескен іс-әрекет тәжірибесін алғаннан кейін құрдастары мен мұғалімдері сияқты басқа адамдардың көмегімен ғана мәселені шеше алатын тапсырмалардың мазмұнымен анықталады. Еліктеу механизмі, яғни жеке әрекеттер арқылы студент ұқсас мәселелерді өз бетінше шеше алады.

Білім алушылардың шет тілдерін үйренуі үшін білім беруді саралау мұғалімнің іс-әрекеттерінің кейбір тізбегін ұстануы керек, олар мыналарды қамтуы мүмкін:

- бақылау және тестілеу арқылы оқушылардың психологиялық және психо-физикалық ерекшеліктерін зерттеу. Саралаудың негізі ойлау түрі, қабылдау арнасы, темперамент, түсіну деңгейі, мотивация, құндылық бағдарлары, дүниетаным сияқты жеке сипаттамалар болуы мүмкін;

- белгілі бір себептермен студенттерді микро топтарға әдейі ұйымдастыру;

- анықталған саралау негіздерін ескере отырып, сабақ шеңберінде ақпаратты ұсыну және жұмысты ұйымдастыру.

Жұмысты тиімді ұйымдастырудың маңызды шарттарының бірі-топтарды дұрыс, ойластырылған түрде топ мүшелерімен қамтамасыз ету. Топтарды қабылдау кезінде екі түрлі аспектіні ескеру қажет: студенттердің оқу үлгерімінің деңгейі және тұлғааралық қатынастардың сипаты. Студенттер академиялық жетістікке жету үшін берілген біртектілік (біртекті топтар) немесе гетерогенділік (гетерогенді топтар) бойынша топтарға біріктірілуі мүмкін. Біртекті топтар тек күшті немесе тек орта және тіпті әлсіз студенттерден тұруы мүмкін. Біртекті топтар саралап оқыту жағдайында тұрақты бірліктер ретінде, әдетте, іс жүзінде өзін ақтамайды, өйткені оқушылардың қай сыныпқа жататынын білуі күшті оқушыларда снобизмге және әлсіздерде өзін төмен сезінуге әкеледі; Алайда, егер кез-келген материалдың тиімді презентациясы немесе күрделі рөлдік презентация қажет болса, мұндай бөлу қажет екені айқын.

Оқу және тәрбие міндеттерін шешу өзара іс-қимыл мен ынтымақтастық үшін неғұрлым қолайлы жағдайлар жасалатын гетерогенді топта жүзеге асырылады. Көшбасшы болып табылатын мықты оқушы қалған, әлсіздерін басқарады және сыныптың жалпы деңгейін көтеруге және барлық жұмысты қызығырақ етуге көмектеседі. Бірақ көшбасшы басқалардың тапсырманы ұжымдық орындауға қатысуын барынша азайта отырып, бүкіл топты алмастыруы мүмкін. Сондықтан топтарды қабылдау кезінде студенттердің тұлғааралық қатынастарының сипатын ескеру қажет. Психологтар топқа ізгі ниет қарым-қатынасы қалыптасқан студенттер таңдалуы керек дейді. Тек осы жағдайда топта өзара түсіністік пен өзара көмектің психологиялық атмосферасы пайда болады, алаңдаушылық пен қорқыныш сезірі жойылады дейді. Мұндай топтардың маңызды ерекшелігі-олардың ұтқырлығы, әрине, мұғалімнің әрекеті.

Іс жүзінде жеке көзқарас материалды игеруде қиындықтарға тап болған студенттерге ғана емес, сонымен қатар қабілеттерін дамыту деңгейі жоғары студенттерге де қажет екенін есте ұстаған жөн, сондықтан олар мұнымен тоқтап қалмайды және одан әрі ілгерілеуге ынталандырылады. Көп жағдайда мұғалім өзінің күш-жігерін әлсіз оқушыларға бағыттайды.

Қажетті нәтижеге жету үшін мұғалім оқу процесінде тиісті әдістерге, кез-келген жағдайға арналған әр түрлі тапсырмалардың жинақталған жүйесіне ие болуы керек, әр оқушыны оқудағы нақты жетістіктерімен ғана емес, сонымен қатар оның оқу процесі туралы білімдерімен де ажыратып, жетістіктерін үнемі қадағалап отыруы керек.

Барлық осы тапсырмаларды сәтті орындау үшін мұғалімнің жеке басы өте маңызды. Әдепті психолог болуымыз керек, лезде тактикалық өзгерістерге тез жауап беруіміз керек, студенттермен бір бетте болу үшін әртүрлі салаларда эрудицияға ие болуымыз керек, ең бастысы, оқытудың да, бақылаудың да барабар әдістерін қолданатын білімді әдіскер болуға ұмтылуымыз керек. Мұғалімдер сабақтарға, пленарлық отырыстарға қатысуды, танылған әдіскерлердің жұмыстарын зерделеуді және олардың оқулықтарымен жұмыс істеуді қамтуы мүмкін, әріптестерімен үнемі пайдалы тәжірибе алмасу арқылы жетілдірілуі керек.

Саралап оқыту негізгі қағидаттарын бөліп көрсете отырып, осы салада ескерілуі керек жеке тұлғаның келесі ерекшеліктерін анықтап, тізімдей аламыз:

- Жеке тұлғаны қабылдау студентке өзінің қызығушылықтары, қабілеттері, тілектері мен мүмкіндіктері бар ерекше тұлға ретінде қарауды қамтиды;

- Студенттің күшті жақтарына назар аудару студенттерді өзіне сенуге және олардың жеке өсу әлеуетіне үйретуді қамтиды;

- Барлығына сәтті жағдай жасау әр оқушының ең жақын даму аймағын есепке алуды білдіреді;

- Белсенділік тәсілі оқытудың ынтымақтастық қағидаттарына негізделген оқытушы мен оқушылардың бірлескен қызметі ретінде анықтайды;

- Студенттердің бар біліміне сүйену, тәжірибе болуын болжайды.

Оқу тобының бірлігі барлық оқушылар бірдей қызметке қатысатын білім беру процесін құруды көздейді. Жекелендірілген маңызды міндеттер мен

көзқарастар шет тілін үйрену процесін басқаруды талап етеді және ол студенттер туралы ақпаратқа негізделген; олардың қызығушылықтары, мүмкіндіктері, оқу мақсаттары, тілдік дағдылары және т.б.

Лингвистикалық зерттеулерде бір тілді білу кейбір мақсаттарға қол жеткізуді көздейтіні белгілі: Ана тілі мен шет тілі арасындағы байланыс нүктелерін табу [38, 333 б.], қарым-қатынастың тиімділігін арттыру, жалпы лексика құру, сипаттамаларын насихаттау және түсіну өмірдің барлық салаларымен түсіндіріледі: аффективті, әлеуметтік, билік, когнитивті және нәтижелі [39, 12 б.].

Басқаша айтқанда, танымды ынталандыру, кодтарды беру мен ауыстыруды жеңілдету, әлеуметтік өзара әрекеттесу үшін тілді қолдану, диалогта рөл атқару және мағынаны түсіну, эмоцияларды білдіру және адамдарды сендіру үшін тілдің күшін пайдалану екінші тілді меңгерудегі негізгі әрекеттер болып табылады. Ол сондай-ақ аффективті жетістіктер, когнитивті және әлеуметтік кадрлар немесе 'көріністер' саласын қамтиды [40, 381 б.].

Шын мәнінде, тілді оқыту - бұл ұғымдарды, лексиканы және грамматикалық "интериоризацияны" қамтитын әрекет [41, 124 б.] тек таза когнитивті әрекет ретінде ғана емес, сонымен қатар аффективті және когнитивті түрде бірдей дәрежеде қамтиды.

Тапсырмалардың әртүрлі деңгейлері студенттердің тілдік дайындық деңгейін есепке алуды қамтиды. Шет тілін үйрену процесінде саралауды үш түрлі тұрғыдан қарастыруға болады:

Мазмұнды саралау студенттің оқу процесінде меңгеруі керек білімін, дағдыларын қамтиды. Мазмұнды саралау студенттердің сіңіру деңгейін анықтау үшін алдын ала тестілеуді қажет етеді. Бұл ақпарат мұғалімге білім алушылардың когнитивті қажеттіліктеріне, мүмкіндіктері мен қызығушылықтарына байланысты оқу процесін жоспарлауға және ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Оқу процесін басқарудағы ең бастысы - оқытудың түпкілікті нәтижесінің критерийлерін белгілеу. Топты кіші топтарға (тұрақты немесе мобильді) немесе жай жеке тұлғаларға бөлу әдістерін қолданған кезде, осы немесе басқа параметрге байланысты әр кіші топтың теориялық және практикалық материалын игеруге қойылатын талаптарды тұжырымдау қажет. Талаптар оқытылатын материалдың көлеміне, сондай-ақ студенттердің курстың соңында меңгеруі керек дағдыларына байланысты. Саралап оқыту тиімділігін анықтау кезінде критерийлер, бір жағынан, студенттердің мақсатына байланысты пән бойынша академиялық үлгерімі, ал екінші жағынан, адамның білім беру процесіне қанағаттануы болып табылады. Бұл болашаққа деген ынтаны арттыруды білдіреді. Оқу үлгерімін тестілеу тікелей (сауалнама, сұхбат, әңгіме) және жанама (оқу сабағы кезінде студенттердің іс-әрекетін бақылау, олардың танымдық белсенділігін бағалау, студенттердің тапсырмаларды орындауға деген ұмтылысы және басқа әдістер) арқылы анықталуы мүмкін.

Шығармашылық жазу жаттығулары, бірнеше тармақ сұрақтары және статистикалық әдістер арқылы грамматика мен сөздік қорды біртұтас бағалауға

негізделген бастапқы бағалау тесті процестің бастапқы нүктелерін анықтауға және әр оқу бірлігінде лексиканың тиісті көлемін, күрделілігін салыстыру арқылы сараланған дамудың нақты бағыттарын анықтауға көмектеседі. Функционалдық грамматика және стилистикалық таңдаудың күрделілігі.

Табысты даму жолдары тұрғысынан ойлау, игеру үшін дұрыс білім бөліктерін таңдау көптеген жолдармен басқатырғышты құруға және ынталы қатысушыларды, атап айтқанда студенттер мен оқытушыны / профессорды барлық құзыреттіліктер (түсіну, тыңдау, сөйлеу, жазу) және тілдің барлық бөліктері (фонетика, сөз тіркестері, грамматика, лексика, прагматика, стиль, идиомалар, метафоралар) бірге сақталуы керек. Шын мәнінде, тіл туралы хабардарлық уақыт өте келе көптеген зерттеулерде когнитивтік шеңбердегі шындықтың мағынасы мен көрінісін тұжырымдау тәсілі ретінде баса айтылды.

Лингвистикалық зерттеулерде бір тілді білу кейбір мақсаттарға жетуді көздейтіні белгілі: Ана тілі мен шет тілі арасындағы байланыс нүктелерін табу, қарым-қатынас тиімділігін арттыру, ортақ лексика құру, тілдердің сипаттамаларын "біртұтас тұтастықтың бөлігі" ретінде насихаттау және түсіну. оның барлық компоненттерімен өмір сүру: аффективті, әлеуметтік, энергетикалық, когнитивті және өнімді" болып табылады.

Басқаша айтқанда, танымды ынталандыру, кодтарды беру мен ауыстыруды жеңілдету, тілді әлеуметтік өзара әрекеттесу үшін пайдалану, диалогтағы рөлді орындау және мағынаны тұжырымдау, эмоцияларды білдіру және адамдардың сенімі үшін тілдің күшін пайдалану екінші тілді меңгерудегі негізгі әрекеттер болып табылады. Бұған аффективті жетістіктер, когнитивті және әлеуметтік кадрлар немесе 'көріністер' саласы да кіреді. Шын мәнінде, тілді оқыту - бұл ұғымдарды, лексиканы және грамматикалық "интериоризацияны" тек таза когнитивті әрекет ретінде ғана емес, сонымен қатар аффективті және когнитивті түрде де қарастыратын әрекет [42].

Тілдің тарихы мен сөзжасам процесін қамтитын тілді түсінудің өте маңызды модальділігі тілдің этимологиясы болып табылады. Екінші тілді меңгеру саласындағы ауқымды зерттеулер дискурстың дәйектілігі мен біртұтастығын қамтамасыз ету тетіктері ретінде жаңа тілді үйрену кезінде лексика мен синтаксистік білімді түсінудің маңыздылығын көрсетті. Этимологияның анықтамасы әр елде әр түрлі, зерттеушілердің пікірінше, этимология тек сөз шыққан тілді көрсетуден немесе оның ең көне формасын, түбірі мен мағынасын көрсетуден тұрады.

Ал кейбіреулерінің көзқарасы бойынша этимология - бұл сөзді құрайтын ең кішкентай бірліктер мен туынды аффикстердің көрінісі. Этимология өзінің ең танымал мағынасында фразалар, идиомалар, метафоралар контекстінде мұндай түсіндірулерге сенімділік беру жұмысы болып табылады және ол тіл эволюциясы процесінде ұлттық бірегейлікті анықтауда үлкен маңызға ие болды. Осы кешенді тәсілмен байланысты этимология антропология, этникалық зерттеулер, география, топонимика және тарих сияқты зерттеу салаларындағы деректерді пайдаланатын пәнаралық ғылымға айналды. Осылайша, ол екінші тілді меңгеруде маңызды орынға ие болды.

Демек, кәсіпқойлық деңгейінде білімді тарту арқылы арттыру-мәдениеттердің эволюциясы туралы ақпарат жинау және тілді кәсіби қолдану қабілетін жақсарту "этимологиялық карталарды" әзірлеу кезінде жаңа тілді үйренуге және оқытуға қызықты тәсіл бола алады [43, 10 б.], олар лексикалық бірліктердің шығу тегінен бастап олар тараған тілдерге дейінгі эволюциясын, сондай-ақ терминдердің ауызекі, танымал немесе академиялық деңгейде стилистикалық таралуын қадағалайды.

Тілдің озық пайдаланушысы болу сөйлеушіге шексіз мәлімдемелер жасауға және олардың дұрыстығын бақылауға мүмкіндік беретін көрінетін күш ретінде грамматиканы меңгеруді ғана емес, сонымен қатар олардың мағыналық матрицасында сөздердің бай қорын түсінуді және тиісінше пайдалануды білдіреді.

Оқыту процесін саралау мұғалімге әр оқушыға мазмұнды игерудің әртүрлі тәсілдерін таңдауға мүмкіндік беруді білдіреді. Іріктеу екі жолмен жүзеге асырылуы мүмкін [44].

Бірінші әдіс студенттердің дайындық деңгейіне, қажеттіліктері мен қызығушылықтарына байланысты әртүрлі тапсырмаларды орындайтынын білдіреді. Мұнда көп деңгейлі тапсырмалар туралы айтып отырмыз. Бұл әр оқушының субъективті тәжірибесіне сүйене отырып, материалды ойша игеруін қамтамасыз ететін тапсырмалар.

Айта кету керек, мұндай таңдау соңғы кезеңде орынды; оқушылар өз таңдауын жасайды, демек, оқу субъектілеріне айналады және оқу процесін мұғаліммен жауапкершілікті бөліседі. Көп деңгейлі тапсырмаларды әзірлеу кезінде Б. Блумның классификациясы қолданылады. Ойлаудың алты деңгейін (білім, түсіну, қолдану, талдау, бағалау, синтез) немесе бес кезеңнен тұратын жаңа мазмұнды зерттеу логикасын сипаттайтын Блумның оқу мақсаттары (зерттеу; есте сақтау; түсіну; дағдыларды қалыптастыру; беру) қолданылады.

Екінші әдіс - студенттердің соңғы онжылдықтарда педагогикалық тәжірибеде белсенді қолданылатын ашық тапсырмалар деп аталатын әртүрлі деңгейлерде бірдей тапсырмаларды орындауы. Ашық тапсырмалар - белгілі шешімдері немесе жауаптары жоқ тапсырмалар.

Мұндай тапсырмалар оқушылардың алған нәтижелерін салыстыратын "дұрыс" жауаптары бар дәстүрлі сұрақтардан, тесттерден, жаттығулардан түбегейлі ерекшеленеді. Ашық тапсырмалар тілді дамытудың мүмкін бағыттарын ғана көздейді және студенттердің шығармашылық әлеуетін ынталандырады. Мұндай міндеттердің мысалдары - жоба құру, шолу жазу, буклет, газет шығару, мақаланың соңын жазу, объектілерді қажеттілік бойынша саралау, мазмұнды тақырып, сурет және басқалар бойынша болжау. Бірдей тапсырмаларды қолданудың негізгі артықшылықтары-әр түрлі деңгейдегі студенттерді білім беру процесіне барынша тарту, әркімнің өз пәні бойынша тапсырмада жұмыс істеу қабілетін арттыру және тапсырманы орындау тәсілін таңдау мүмкіндігі (жеке, жұпта, шағын топтарда).

Оқыту нәтижелерін саралау білім алушылардың оқу мазмұнында шеберлігін көрсету үшін жасайтын танымдық іс-әрекет өнімдерінің күрделілік

деңгейлерінің әртүрлілігін білдіреді. Мысалы, әр түрлі деңгейдегі оқушылар үшін мұғалім тапсырма талаптарын өзгерте алады: бірінші (негізгі) деңгейдегі білім алушыларды азайту және үшінші (жоғары) деңгейдегі оқушыларды көбейту.

Әр мұғалімде білім алушылардың әртүрлі топтарына арналған тапсырмалар жиынтығы бар, бірақ ең тиімді және ынталандырушы әдіс-оқушыларға өздерінің оқу-танымдық іс-әрекетінің өнімін таңдауға мүмкіндік беру. Студенттерге жүйелі түрде шығармашылықпен айналысуға және ерлер мен әйелдердің психологиясындағы айырмашылықтар, мегаполистердің мәселелері, олардың болашақ идеалды үйін қалай көретіндігі және т. б. тақырыптар бойынша жазбаша түрде пайымдауға шақырылады. Алайда, мұндай тапсырмалар әрдайым лексикалық-грамматикалық және стилистикалық конструкциялар түріндегі үлгілері бар бірқатар дайындық жаттығуларын, эссе немесе эссе құру бойынша ұқсас сипаттамалар мен ұсыныстарды қамтуы керек екенін есте ұстаған жөн. Тек осы жағдайда ғана оқушылар әр уақытта тілдік қабілет тұрғысынан өседі.

Педагогикалық зерттеулерінде оқытудың бұл түрі яғни саралап оқыту Мангейм қаласынан шыққан танымал неміс педагогы Ж.А. Зикингердің есімімен байланыстырады, сондықтан ол кейде «Мангейм жүйесі» деп те аталады [45].

Ал педагог - зерттеуші М.М. Скаткин саралауды жалпы тұжырымдама және бұл тұжырымдама өзіне дараландыруды қамтитындығын негіздейді [46].

Зерттеуші Л.С. Славина білім алушыларды топтарға бөліп, оларға әртүрлі әдістермен білім үйретіп, бір деңгейге шығару жолдарын қарастырған [47].

Педагогика ғылымында келешек үшін саралап оқыту пікірін өңдеу жалғасты. Осыған байланысты саралап оқыту пікірін өңдеу білім берудің регламенттік мазмұны негізінде жүзеге асты. Бірақ ғылыми көзқараста саралап оқытудың шекарасын анықтау қажет болды. Осы мәселеге алғаш рет Гончаров Н.К. назар аударды [48].

Бұл бағытта, зерттеуші Орлов В.А. «факультативтер оқушыларда білімнің жоғары деңгейін қалыптастыруда өзінің кең қажеттілігін және өмірлік қабілетін көрсетті» деп атап өтеді [49].

Психологиялық - педагогикалық көзқараспен В.М. Монахов, В.А. Орлов, В.В. Фирсов саралап оқытудың мақсатын былай анықтады: «әрбір оқушының қабілетін және қызығушылығын дамыту, келешегін анықтау үшін қолайлы жағдай жасауға негізделген оқытудың жекешеленуі». Дидактикалық көзқараспен, авторлар саралап оқытудың мақсаты: «мотивациялық, принциптік ережеге негізделген жаңа әдістемелік жүйе құру жолымен мектеп мәселесін шешу» керек деді. Бұл мақсатты жүзеге асыру үшін, авторлардың ойынша, оқыту процесін икемді оқу әдістемесімен қамтамасыз ету еді.

В.М. Монахов, В.А. Орлов, В.В. Фирсов [50] саралап оқытудың екі деңгейлі формасын ұсынады: ішкі және сыртқы.

Педагог Беспалько В.П. бұл деңгейлерді: бірінші деңгей – міндетті, оқытушылық, екінші – алгоритмдік, үшінші – эвристикалық, төртінші – шығармашылық деңгейлердегі қабылдау деп атайды [51].

Педагог - зерттеуші Селевко Г.К. саралап оқыту бағыт бойынша жүзеге асады деп негіздейді: жағдай жасау мен қажетті кешен дайындау [52].

Рабунский Е.С. жұмысында. негізінен оқушылардың маңызды үш ерекшеліктерін басшылыққа алды:

- Тапсырмаларды орындау, қабылдау деңгейі;
- Өзін-өзі тану деңгейі;
- Оқуға қызығушылық танытудағы әрекет ету деңгейі [53];

А.А. Бударный айтуы бойынша баланың өз бойындағы қызығушылықтарын, оқуын, эмоционалдық және еріктілік қасиеттерін ескеру керектігін атап көрсетті [54].

Демек, саралап оқыту әрекеті - білім алуға бағытталған әрекет [55]. Ал В.Давыдов зерттеулерінде бастауыш мектептегі деңгейлеп-саралап қыту мәселесі қарастырылады [56].

Сонымен қатар, өз білімімен мәселелер шешуде білім алушыға оның логикалық ойлауын дамытатын мәліметтер беріп, оны шығармашылықпен қолдану болашаққа жол ашады. Білім алушыға өзін қосымша жұмыста көрсетуге мүмкіндік береді [57].

Осындай жағдайда деңгейлеп-саралап оқыту технологиясының ерекшелігі – білім алушыларды дүниежүзілік білім жүйесінде қолдананылаты рейтинг – ұпай жинау әдісіне баулу [58].

Г.Ф. Еркібаеваның деңгейлеп оқыту технологиясы жоғарыда айтқан ғалымдардан өзгеше. Ол оқушыларға тапсырмаларды 3 деңгейге бөліп, орындауға ұсынады:

- Бірінші топқа «4-5»-ке оқитын балалар.
- Екінші топқа «3-4»-ке оқитын балалар.
- Үшінші топқа «2-3»-ке оқитын балалар [59].

Саралап оқыту - бұл білім алушылардың танымдық қажеттіліктеріне және олардың жеке ерекшеліктеріне мүмкіндігінше жақын оқытудың ерекше түрі екенін атап өттік, өйткені ол оқушыларды олардың танымдық іс-әрекетінің белсенді қатысушыларына айналдырады, сонымен қатар әр оқушының білім мазмұнын қазіргі уақытта оған қол жетімді деңгейде игеруін қамтамасыз етеді, бұл мұғалімдерге шет тілін үйренудің барлық кезеңінде тапсырмалардың тұжырымдалуын перспективада көруге мүмкіндік береді.

Екінші тілді меңгеруге байланысты ағылшын тілін үйренуде саралаудың кейбір критерийлері тұжырымдалды және осы процестің кейбір кірістері мен педагогикалық нәтижелеріне назар аударылды.

Білім беруді саралауға және екінші тілді меңгеруге көзқарас біртіндеп студенттер тобын Қазақстанда іске асырылып жатқан үш тіл бағдарламасы шеңберінде ағылшын тілін меңгеруде нәтижелерге қол жеткізуге жетелейді.

Осы орайда, саралап оқыту – тіл үйренуде студенттің ортақ және жекелеген қабілеттерін ескере отырып, уақытты тиімді пайдалана, білім берудің барлық деңгейлерінде пайдалануға тиімді әдіс болып табылатындығы айқын.

Зерттеу нәтижесінде ғылыми әдебиеттер мен талдауларды зерделей келе, оқыту үдерісінде ең алғаш саралап оқытуды АҚШ-да өткен ғасырдың 20-

жылдарында пайда болғандығын анықтайды. Бұл оқытудың түрі Дальтон-план деген жоба бойынша іске асырылды.

Дальтон-план жобасының негізінде оқыту үдерісінде білім алушылардың мүмкіндіктері мен қабілеттерін ескеретін бағдарламалар қолданыла бастады. Дальтон-план бойынша оқыту үдерісінде пайдаланып жүрген бағдарламалар, сабақ жоспарлары, пәнге нұсқаулар, сабақ тапсырмалары мен жаттығуларды деңгейлерге бөлу жүзеге асырылды.

Ал оқыту үдерісінде өткен мыңжылдықтың ортасында ене бастады. Бірақ Ресей мектептерінің мұғалімдері бұл оқытудың түрін тек дарынды балаларды оқыту бойынша ғана қолданды. Дарынды балалармен жұмыс барысында мұғалімдерде саралап оқытуды жүзеге асыру бойынша нұсқаулықтар мен әдістемелер болмағандықтан, аталған оқыту түрінің кемшілік тұстары да болды. Бертін келе бұл оқытудың түріне «саралап оқыту» деп анықтама беріп, оқыту үдерісінде кеңінен қолдана бастады.

Көптеген әдебиеттерде «Дифференциация» терминімен қатар «Саралап оқыту» немесе «Саралап-деңгейлеп оқыту» және «Жеке даралап оқыту» ұғымдары қатарласа қолданылып жүретіндігі бар.

Саралап оқыту - бұл білім алушылардың жеке психологиялық ерекшеліктері ескеріп, білім беру үдерісін ұйымдастыру. Сонымен қатар білім мазмұнында және оқыту тәсілдерінде айырмашылықтары бар топтар құру [60].

Саралап оқыту: 1) оқу процесіне қатысы бар кез келген ортақ қасиеттердің болуын ескере отырып, мұғалім білім алушылардың тобымен жұмыс жасайтын оқу үрдісін ұйымдастырудың бір түрі (біртекті топ) [61];

Саралап оқыту (оқытудағы саралап, таңдап оқыту тәсілі)

1) білім алушылар контингентінің ерекшеліктерін ескере отырып, әртүрлі оқу жағдайларын жасау;

2) оқу үрдісін біртекті (гомогенная) топтарда жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әдістемелік, психологиялық, білім беру, ұйымдастырушылық және басқарушылық шаралар жиынтығы [62].

Саралап оқыту - білім алушылардың мүдделерін, қабілеттерін, мотивациясын, жеке басын, жынысын және жас ерекшеліктерін ескере отырып, студенттердің білім беру қызметін ұйымдастырудың нысаны. Педагогикада әртүрлі болуы мүмкін: мақсаттары мен міндеттері, принциптері мен мазмұны, балалармен жұмыс істеу әдістері мен түрлері. Саралап оқыту сізге композициялық оқу топтарында, дрейф топтарында, уақытша білім беруде және т.б. білім беруде икемді құруға мүмкіндік береді [63].

Саралап оқытудың технологиясы әртүрлі әдіснамалық құралдарды пайдалану ретінде енгізілген технологияны қамтиды. В.А. Крутецкийдің айтуынша, саралау - прогрессивті қарқынмен шартты топтарға бөлу, аудитория мен үй тапсырмаларын ерекшеліктеріне байланысты беру, дараландыру және оларды орындау талаптарының да әртүрлі болуы, олардың түрлі үйірмелерге баулу және т.б. [64].

П.П. Блонскийдің зерттеулерінде типологиялық негіздер ретінде физикалық және ақыл-ой дамуының деңгейі, мектеп өміріне бейімделу және өмірден оқшаулану сияқты көрсеткіштер келтірілген [65].

Сараланған тәсіл топтарда топтық жұмыс арқылы жүзеге асырылады, мұны П.И. Пидкасист, Ю.К. Бабанский, В.А. Сластёнин өз зерттеулерінде әр түрлі түсіндіреді.

П.И. Пидкасисттің пайымдауынша топтық жұмыс бірқатар белгілерге ие: сабақта сынып нақты тапсырмаларын шешу үшін топтарға бөлінеді; әрбір топ белгілі бір тапсырманы (бірдей немесе сараланған) алады және оны топ жетекшісінің, мұғалімнің тікелей бақылауымен бірге жүзеге асырады; Топтағы тапсырмалар топтың әрбір мүшесінің жеке үлесін ескеруге және бағалауға мүмкіндік беретін тәсілмен жүзеге асырылады; топ үшін ең жоғары тиімділікпен топтың әрбір мүшесінің оқу мүмкіндігін іске асыру мүмкін екенін ескере отырып таңдалады [66].

Осыдан, тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасын әдіснамалық тұрғыдан негіздеу мен жоғарыда жасалған талдаулар нәтижесінде, зерттеу проблемамыздың міндеттеріне сай тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту ұғымына **авторлық анықтама: «Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту» - бұл білім алушылардың жеке оқу траекторияларын қамтамасыз ете отырып, тапсырмалар мен мазмұнды икемді таңдауға мүмкіндік беретін цифрлық құралдарды (ЖИ, VR/AR, мобильді қосымшалар, онлайн-платформалар) пайдалана отырып, оқу процесін студенттердің жеке қажеттіліктеріне, деңгейіне және мүдделеріне бейімдеу, мотивацияны арттыру және коммуникативті дағдыларды дамыту. (авторлық анықтама Отынищева М.Т.) деп берілді.**

Қорыта келе, оқытудың жаңа технологиясы, яғни «Саралап оқыту технологиясы» еліміздің көптеген білім беру мекемелерінде қолданылып жүр. Осылардың ішінде білім алушылардың ынтасы артып, сонымен қатар даму мониторингі де күннен –күнге жоғарылай түседі. Демек, осындай жағдайда мұғалім берген тапсырмалар білім алушылардың біліктілігі мен дағдысын қалыптастырады, тапсырмалар ауқымы да өсіп, шығармашылыққа ұласады.

1.2 Қашықтықтан білім беруде Smart технологиялардың орны мен мүмкіндіктері

Бүгінгі таңда әлемде төртінші технологиялық революция орын алуда: ақпараттың жедел ағындары, жоғары технологиялық жаңалықтар мен әзірлемелер өміріміздің барлық салаларын өзгертеді. Қоғам қажеттіліктері мен жеке тұлғаның мүдделері де өзгеруде. Технологиялық прогресс пен цифрлық кеңістіктің функционалының кеңеюі білім беруді жаңғыртудың басым бағыттарының бірін айқындайды – бүкіл білім беру ортасының форматын, құралдық базасын, технологияларын және мазмұн сапасын өзгерту.

Пандемия Smart-технологияларды білім беру саласында қолданудың әлеуеті мен болашағын айқын көрсетті. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасын талдау нәтижесіне сәйкес, пандемия кезеңінде қашықтан оқытуды жүзеге асыру барысында мемлекеттер бұл мәселеге пандемияға дейінгі олардың цифрлық және инфрақұрылымдық дайындығының деңгейіне қарай шешім қабылдаған.

Педагогтің жеке цифрлық білім беру ортасын жобалауда Smart-технологияларды имплементациялау моделін теориялық-әдіснамалық тұрғыдан негіздеуге және әзірлеуге бағытталған жоба жоғары оқу орнындағы қашықтан оқыту жағдайында үйлестірілген жоспарға сәйкес жүзеге асырылды. Жобаның маңызды аспектісі – цифрлық технологиялардың рөлі және олардың білім беру үдерісіне енгізілуі болды.

Жоғары оқу орнының цифрлық білім беру ортасындағы кәсіби даярлықтың сапасы, ең алдымен, заманауи педагогикалық технологияларды кеңінен қолдану арқылы қамтамасыз етіледі.

Бұл аспект цифрлық технологияларды білім беру үдерісіне жүйелі түрде кіріктірудің әдістемелік қамтамасыз етілуінің маңыздылығын айқындады. Сонымен қатар, ол инновациялық педагогикалық технологиялардың ресурстық базасы ретінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың құралдық мәні мен дидактикалық әлеуетін айқындап көрсетеді.

Қазіргі кезде жай ғана жаппай сауаттылық жеткіліксіз болып қалғалы қашан. Адамдар үнемі ең озық жабдықтармен және ең заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуы тиіс. Оқыту әдістемелерін жаңғырту және өңірлік мектеп орталықтарын құра отырып, білім берудің онлайн-жүйелерін белсене дамыту керек. Бұл қажеттіліктерді шешу үшін қашықтан оқытуды және онлайн режимінде оқытумен қатар, отандық білім беру жүйесіне инновациялық әдістерді, шешімдерді және құралдарды қарқынды енгізуі тиіс.

Ескірген немесе сұраныс жоқ ғылыми және білім пәндерінен арылу, сонымен бірге сұраныс көп және болашағы бар бағыттарды күшейту қажет» – деп бүгінгі таңдағы мектепте, колледждер мен жоғары оқу орындарында онлайн оқыту жүйесін енгізу басты міндет және заман талабы болып отыр [67].

Жоғары және қосымша білім беру саласының цифрлық трансформациясы оқу процесінің өзін де, оның ұйымдық құрылымдарын да өзгертуді білдіреді. Цифрландыру әсіресе университеттер үшін өзекті, өйткені үздік студенттер мен

оқытушыларды іріктеу үшін бәсеке күшейіп, университет түлектерінен цифрлық технологияларды тәжірибеде қолдана білу талап етіледі. Қашықтықтан оқытудың білім беру ортасында пайдалану мүмкіндігі зор.

2015 жылғы 20 наурыздағы N 137 Білім беру ұйымдарына қашықтықтан оқытуды қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды және қашықтықтан оқыту бойынша білім беру процесін ұйымдастыру қағидаларын және нысан бойынша білім беруді ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы №137 бұйрығына сәйкес жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің білім беру бағдарламалары бойынша онлайн оқытуды жүзеге асырады [68].

Негізінде, қашықтан оқытудың қалыптасуы 1892 жылы Чикаго университеті алғашқы қашықтан оқыту бағдарламасын жасап, АҚШ-тың алғашқы қашықтан оқыту университетіне айналды [69].

Білімнің дамуына байланысты қашықтан оқыту сырттай оқытудың барлық нысандарының жалпылама атауына ие болды [70].

Зерттеуші - ғалымдар қашықтан оқытуды «білім беру ұйымынан тыс кабельді немесе жерсеріктік телевизия, видео сияқты технологиялар арқылы білім беру бағдарламаларын тарату», - деп негіздейді [71].

Ал заманауи қашықтан оқыту – білім алушыға оқу мазмұнын қажетті технологиялар және оқыту құралдарды қолдану арқылы онлайн түрде жеткізу механизмі деп анықталған [72].

Ғалым А. Долгоруков өз зерттеуінде «қашықтан оқытуды – іс-әрекетті білім беру әдістемесін, қарқынды білім беру әдістерін, білім беру ақпаратымен қашықтықтан алмасу құралдарын (қағаз нұсқа мен электронды тасымалдаушы кешені)», - деп нақтылаған [73].

Педагог Околелов О.П. өз зерттеуінде: қашықтан оқыту – интернет құралдары негізінде ұйымдастыратын педагогиканың арнайы білім беру жүйесі деп тұжырымдайды [74].

Еліміздің зерттеушілері өз зерттеулерінде, қашықтан оқыту ашық білім беру идеясын іске асыратын амалы деп көрсетеді [75].

Баршамызға белгілі ол жоғары оқу орындарының ақпараттық-білім беру ортасын дамытуға қойылатын тиісті талаптар да өзгереді, атап айтқанда, қашықтықтан білім беру технологиялары мен электрондық оқытуды қолдану мүмкіндіктері кеңейтілді, білім беру ресурстарына, оның ішінде ақпараттық-телекоммуникациялық интернет желісінің мүмкіндіктерін пайдалана отырып қол жеткізу бойынша шарттар нақтыланды.

Бірнеше білім беру ұйымдарының, оның ішінде шетелдік ұйымдардың білім беру ресурстарын жоғары тиімділікпен қамтамасыз ете алатын білім беру бағдарламаларын жүзеге асырудың желілік нысандары мен технологияларына көп көңіл бөлінеді. Педагогикалық жоғары оқу орны жағдайында білім беру процесін ұйымдастыру және ғылыми-педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру үшін бірыңғай білім беру ортасын пайдалану корпоративтік білім беру идеялары мен желілік тәсіл негізінде жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарында анықталатын

құзыреттерді қалыптастырудың тиімді құралы болып табылады. Жоғарыда аталғандай оқытушылар мен білім алушылардың қарымқатынасын дамыту үшін «Цифрлық университет» шеңберінде қашықтықтан білім беру технологиялары мен жүйелерін әзірлеу және енгізуге байланысты міндеттер де өзекті болып қалуда.

Қашықтықтан оқыту технологиялары оқу ақпаратына интерактивті қолжетімділіктің және оқыту траекториясын басқарудың түрлі деңгейлерін пайдаланады, бұл тұлғалық-бағдарлы оқыту идеологиясын жүзеге асыруға ықпал етеді.

Қашықтықтан оқыту технологиялары «білім алушы және оқытушы арасындағы жанама (қашықтықта) немесе толық делдалдық емес өзара байланыс негізінде ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды қолдану арқылы жүзеге асырылатын білім беру технологиялары» деп түсініледі [76].

Заманауи білім беру технологиялық прогреске сәйкес эволюциялануын жалғастыруда. Осы дамудың ең маңызды бағыттарының бірі оқыту сапасын жақсартуға және сыни тұрғыдан ойлауға, есептерді шешудің шығармашылық тәсілдерін дамытуға, сондай-ақ әртүрлі оқыту әдістемелерін біріктіруге бағытталған инновациялық құралдар мен ресурстардың жиынтығын білдіреді.

Бұл мәселені қарастырғандар шетелдік педагог - ғалымдар: М.М. Кутепова, Е.А. Кутепова, А. Челнокова, К. Максимова, И. Ляпина, Е. Сотникова, И.С. Мухаметжанов, А.В. Соловов, М.С. Чванова, Дж.О. Коннелли, П. Миллер, Л.В. Баева, Ш. Чалу т.б.

Зерттеу сондай-ақ Қазақстандағы электрондық оқыту, цифрлық білім беру контентін дамыту, педагогтердің өз цифрлық ресурстарын жобалау аспектісіндегі цифрлық құзыреттіліктерін дамыту идеяларына негізделеді. Бұл идеялар Г.К. Нұрғалиева, Е.В. Артықбаева, Г.Б. Саржанова, Г.Ж. Смағұлова және тағы басқа отандық ғалымдардың еңбектерінде көрініс тапқан.

Осыған орай, «Smart-білім беру» ұғымына авторлардың сипаттамасын талдауын жөн көріп, ол 1-кестеге енгізілді.

Smart - технологиялардың негізгі сипаттамалары олардың интерактивтілігі, бейімделушілігі және қолжетімділігі болып табылады.

Интерактивті оқу платформалары, онлайн курсар, виртуалды зертханалар, мобильді қосымшалар – бұл құралдардың барлығы белсенді қатысуды және өздік оқуды ынталандыратын динамикалық және тартымды білім беру ортасын құруға ықпал етеді [77].

Сонымен қатар осы технологияларды оқу процесіне дұрыс интеграциялай алатын және нақты білім беру қажеттіліктері мен мақсаттарына бейімдей алатын педагогтарды оқытуды да талап етеді.

Кесте 1. «Smart-білім беру» ұғымының сипаттамасы

Автор	Анықтама
<p>SMART аббревиатурасы алғаш рет 1981 жылы қарашада АҚШ-та Вашингтон компанияларының біріндегі стратегиялық жоспарлау процестерін экс - басқарушысы және кеңесші Джордж Т.Доран қолданған.</p>	<p>S.M.A.R.T. — басқарушылық мақсаттар мен міндеттерді сипаттаудың тиімді тәсілі. S.M.A.R.T. аббревиатурасы мақсаттың нақты әрі өлшенетін болуына көмектесетін бес негізгі критерийден тұрады: <input type="checkbox"/> S (Specific) — нақты. Мақсат анық, дәл тұжырымдалуы тиіс. <input type="checkbox"/> M (Measurable) — өлшенетін. Нәтижені сандық немесе нақты көрсеткіштер арқылы бағалауға мүмкіндік болуы қажет. <input type="checkbox"/> A (Achievable) — қолжетімді. Мақсат шынайы, орындалуы мүмкін болуы керек. <input type="checkbox"/> R (Relevant) — маңызды. Мақсат ұйымның немесе жеке тұлғаның жалпы стратегиясы мен қажеттіліктеріне сай келуі тиіс. <input type="checkbox"/> T (Time-bound) — уақытпен шектелген. Мақсаттың нақты орындалу мерзімі болуы қажет.</p>
<p>Н.В. Днепровская, Е.А. Янковская, И.В. Шевцова</p>	<p>«Smart – бұл қоршаған ортамен өзара әрекеттесу кезінде көрінетін және жүйелерге және/яки процестерге мүмкіндік беретін жүйенің немесе процестің қасиеті:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сыртқы ортадағы өзгерістерге дереу ден қою; • өзгеретін жағдайларға бейімделу; • өзін-өзі дамыту және өзін-өзі бақылау;
<p>А.А. Алетдинова и А.А. Мельниченко Smart - білім беруді түсінуді түсіндіру тәсілдеріне талдау жүргізді</p>	<ul style="list-style-type: none"> • SMART білім беру, зияткерлік орта ретінде; • SMART оқу орындары мен профессорлық-оқытушылық құрамның жиынтығы ретінде (келісу қиын, керісінше, бұл білім берудің белгілі бір инфрақұрылымы ретінде қарастырылуы керек, бұл жағдайда университетте); • SMART білім берудің жаңа тәсілі жоғары нәтижелерге немесе тиімді әдістерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін жаңа түр ретінде;
<p>L. Krivova, O. Imas, E. Moldovanova, P.J. Mitchell, V. Sulaymanova, K.Zolnikov</p>	<p>Smart-білім беру-бұл жаңа білім беру парадигмасы, ол бірқатар зияткерлік ақпараттық технологияларды қолдана отырып, адаптивті білім беру процесін жүзеге асыруды қамтиды.</p>

Т. Hoel & J.Mason	Smart - білім берудің мәні – Smart-педагогиканы жеңілдету және жеке оқыту қызметтерін ұсыну және оқушылардың мүмкіндіктерін кеңейту үшін Smart-технологияларды қолдана отырып зияткерлік орта құру.
В.П. Тихомиров	Smart education – бұл жалпы стандарттар, келісімдер мен технологиялар негізінде Интернет желісінде бірлескен білім беру қызметін жүзеге асыру үшін оқу орындары мен профессорлық - оқытушылық құрамның бірлестігі.
А.В. Райхлина	Жеке тұлғаның уәждері мен мүдделеріне бағынатын, техникалық құралдардың (Smart-құрылғылардың)кең спектрі арқылы іске асырылатын жаңа білім алудың уақыты мен деңгейі бойынша дербес басқарылатын икемді.

Қиындықтар мен кедергілерге назар аудару қажет, мысалы, инфрақұрылымды жаңарту қажеттілігі, персоналды оқыту және барлық оқушылар үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету [78].

Технологиялардың даму қарқыны мен оқушылардың қажеттіліктерінің өзгеруі жағдайында Smart-технологиялардың мәнін түсіну сапалы және қолжетімді білім беруді қамтамасыз етудің маңызды құралына айналады. Бұл технологиялардың мәні мен маңыздылығын ашу, сондай-ақ оларды білім беру тәжірибесіне сәтті енгізуге арналған практикалық ұсыныстарды қарастыру маңызды.

Бұл бөлімде білім берудегі Smart-технологиялардың мәні мен маңыздылығын талдауға, оларды анықтау және жұмыс істеудің негізгі аспектілерін талдауға, сондай-ақ осы технологияларды әртүрлі білім беру орталарына сәтті енгізу мысалдарын қарастыруға баса назар аударылды. Smart-технологиялардың мәнін түсіну олардың білім беру үдерісіне әсерін одан әрі зерттеу және оларды пайдаланудың тиімді стратегияларын әзірлеу үшін негіз болады.

Заманауи білім беру үшін Smart-технологиялар мәселесі өте өзекті.

Қазіргі білім беру бірқатар қиындықтарға тап болады, соның ішінде оқушылардың өзгеріп отыратын қажеттіліктері, ақпараттың қолжетімділігінің артуы және оқу процесінің икемділігі мен бейімделу талаптары бар. Осы контексте Smart-технологиялар сапалы және тиімді білім беруді қамтамасыз етуде негізгі рөл атқарады [79].

Мәндерінің бірі – жеке тұлғаға бейімделген білім беру тәжірибелерін құру болып табылады. Бейімделу және жекелендіру мүмкіндіктерінің арқасында бұл технологиялар мұғалімдерге оқу материалын әрбір оқушының нақты

қажеттіліктері мен дайындық деңгейіне бейімдеуге мүмкіндік береді. Бұл мотивацияны арттыруға, оқу тиімділігіне және білімді меңгеру деңгейіне ықпал етеді.

Сонымен қатар, Smart-технологиялар оқу кеңістігінің шекараларын кеңейтуге ықпал етеді. Олар виртуалды экскурсияларды, онлайн ресурстарды, әртүрлі салалардағы ғалымдармен және сарапшылармен желілік өзара әрекеттесуді пайдалану арқылы оқу үдерісін байытуға мүмкіндік береді. Міне, мағынасын сақтай отырып қазақша аудармасы: Бұл оқу процесін қызықты әрі тартымды қана емес, сонымен қатар кең көзқарасты қалыптастыруға және сыни ойлауды дамытуға да ықпал етеді.

Заманауи білім беру үшін Smart-технологиялардың маңыздылығының тағы бір маңызды аспектісі – бұл олардың оқушыларды сандық экономикаға және қоғамға дайындаудағы рөлі. Заманауи технологиялармен жұмыс істеу дағдыларын меңгеру заманауи әлемде табысты мансап және белсенді өмір үшін барған сайын маңыздырақ болады. Smart-технологиялар оқушыларда сандық сауаттылықты, сыни тұрғыдан ойлауды, есептерді шешу дағдыларын және онлайн ортада ынтымақтастықты дамытуға көмектеседі [80].

Технологиялар бар білім беру әдістерін толықтырып қана қоймай, сонымен қатар оқудың өз мәнін түрлендіреді, оны қолжетімдірек, тиімдірек және заманауи әлемнің қажеттіліктеріне бейімделетіндей етеді.

Сонымен қатар, олар көпмәдениетті орта контекстінде оқу үдерісін дамытуда маңызды рөл атқарады. Олар оқушылардың мәдени, тілдік және жеке ерекшеліктерінің әртүрлілігін ескеретін оқу ортасын құруға ықпал етеді. Әртүрлі контенттерді, құралдарды және оқыту әдістемелерін ұсыну арқылы Smart-технологиялар мәдени кедергілерді жеңуге және инклюзивті білім беруге ықпал етеді.

Smart - технологиялар білім алушылар мен мұғалімдер арасындағы белсенді өзара әрекеттесуді қамтамасыз етеді. Олар оқытушыларға оқушылардың қажеттіліктеріне жылдам жауап беруге және оқу үдерісін нақты уақытта бейімдеуге мүмкіндік беретін икемді және үздіксіз кері байланыс мүмкіндігін жасайды. Бұл оқу тиімділігін арттыруға және жақсы нәтижелерге қол жеткізуге ықпал етеді.

Осылайша, Smart - технологиялардың заманауи білім беру үшін маңыздылығы оқу үдерістерін жай ғана автоматтандыру шеңберінен әлдеқайда асып түседі. Олар тез өзгеріп отыратын әлем жағдайында барлық оқушылардың дамуына ықпал ететін икемді, бейімделгіш және инклюзивті білім беру орталарын құрудың негізгі құралы болып табылады.

Білім берудегі Smart - технологиялардың артықшылықтары мәселесі де маңызды болып табылады.

Бұл технологиялардың білім берудегі артықшылықтары өте көп және оқу процесінің әртүрлі аспектілерін қамтиды. Олар тек білімге қолжетімділікті жақсартып қана қоймай, оның сапасы мен тиімділігін де едәуір арттырады [81].

Біріншіден, Smart-технологиялар интерактивтілікті арттыру арқылы оқу үдерісін жақсартуға ықпал етеді.

Екіншіден, бейімделгіш оқу платформалары мен бағдарламаларының арқасында оқушылар материалды өздерінің жеке қарқынымен және жеке қажеттіліктерін ескере отырып зерттей алады. Бұл оқу үдерісін оңтайландыруға және білімді меңгеру тиімділігін арттыруға көмектеседі.

Сонымен қатар, білім беруге қол жетімділік жақсарады. Олар географиялық және уақыттық шектеулерді жеңуге мүмкіндік береді, әлемнің кез келген жерінен және кез келген қолайлы уақытта оқу мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Бұл әсіресе мүмкіндігі шектеулі оқушылар немесе қашық аймақтарда тұратындар үшін өзекті.

Соңында, Smart-технологиялар заманауи әлемнің өзгеріп отыратын жағдайларына сәтті бейімделу үшін қажетті заманауи дағдыларды дамытуға ықпал етеді. Сандық технологиялармен жұмыс істеу дағдысы, сыни тұрғыдан ойлау, коммуникациялық және ынтымақтастық дағдылар – мұның барлығы Smart-технологиялармен қолдау көрсетілетін білім берудің ажырамас бөлігі болып табылады [82].

Сонымен қатар, тиімділігін арттыруға ықпал етеді. Автоматтандырылған бағалау және аналитика жүйелерін пайдалану әрбір оқушының жетістіктерін дәлірек қадағалауға, әлсіз жақтарын анықтауға және жеке қажеттіліктерді ескере отырып оқыту материалын бейімдеуге мүмкіндік береді.

Сондай-ақ Smart - технологиялар оқушылар бір-бірімен және білім алушылармен белсенді өзара әрекеттесе алатын неғұрлым ынтымақтастық білім беру ортасын құруға ықпал етеді. Жобалар бойынша бірлескен жұмыс жүргізу, пікір алмасу және онлайн платформалар арқылы оқу материалын талқылау мүмкіндігі білім алушылардың коммуникациялық және әлеуметтік дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Осылайша, білім берудегі Smart - технологиялар білімге қол жетімділікті кеңейтіп, олардың сапасын арттырып қана қоймай, сонымен қатар заманауи әлемде сәтті бейімделу үшін қажетті кең спектрлі дағдыларды дамытуға ықпал етеді.

Заманауи әлем тез өзгеріп жатыр және ондағы табыс адамдардан тек білімді ғана емес, сонымен қатар болашақ дағдылары деп те аталатын белгілі бір дағдыларды талап етеді. Білім берудегі Smart-технологиялар бұл дағдыларды дамытуда шешуші рөл атқарады.

Осындай дағдылардың бірі – сандық сауаттылық. Заманауи ақпараттық қоғамда сандық технологиялармен тиімді жұмыс істеуді, ақпаратты талдауды, оның сенімділігін бағалауды және өмірдің әртүрлі салаларында қолдануды білу маңызды. Smart - технологиялар оқушыларға жаңа бағдарламаларды, сервистерді және қосымшаларды меңгеруге, сондай-ақ онлайн оқуға мүмкіндік береді [83].

Болашақтың тағы бір маңызды дағдысы – сыни тұрғыдан ойлау. Ақпарат оңай қол жетімді және үнемі өзгеріп отыратын әлемде талдау, бағалау және сыни тұрғыдан ойлау қабілеті негізгі болып табылады. Smart-технологиялар оқушыларға әртүрлі ақпарат көздеріне қол жетімділікті ұсыну, олардың

аналитикалық қабілеттерін ынталандыру және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін ынталандыру арқылы білім беру үдерісін байытады.

Коммуникациялық дағдылар да болашақта маңызды рөл атқарады. Желілік өзара әрекеттесу және ынтымақтастық заманауи әлемінде тиімді коммуникацияласу, қарым-қатынас құру және командада жұмыс істеу дағдысы қажет. Smart - технологиялар онлайн коммуникация, бірлескен жобалар және виртуалды оқу орталары арқылы коммуникациялық дағдыларды дамыту мүмкіндіктерін жасайды. Болашақ дағдыларын дамыту сандық технологиялар дәуірінде білім берудің негізгі міндетіне айналады.

Smart-технологиялар бұл үдерісте маңызды рөл атқарады, сандық сауаттылықты, сыни тұрғыдан ойлауды, коммуникациялық және болашақта сәтті бейімделу үшін қажетті басқа да дағдыларды дамыту үшін бірегей мүмкіндіктер береді.

Сонымен қатар, Smart - технологиялар өздік оқу және есептерді шешу дағдыларын дамытуға ықпал етеді. Кең онлайн ресурстарға қол жетімділіктің арқасында білім алушылар өздері қызығатын тақырыптарды өздік зерттей алады, сұрақтарға жауап таба алады және ақпарат іздеу дағдыларын дамыта алады. Бұл өзін-өзі тәрбиелеу, өз оқуына жауапкершілік және мақсаттарға жету жолындағы мәселелерді тиімді шешу дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

Smart - технологиялар арқылы болашақ дағдыларын дамытудың тағы бір маңызды аспектісі – бұл көпмәдениетті және көптілді ортада жұмыс істеуге дайындық. Әртүрлі елдер мен мәдениеттердегі оқушылармен және оқытушылармен онлайн коммуникация мен ынтымақтастық мәдениетаралық түсіністі, толеранттылықты және жаһалдық ортада жұмыс істеу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Осылайша, Smart-технологиялар білім беру үдерісін байытып, оның тиімділігін арттырып қана қоймай, сонымен қатар тез өзгеріп отыратын әлемде сәтті бейімделу үшін қажетті дағдыларды дамытуда шешуші рөл атқарады.

Сонымен қатар білім беру үдерісінің өз сипатын айтарлықтай өзгертеді. Олар оқытуға жаңа көзқарастар әкеледі, шығармашылық пен инновацияларды ынталандырады, сонымен қатар білімді тереңірек және тиімді меңгеруді қамтамасыз етеді [84].

Smart - технологиялардың негізгі артықшылықтарының бірі – олардың әрбір білім алушының жеке қажеттіліктері мен қабілеттеріне бейімделу қабілеті. Бұл әрбір білім алушының оқу стильдерінің әртүрлілігін және ақпаратты меңгеру қарқынын ескеретін жекелендірілген білім беру бағдарламаларын жасауға мүмкіндік береді. Мұндай көзқарас әрбір білім алушының өз әлеуетіне сәйкес тиімді оқуға және дамуына ықпал етеді.

Сонымен қатар, Smart - технологиялар білім алушылардың мотивациясын арттыруға және оқу материалын жақсырақ меңгеруге ықпал ететін интерактивті және тартымды оқу орталарын құру үшін кең мүмкіндіктер береді. Әртүрлі мультимедиялық ресурстарды, виртуалды зертханаларды, онлайн ойындарды және симуляторларды пайдалану мүмкіндігі оқуды қызықтырақ және қолжетімдірек етеді.

Дегенмен, Smart - технологияларды білім беруге енгізу тек техникалық ресурстарды ғана емес, сонымен қатар осы технологияларды оқу үдерісіне сауатты біріктіре алатын және оларды өз тәжірибесінде тиімді пайдалана алатын дайындалған және құзыретті педагогтарды да талап етеді. Сонымен қатар, барлық білім алушылар үшін, олардың әлеуметтік мәртебесіне немесе географиялық орналасуына қарамастан, Smart-технологияларға тең қол жетімділікті қамтамасыз ету қажет.

Осылайша, білім берудегі Smart - технологиялар білім беру үдерісін жетілдіру және білім алушыларды заманауи әлемнің шағымдарына дайындау үшін күшті құрал болып табылады. Оларды енгізу кешенді көзқарасты және білім беру үдерісінің барлық қатысушыларының бірлескен күш-жігерін талап етеді, бірақ олар ашатын әлеует сөзсіз [85].

Білім берудегі Smart - технологиялардың даму тарихына шолу жасайтын болсақ, олардың туған күні ХХ ғасырдың (1960-шы – 1990-шы жж.) кезеңіне дейін барады:

1960-шы жылдарда білім саласында компьютерлердің алғашқы елеулі пайда болуы байқалды. Бұл кезеңде компьютерлерді пайдалану негізінен бағдарламалық оқытуға бағытталған болды, бұл оқуды жекелендіру және интерактивті әдістемелерді қолдану үшін жаңа мүмкіндіктер ашты [86].

Келесі онжылдықтарда, әсіресе 1970-ші жылдарда, компьютерлік ойындар саласында айтарлықтай прогресс байқалды, бұл студенттердің назарын аударуға және олардың оқуға деген мотивациясын жақсартуға ықпал етті. 1970-ші жылдарда жеке компьютерлердің пайда болуы техникалық құралдарға қол жетімділікті айтарлықтай жеңілдетті, бұл білім беру мекемелерінде компьютерлердің кеңінен таралуына ықпал етті.

1980-ші жылдарда мультимедиялық технологиялардың дамуымен бірге дәстүрлі оқыту әдістерін толықтыратын алғашқы онлайн курсар мен білім беру бағдарламалары пайда болды. Бұл кезеңде қашықтан оқытуды дамытудағы алғашқы қадамдар жасалды.

1990-жылдарда Интернеттің таралуы және қашықтан оқыту жүйелерінің дамуымен білім беру қолжетімдірек және жаһалдық болды. Интернет әртүрлі елдердегі оқытушылар мен студенттермен білім алу және қарым-қатынас жасау мүмкіндігін берді, бұл білім беру үдерісі үшін жаңа көкжиектер ашты.

Smart - білім берудің қалыптасуы (2000 – 2010 жж.):

2000 - жылдардың басында әлеуметтік желілердің пайда болуы және мобильді технологиялардың дамуы білім беруде шешуші факторлар болды. Бұл білімді бөлісу және білім беру қоғамдастықтарын құру үшін әлеуметтік желілерді пайдалану сияқты оқытудың жаңа формаларына әкелді.

Бұл кезеңде сондай-ақ Web 2.0 кеңінен таралды, бұл вики, блогтар, форумдар және т.б. сияқты интерактивті және коллективті оқыту формаларының дамуына ықпал етеді.

2010 - жылдарда жетекші университеттердің сапалы білімін әлем бойынша миллиондаған адамдарға алу мүмкіндігін берген жаппай ашық онлайн курсардың (МООК) дамуы байқалды. Планшеттер мен смартфондардың пайда

болуы да білім беру ортасында өзгерістерге әкелді, оқуды мобильдірек және қолжетімдірек етті.

Геймификация, яғни ойын элементтерін білім беру процесінде қолдану техникасы, осы кезеңде білім беру саласында кеңінен қолданылатын стратегияға айналды.

Smart-білім берудің дамуы (2020-шы жж. – қазіргі уақыт):

2020 - жылдарда жасанды интеллект саласында және оны білім беруде қолдануда айтарлықтай прогресс байқалды. Жасанды интеллектті пайдалану әрбір оқушының қажеттіліктеріне бейімделген жекелендірілген білім беру бағдарламаларын жасауға және оқытуды бейімдеуге мүмкіндік береді.

Сондай-ақ бұл кезеңде білім беруде виртуалды және жандандырылған шындықтың кең таралуы орын алды, бұл иммерсивті оқыту және интерактивті білім беру орталарын құру үшін жаңа мүмкіндіктер ашты.

Іріктеу деректер негізінде оқуды жекелендіру 2020-шы жылдарда Smart-білім берудің дамуындағы тағы бір маңызды бағыт болды. Деректерді талдау мұғалімдерге және білім беру бағдарламаларының әкімшілеріне дәлірек және тиімді білім беру ресурстарын ұсынуға мүмкіндік береді.

Smart - технологиялардың білім беруге әсерін атап өту керек:

Smart - технологиялардың білім беруге әсері мұғалім мен оқушының рөлдерін, сондай-ақ оқу ортасын өзгертуге әкелді. Мұғалім енді тек білім беріп қана қоймай, сонымен қатар фасилитатор, жетекші және коуч рөлін атқарады, оқушылардың білім беру үдерісіне белсенді қатысуын ынталандырады. Оқушы өз кезегінде білім беруді өздік зерттей алатын және қалыптастыра алатын белсенді қатысушыға айналады. Оқу стандартты сыныптардан тысқары шығады, бұл арқылы студенттер кез келген жерден және кез келген уақытта білім ала алады [87].

Сонымен қатар, Smart-білім берудегі қиындықтар мен мәселелер де пайда болады:

Smart-білім берудің басты қиындықтарының бірі ақпараттық - коммуникациялық технологияларға тең қолжетімділіктің болмауы болып табылады. Қазіргі заманғы технологиялар кеңінен таралғанына қарамастан, цифрлық теңсіздік туындау қаупі бар, яғни кейбір оқушылар қажетті ресурстар мен инфрақұрылымға қол жеткізе алмау салдарынан қолайсыз жағдайда қалуы мүмкін.

Ақпараттық технологияларға тең қолжетімділікпен байланысты қиындықтарға қосымша, Smart-білім беру бірқатар басқа мәселелерге де тап болады.

Мұндай мәселелердің бірі – жаңа технологияларға сәйкес оқу бағдарламалары мен әдістемелерін бейімдеу қажеттілігі. Технологиялардың даму қарқынына қарамастан, білім беру бағдарламалары мен әдістемелері жиі олардан артта қалады, бұл оқу үдерісінде смарт-технологияларды пайдаланудың жеткіліксіз тиімділігіне әкелуі мүмкін.

Тағы бір қиындық – педагогикалық кадрларды жаңа технологиялар мен әдістемелерге оқыту қажеттілігі. Көптеген мұғалімдерде Smart-технологияларды

оқу процесінде тиімді пайдалану үшін жеткілікті тәжірибе немесе білім жоқ, бұл осы технологияларды білім беру жүйесіне сәтті енгізуге кедергі болуы мүмкін.

Сонымен қатар, технологияларға беріліп кету салдарынан білім берудегі адам факторының жоғалу қаупі де бар. Еске сақтау маңызды, сәтті оқытудың негізінде әрдайым мұғалім мен оқушы арасындағы өзара әрекеттестік жатыр, ал Smart-технологияларды қолдану осы маңызды құрамды алмастыруға тиіс емес.

Осылайша, Smart-технологиялар білімді жақсарту үшін зор мүмкіндіктер берсе де, оларды оқу процесіне енгізу білім беру ұйымдарына бірқатар маңызды қиындықтарды тудырады, оларды мұқият әрі кешенді түрде шешу қажет [88].

Жаңа өнеркәсіптік революция нәтижесінде орын алып жатқан өзгерістер білім беру жүйесінің алдында тұрған міндеттерді қайта жаза отырып, оның білімге қолжетімділік пен жаңа дағдыларды игеру саласындағы мүмкіндіктерін кеңейтеді. Төртінші өнеркәсіптік революция аясындағы технологиялық жетістіктер, мысалы, жасанды интеллект, роботтандыру, Заттар интернеті, үш өлшемді баспа, нанотехнологиялар, биотехнологиялар, кванттық есептеу, іріктеу деректерді өңдеу технологиялары және басқа да интеллектуалды жүйелер тек өнеркәсіпті ғана емес, сонымен қатар тұтас өмір салтын өзгертеді. Бұл революция сызықтық емес, керісінше экспоненциалды түрде дамиды, сандық технологияларға сүйенеді және әртүрлі инновациялар мен пәндерді біріктіреді.

Төртінші өнеркәсіптік революцияның негізгі ерекшеліктерінің бірі – әртүрлі ғылыми ашылулар мен білім салаларының өсіп келе жатқан үйлесімділігі мен біріктірілуі. Мысалы, сандық технологиялар тірі жүйелерді жасау үшін биологияға белсенді түрде енгізілуде. Компьютермен өзара әрекеттесу күнделікті жағдайға айналып, «қоршаған ақыл» арқылы жүзеге асырылады. Электронды құрылғылар, соның ішінде роботтар, жеке экожүйенің ажырамас бөлігіне айналады, қажеттіліктерге жауап береді және тіпті айқын сұраусыз да көмек көрсетеді. Ақпарат бұлттық технологиялар арқылы роботтарға қашықтан жеткізіледі, бұл оларға желіге қосылуға және бір-бірімен және адамдармен неғұрлым қарқынды өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді.

Барлық заманауи жетістіктер үшін бір ортақ қасиет бар: олар сандық және ақпараттық технологияларды тиімді пайдаланады. Қазақстанның жақын жылдарда қосылуға ұмтылатын дамыған ХХІ ғасыр елдерінде Индустрия 4.0 негізіндегі бәсекеге қабілетті экономика, сондай-ақ Қоғам 4.0 қажеттіліктеріне жауап беретін ғылыми және білім беру кеңістігі байқалады.

Білім беру мазмұнын сандық дамыту және оқыту әдістемесі оқу мен оқыту үдерісін дамытуға ықпал ететін виртуалды орталарды құрудың жаңа мүмкіндіктерін ашады.

Бұл жаңа жағдайларға мобильді бейімделуге дайындықты және динамикалық әлемдегі өзгерістерге тиімді бейімделу үшін жаңа дағдыларды игеру дағдысын болжайды. Сондықтан «тұтас өмір бойы оқу» (Lifelong Learning) тұжырымдамасы ерекше маңызға ие болады. Білім берудің әртүрлі формаларын біріктіру маңызды болады: ресми (мемлекеттік білім беру мекемелерінде), бейресми (менторлық, тренингтер, тәжірибе және т.б.) және ресми емес (Coursera, YouTube және т.б. сияқты платформалар арқылы өздік білім алу).

Заманауи мұғалімдер Интернеттегі ақпараттың үлкен көлеміне қол жеткізу мүмкіндігіне ие. Ақпараттық технологиялардың, қазіргі өмірдің ажырамас бөлігіне айналған, қарқынды дамуы классикалық электронды оқытуды біртіндеп SMART білім беруге орнын беретініне әкелді. SMART білім беру оқушылардың заманауи қажеттіліктеріне бейімделген тиімді оқытуға бағытталған озық технологиялар мен әдістемелерді пайдалануды қамтиды. Бұл оқушыларды оқу үдерісіне белсенді тартатын және материалды тереңірек меңгеруге ықпал ететін интерактивті тақталарды, онлайн курсарды, білім беру қосымшаларын және басқа құралдарды пайдалануды қамтиды.

Білім беру технологиялары оқу үдерісін тек қолдап қана қоймай, сонымен қатар байытатын айтарлықтай құралдарды қамтиды. Оқыту мен оқытудың жаңа немесе жақсартылған әдістерін енгізу білім беру тиімділігін арттырады.

Мұндай технологиялардың мысалдарына ЯндексДиск және Google Диск сияқты бұлттық есептеулер жатады.

Алғашқы SMART білім беру жобасы 1997 жылы Малайзияда әзірленді, ал SMART - мектептер 2006 жылы жұмыс істей бастады. Бұл мектептер 21 ғасырдың шағымдарын шешуге кадрлар дайындауға бағытталған. Мысалы, Австралия IBM-мен ынтымақтастықта кең оқушылар ауқымына бағытталған SMART оқыту жүйесін әзірледі. Бұл жүйе орта білім беру мекемелерінің дайындық деңгейіне байланысты.

Өз білім беру жүйелерін жетілдіру үшін бұл технологияны белсенді түрде пайдаланады [89].

Болжалды Smart - оқыту модельдерінің бірқатары бар, онда оқу бағдарламасы оқу дизайнын заңнама мен мемлекеттік білім беру саясатына сәйкес әртүрлі элементтерді біріктіру ретінде ресми түрде ұсынатын оқу жоспарлауынан басталады, оған құзыреттіліктер, мазмұн және стандарттар кіреді.

Байытушы әдістемелер мен стратегиялар технологиялық инновациялар мен білім беру тәсілдері мен стратегияларын сауатты таңдау арқылы физикалық және виртуалды оқуды біріктіретін оқу жобаларында шешуші рөл атқарады.

Білім беру үдерісінде білім алушылар мен оқытушылар орындайтын белгілі бір негізгі білім беру рөлдері бар. Бұл рөлдер алдын ала белгіленген орнатулар мен шешімдер негізінде анықталатын әртүрлі функцияларды, міндеттерді, тапсырмаларды және авторлық жобаларды қамтиды.

SMART технологиялар SMART білім беру ортасын әзірлеуде соңғы шешімде шешуші рөл атқарады. Бұл шешімнің негізгі элементтері Интернетке қосылған электронды құрылғылар және әртүрлі функцияларды автоматтандыра алатын сандық қосымшалар сияқты «қатты» және «жұмсақ» SMART технологиялары болып табылады. Бұл технологиялар оларды білім беру ортасына біріктіру, сондай-ақ білім беру жобаларын әзірлеуді оңтайландыру үшін қажет.

Сонымен қатар, сыныптағы техникалық мүмкіндіктердің, мысалы, Заттар интернеті (IoT) және автоматтандыру сияқты құралдардың физикалық үйлесімділігін қамтамасыз ету де маңызды. SMART білім берудің әмбебап анықтамасы жоқ. Бұл тақырып әртүрлі салалардағы зерттеулер мен

талқылаулардың пәні болып табылады. Дегенмен, оқушы SMART білім беру үдерісінде шешуші рөл атқаратыны анық.

SMART - педагогика оқушыларға олардың мүмкіндіктерін кеңейтуге, қабілеттерін және шығармашылық ойлауды дамытуға ықпал ететін жекелендірілген білім беру қызметтерін ұсынуға бағытталған [90].

SMART - білім беру тұжырымдамасына сәйкес келетін педагогика түрлері туралы пікірталас жалғасуда. ZT. Zhu, MH. Yu және P. Riezebos [91]:

SMART - орта – бұл оқушыларға кез келген жерден және кез келген уақытта сандық ресурстармен жұмыс істеуге және оқыту жүйелерімен өзара әрекеттесуге мүмкіндік беру үшін әртүрлі технологияларды пайдаланатын білім беру ортасы, оларға қажетті оқыту ілеспесін, қосымша материалдар мен құралдарды сәйкес форматта ұсынады.

SMART - білім берудің негізгі элементтерінің бірі ретінде ол оқушыларға арнайы әдістемелерді пайдалана отырып, жекелендірілген оқыту ресурстары мен жүйелерімен өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді.

Кез келген гаджеттің көмегімен оқушыларға олардың оқу стилі мен қарқынын ескере отырып оқу оңайырақ және ыңғайлырақ болады.

Бұл қабілеттер білім, дағдылар, көзқарастар және құндылықтар бойынша жіктеледі:

1. STEM, оқу, жазу, өнер дағдылары және басқа пәндер сияқты негізгі білімдер мен негізгі дағдылар оқушылардың сапалы дамуында маңызды рөл атқарады.

2. Кешенді дағдылар сыни тұрғыдан ойлаумен және нақты мәселелерді шешумен байланысты. Бұл дағдылар оқушыларға әртүрлі жағдайларға терең түсінік пен кешенді көзқарасты дамытуға көмектеседі. Олар талдауға, пайымдауға және шешім қабылдауға үйретеді, әртүрлі тапсырмалар үшін оңтайлы шешімдерді табады.

3. Жеке тәжірибе ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) саласындағы дағдыларға бағытталған. АКТ саласындағы шығармашылық және өзекті дағдылар оларды оқу үдерісінде сәтті қолдану үшін қажет.

4. Коллективті интеллект өзара әрекеттесу мен ынтымақтастықты талап етеді. Ол белгілі бір адамдар тобының қарым-қатынасы мен бірлескен жұмысының арқасында пайда болатын ортақ білімге негізделеді. Сондықтан оқушылардың бір-бірімен нақты және тиімді өзара әрекеттесуі маңызды [92].

Білім берудің ең маңызды міндеттерінің бірі – тез өзгеріп отыратын әлем жағдайында экономика мен мемлекеттік басқаруда тиімділікке қол жеткізу мақсатында қоғам мен экономиканың тұрақты дамуын қамтамасыз ету. SMART-білім беру негізінде жатқан технологиялар интерактивтілігімен және деректерді талдау қабілетімен ерекшеленеді.

Бұл контексте «smart» сөзі «интеллектуалды» деп аударылады. Интеллектуалды білім беру студенттердің белсенді қатысуын ынталандыратын және оқытушыларға оқытуды оқушылардың жеке дағдыларына, қызығушылықтарына және қалауларына бейімдеуге мүмкіндік беретін интерактивті және визуалдандырылған ортаны білдіреді.

Ақылды білім беруді дамытудың бастамашылары Оңтүстік Кореяның мұғалімдері болды. Осындай педагогтардың бірі, Бён Гук, оқушылардың қолындағы смартфондардың әлеуетін түсінді, бұл олардың белсенділігін ынталандырды. Ол өз оқыту моделін құру кезінде әлеуметтік желілер мен бұлттық құралдарды белсенді түрде пайдаланды. Өз әріптестеріне қатысты ол мыналарды айтты: «Көптеген мұғалімдер өткен ғасырда қалып, жаңа білім беру әдістемелеріне қызығушылық танытпады. Олар дәстүрлі оқыту әдістері ең тиімді деп мәлімдеді. Дегенмен, барлық мұғалімдер осы ғасырда білім беру саласында болып жатқан радикалды өзгерістерге бейімделу қажеттілігін түсінуі және осы дәуірдің жаңа парадигмаларын зерттеуге және түсінуге адал болуы керек» [93].

Осылайша, 2011 жылдан бастап Оңтүстік Корея SMART-білім беруді енгізу және мектеп ортасын сандық дамыту арқылы өз білім беру жүйесін өзгерте бастады.

Бён Гуктың пікірінше, мобильді құрылғылар мен интернет-сервистер оқушыларға білім алмасуға, бірлесіп оқуға және әлемнің әртүрлі елдеріндегі өз құрдастарымен бірге дамуға мүмкіндік береді.

Оңтүстік Кореялық SMART-білім беру жүйесі аясында негізгі принциптер келесідей:

- Қателіктерді қабылдау: Оқушылар қателік жіберуге және олардан өздік оқуға мүмкіндікке ие.

- Шағымдарды қою: білім алушыларға стандартты емес мәселелер қойылады, олармен күресуге тура келеді.

Олар түпнұсқа шешу жолдарын тауып, белгісіздікпен күресуі керек. Жаңа технологиялардың көмегімен мұғалімдер нақты өмірлік мәселелерді көрсете алады.

Сонымен бірге компьютер мұғалімнің орнын баспайды, оны толықтырады.

АКТ және олардың мазмұнының функциялары келесідей ұсынылған [94]:

- Оқытушылық- ақпарат береді, белгілі бір білім деңгейін мен дағдыларды меңгеру үшін қажетті дағдылар мен қабілеттерді дамытады, практикалық қызметте.

- Ақпараттық - іздестіру және анықтамалық ресурстар- білім алуға, ақпаратты ұйымдастыру және жүйелеу бойынша дағдылар мен қабілеттерді дамытуға көмектеседі.

- Демонстрациялық - материалдар зерттелетін объектілерді, құбылыстар мен үдерістерді оларды тереңірек зерттеу және талдау үшін көрнекі түрде ұсынуға көмектеседі.

- Модельдеуші - материалдар объектілерді, құбылыстар мен үдерістерді оларды одан әрі зерттеу және талдау үшін модельдерін жасау мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

- Тренажерлер - әртүрлі дағдылар мен қабілеттерді дамытуға және бекітуге көмектеседі, сонымен қатар меңгерілген материалды қайталауға және бекітуге мүмкіндік береді.

- Имитациялық - құралдар нақтылықтың белгілі бір аспектілерін зерттеу үшін жағдайлар жасайды.

- Оқытушылық - ойын құралдары - оқу материалын меңгеруге және игеруге ықпал ететін білім беру ойын сценарийлерін қалыптастырады.

Мұғалім педагогикалық шеберліктің жоғары деңгейіне ие болуы керек, әртүрлі оқыту әдістерін шебер қолдана білуі керек және нақты жағдайларға байланысты ең қолайлы әдісті немесе олардың комбинациясын таңдай білуі керек.

Ал оқытушылар жоғары кәсіби қабілеттілікке ие болуы керек, өз әдістемелік және ақпараттық - коммуникациялық дағдыларын үнемі жетілдіруі керек. Заманауи оқу үдерісі ақпаратты іздеуді, талдауды, өңдеуді және түрлендіруді қоса алғанда, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолданбай ойлану мүмкін емес [95].

Әмбебап кеңселік қосымшалар мен ақпараттық - коммуникациялық технологиялар құралдары кеңінен таралды: мәтін редакторлары, презентациялар жасау бағдарламалары, электронды кестелер, деректер.

Заманауи технологияларда білім алушыларға оқытудың жаңа әдістері мен құралдарын ұсынатын айтарлықтай әлеует бар. Олардың көмегімен есептерді шешу және сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын дамыту, коммуникациялық қабілеттерді жақсарту, білімді бір саладан екінші салаға көшіру, интеллектуалды қызметті талдау, күмәндарды шешу және қателіктерді жену мүмкін.

Өз кезегінде мұғалімдер технологияларды өз тәжірибесін кеңейту және оны әріптестерімен бөлісу үшін пайдалана алады. Мысалы, Онтарио штатының Білім министрлігі кәсіби дамуға арналған оқу материалдары мен ресурстары орналасқан «e-Learning Ontario» интерактивті платформасын құрды.

Сол сияқты, Сингапурда мұғалімдер желілік оқу қауымдастықтарын пайдаланады, ал Шанхайда оқытушылар өз тәжірибесіне және қолжетімді ресурстарға негізделген педагогикалық білімдерін дамыту үшін электронды портфолиолар жүргізеді (Teaching and Learning e-Portfolios). Технологиялар оқушылардың білімін формативті және суммативті бағалау үшін кеңірек мүмкіндіктер береді [96].

Сөзсіз, технологиялар білім беру үшін үлкен әлеуетке ие. Дегенмен, қазіргі уақытта мұғалімдер технологиялардың педагогикадағы маңыздылығын толық түсінбейді, сондықтан бұл перспективалар әлі толық іске асырыла алмайды. Білім беруді технологияландыруды сәтті жүзеге асыру үшін тұлғаны дамытудың жалпы стратегиясын әзірлеу және сәйкес құралдарды жасау қажет.

Технологиялардың арқасында білім беру қолжетімдірек және икемдірек болады. Онлайн курсар мен қашықтан оқыту кез келген уақытта және кез келген жерден білім алуға мүмкіндік береді. Бұл әсіресе қашықтан оқу немесе басқа жағдайлар себебінен дәстүрлі оқу орындарына баруға мүмкіндігі жоқ студенттер үшін пайдалы.

Бүгінгі таңда білім берудегі Smart-технологиялар тақырыбы педагогика, информатика және технология саласындағы көптеген ғалымдар мен сарапшылар тарапынан белсенді зерттелуде.

Зерттеудің негізінде сондай-ақ Қазақстандағы электрондық оқыту, цифрлық білім беру контентін әзірлеу, педагогтердің жеке цифрлық ресурстарын жобалау

аясындағы цифрлық құзыреттерін дамыту идеялары жатыр, бұл идеялар отандық ғалымдар – Нургалиева Г.К., Артыкбаева Е.В., Муратхан Р., Тажигулова А.И. және басқалардың еңбектерінде көрсетілген.

X–Y–Z ұрпақтарының білімге деген ойлауын трансформациялауын пайдаланып, оларға мүлдем жаңа сапада білім беру қызметтерін ұсынуға мүмкіндік береді [97, 98].

Бұл мәселені яғни X–Y–Z ұрпақтарының білімге деген ойлауын трансформациялауын 2 - кестеде негіздеуге тырыстық.

Кесте 2 – X–Y–Z ұрпақтарының білімге деген ойлауын трансформациялау.

Сипаттамалары	X ұрпағы 1963–1981	Y ұрпағы (Digital immigrants) 1982–1991	Z ұрпағы (Digital Native) 1992–2001
Алдыңғы ұрпақтан айырмашылықтары	Негізгі білім, техникалық сауаттылық, жеке бастылық, өзін-өзі қамтамасыз ету, прагматизм, мансапқа ұмтылыс, бейресми көзқарас, конформизмге қарсы тұру	Білім жеткілікті негізделмеген, бірақ бірнеше салаға қатысты, жаңа технологияларды тез меңгеру, мансапқа емес, өзін-өзі жүзеге асыруға бағдарлану, гедонизм, либералдық көзқарастар, коммуникативтілік, ақпараттылық, космополиттік сипат, конформизм, өз-өзіне сенімділік	Технологияларға «табиғи» қатынас, идеализм, сыншылдықтың жоқтығы, виртуализация
Негізгі факторлар	Білімге қолжетімділік, жоғары білікті жұмыс орындарын құру, жаһандану дамуы, қалалану	Технологиялардың дамуы, әсіресе Интернет, жаһандану, саяси режимдердің дағдарысы	АКТ қоршаған ортаның табиғи бөлігі ретінде, табиғи коммуникация құралы ретінде

Сондықтан, «смарт» қасиеті адамның және қоғамның кұтулеріне және қажеттіліктеріне сай білім дамуы үшін қажет екенін түсінеміз, ол экономикалық, өндірістік технологиялар мен ғылымдағы өзгерістерді ескереді.

Осылайша, технологиялар заманауи білім беруде маңызды рөл атқарады, мұғалімдер мен оқушылар үшін жаңа мүмкіндіктер мен құралдарды ұсынады. Дегенмен, олардың әлеуетін толық іске асыру үшін оқу үдерісінде технологияларды пайдалану бойынша мұғалімдерді даярлау мен қолдауды қамтамасыз ету қажет.

1.3 Қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары

Білім берудің қазіргі гуманистік парадигмасы оқушылардың білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған неғұрлым сараланған, жеке шағын топтарды қалыптастыруға басымдық береді. Сараланған оқыту білім берудегі заманауи гуманистік тәсілдерге сәйкес білім беру процесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Бұл тәсілдер жалпыадамзаттық құндылықтардың басымдығын білдіреді және баланың немесе студенттің жеке басын адамның ең жоғары бірегей құндылығы ретінде қарастырады.

Сонымен қатар, мектеп немесе университет түлектерінің қалаған бейнесін жасауға баса назар аударылады. Бұл тапсырма жоғары мәдени деңгей, шығармашылық, азаматтық, адамгершілік, сондай-ақ икемді дағдыларды меңгеру сияқты кейбір дерексіз және өлшенбейтін нәрселер туралы ойлауды қамтиды. Мұндай адам меритократияға сенуі керек, өзіне сенімді болуы керек және өмір бойы білім алуды жалғастырғысы келеді, сонымен қатар физикалық денсаулығына қамқорлық жасап, өмірге оң көзқараспен қарауы керек. Сараланған оқыту студенттердің барлығына олардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жоспарланған оқу нәтижелеріне қолжеткізуге мүмкіндік береді.

Психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді талдау білім беру мекемелерінде қолданылатын саралау түрлерінің, формалары мен әдістерінің алуан түрлілігін көрсетеді. Жоғары оқу орны білімі болашақ мамандықты игеру үшін қажетті білім мен дағдыларды алуды ғана емес, сонымен қатар азаматтық сананы қалыптастыруды да білдіреді.

Осылайша, университетте оқып жүргенде студенттер білім алумен қатар өздерінің бостандығын, адамгершілігі мен руханилығын көрсететін азаматтық қасиеттерін дамытуға ұмтылуы керек. Бұл өзін-өзі танудың, өзін-өзі құрметтеудің, өзін-өзі бағалаудың, пайымдаудың еркіндігінің, сыни ойлаудың, рухани құндылықтар әлемінде және өмірлік жағдайларда қамту қабілетінің, шешім қабылдауға және өз іс-әрекеттері үшін жауап беруге дайындықтың жоғары деңгейін көрсетеді [99].

Сондай-ақ, білім беру саласында қарастырып жатқан мәселеміздің алар орны жоғары екендігі әр түрлі заңнамалық және нормативтік құжаттарды талдау барысында да белгілі болды. Атап айтқанда:

Қазақстан Республикасында тіл саясатын іске асыру жөніндегі 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламада қазақстандықтардың лингвистикалық капиталының негізгі компоненттерінің бірі іскерлік және халықаралық қарым-қатынас құралы ретінде шетел тілдерін білу болып табылатыны белгіленген және Қазақстан азаматтарының тілдік капиталын дамыту жөніндегі шараларды іске асыру, атап айтқанда, қазақ-орыс-ағылшын үштілділігін дамыту жөніндегі шаралар белгіленген [100, 101].

Сондай-ақ, білім беру саласында қарастырып жатқан мәселе алар орны жоғары екендігі әр түрлі заңнамалық және нормативтік құжаттарды талдау барысында да белгілі болды [102, 103, 104, 105].

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда педагогикалық шарттарды негіздеу және оны педагогикалық үдеріске енгізудің маңызы ерекше. Сондықтан жетістіктерге ұмтылатын ұстаз білім беру жүйесіндегі кез келген педагогикалық құбылысты жүзеге асыру үшін белгілі бір шарттар жиынтығын ұсынуы қажет. Яғни зерттеу тобындағы қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту үшін талап етілетін педагогикалық шарттарды анықтау мәселесі туындайтыны түсінікті жағдай. Ал ол үшін, бірінші кезекте «педагогикалық шарт» ұғымының мағынасына тоқталып өту керек деп санаймыз.

Педагогикалық шарттар және дидактикалық шарттар деген ұғымдар, педагогика ғылымы саласындағы негізгі ұғымдардың бірі болып саналады [106].

«*Педагогикалық шарт*» ұғымын дидактикалық қағидалардың мақсат-міндеттеріне қол жеткізудің мазмұн мен әдіс-тәсілдерінің жиынтықтарын мақсатты түрде таңдау, құрастыру және пайдалану деп түсінген дұрыс.

Сонымен қатар, шарт – бұл объектінің пайда болуына, өмір сүруіне немесе өзгеруіне қажетті заттардың, процестердің, қатынастардың және т.б. жиынтығы [107].

«*Педагогикалық шарттар*» – педагогикалық процестің сыртқы факторларының жиынтығы» [108].

Жалпы инновациялық іс-әрекеттердің мазмұндық сипаттамаларын құрастырып және нәтижеге жетуді педагогикалық шарттар деп түсінеміз.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда педагогикалық шарттарды анықтап алу тақырыбымыздың негізгі мәселесі болғандықтан, шарт сөзіне талдау жасап көрелік.

Сонымен заңнамалық және нормативтік құжаттарды талдау мен әдебиеттерге жасалған териялық талдау, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарын жасауға мүмкіндік берді.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың ***педагогикалық шарттары*** келесідей:

1. Диагностикалық дайындық: *Деңгейлерді диагностикалау: тілді меңгерудің бастапқы деңгейін, когнитивтік стильдерді, жұмыс қарқынын анықтау (тесттер, сауалнамалар, портфолионы талдау арқылы). Қажеттіліктерді анықтау: жеке траекторияларды қалыптастыру үшін студенттердің қызығушылықтарын, мақсаттарын түсіну.*

2. Мазмұн мен тапсырмаларды саралау: *Адаптивті тапсырмалар: әр түрлі күрделіліктегі (негізгі, жетілдірілген), көлемдегі, форматтағы (мәтін, бейне, аудио, интерактивті) тапсырмалар банкін құру. Жобаға бағытталған оқыту: мүдделерге сәйкес келетін жобаларды таңдау мүмкіндігі.*

3. Технологиялық қамтамасыз ету (SMART-құралдар): *LMS платформалары: мазмұнды ұйымдастыруға, прогресті бақылауға арналған*

оқытуды басқару жүйелері (Moodle, Canvas). AI құралдары: диалог практикасына арналған Чатботтар, грамматиканы/айтылымды тексеру қызметтері. Геймификация: ұпайлар, рейтингтер, мотивация белгілері. Өзін-өзі реттеу құралдары: уақыт трекерлері, тапсырмаларды жоспарлаушылар (ақылды мақсаттар, Achievable және time-bound бөлігі ретінде).

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарының анықталуы жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың компоненттерін, өлшемдері мен көрсеткіштерін анықтауға мүмкіндік берді.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың компоненттерін, өлшемдері мен көрсеткіштері 3 – кестеге енгіздік.

Кесте 3. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың компоненттерін, өлшемдері мен көрсеткіштері.

Компоненттер	Өлшемдер	Көрсеткіштер (Бағалау шкаласы)
Лингвистикалық компонент	Материалдың әртүрлі көлемі мен күрделілігін қамтамасыз ету дағдылары	1-5 төмен деңгей 6-10 орташа деңгей 11-16 жоғары деңгей
Психологиялық компонент	Қолдау ортасын құру, көңіл-күйді болдырмау үшін жақын даму аймағына сәйкес тапсырмаларды пайдалану дағдылары	1-5 төмен деңгей 6-10 орташа деңгей 11-16 жоғары деңгей
Әлеуметтік-мәдени компонент	Әртүрлі топтарға арналған мәдени контексті ескере отырып, шынайы материалдарды (бейнелер, мәтіндер) таңдау дағдылары	1-5 төмен деңгей 6-10 орташа деңгей 11-16 жоғары деңгей

Зерттеу тақырыбы аясында жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың моделін құрастыруда қарастыратын келесі түсінік – модель.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда, педагогикалық зерттеу әдісі —

модельдеуге сүйендік. Бұл әдіс қарастырылып отырған даярлық процесінің теориялық моделін құруды білдіреді.

Педагогикалық ғылымда модельдеу әдісінің мәні В.А. Штофф [109], В.А. Веников [110], В.Г. Афанасьев [111], Б.А. Глинский [112], И.Б. Новик [113] және басқа да ғалымдардың еңбектерінде қарастырылған.

Г.В. Суходольскийдің анықтауынша, модельдеу — бұл объективті шындық құбылысын әртүрлі құралдар мен әдістерді қолдана отырып және әртүрлі тәсілдер тұрғысынан модельдейтін, модельдердің иерархиялық реттілігін құру процесі [114].

Модельдеу әдісінің негізгі құралы – модель болып табылады. Шартты түрде үш негізгі модель тобы бөлінеді: физикалық, заттық-математикалық және логикалық - семиотикалық; бірінші топ оригиналдың мәндік сипаттамаларын көрсететін көшірме немесе объектіні білдіреді; екінші топтағы модельдердің физикалық табиғаты прототиптен ерекшеленеді, бірақ оригиналдың мінез-құлқын математикалық түрде сипаттау мүмкіндігі бар; үшінші топ арнайы белгілер, символдар және құрылымдық схемалардан құрастырылады [115].

Модель (лат. *modulus* — «өлшем», «үлгі») қарастырылып отырған процесс немесе құбылыс объектісі ретінде анықталады, ол схемалар, конструкциялар немесе белгілі формалар түрінде бейнеленеді және оның құрылымдық сипаттамаларын, құрамдас бөліктер арасындағы өзара байланыстар мен қатынастарды қолжетімді түрде көрсету үшін қолданылады. Сол сияқты, С.И. Архангельскийдің түсіндірмесінде модель дегеніміз — зерттеліп отырған объектінің құрылымы мен байланыстарын абстрактілі түрде бейнелеу, сонымен қатар оның жүйелік сипатын ерекше атап көрсетеді [116].

В.А. Штофф модельді зерттелетін процестер немесе объектілердің маңызды белгілері, қатынастары мен қасиеттерін бейнелеу ретінде қарастырады [109]; ал В.В. Краевскийдің пікірінше, модель — зерттелетін пәнді сипаттайтын және зерттелетін объекті туралы жаңа мәліметтер алу мақсатында оны алмастыратын жүйе [117].

Т.А. Ходюкова модельді зерттелетін құбылыстың сипаттамаларын, оның функциялары мен аспектілерін біріктіріп, оны зерттеу мақсатында қарастырады [118].

Осылайша, барлық анықтамалардың алуан түрлілігін ескерсек, модель келесі талаптарға сай болуы тиіс деп қорытынды жасауға болады: оның элементтерінің өзара байланысын көрсететін жүйе болуы; зерттеуде зерттелетін құбылыс немесе процестің оригиналын алмастыру; модельделетін процесс немесе құбылыстың маңызды белгілері, қасиеттері мен сипаттамаларын көрсету арқылы оригиналға ұқсас болу; оның негізінде зерттелетін құбылыс немесе процесс туралы жаңа ақпарат алу мүмкіндігін қамтамасыз ету.

Айта кету қажет, модельдеуде жүйелерді (модельдерді) сипаттағанда екі тәсіл қолданылады — құрылымдық және функционалдық. Құрылымдық тәсіл модельдің жүйелік элементтері немесе бөліктерін бөліп көрсетуге бағытталса, функционалдық тәсіл оның элементтерінің функцияларын анықтайды [119].

Зерттеуші М.Ш. Ноулздің пікірінше, педагогикалық шындық элементтерін тиімді модельдеу үшін мазмұндық және процестік модель элементтерін бірге қолдану орынды, мұнда бірінші модель меңгерілетін білім мен дағдыларды көрсетсе, екінші модель — осы білім мен дағдылардың игерілуін қамтамасыз ететін процедуралар, құралдар және формалар кешенінің механизмін анықтайды [120].

Бұл тұжырымдаманы құрып отырған модельде мазмұндық және процестік дайындау аспектілерін бөліп көрсетуге қатысты қолдануға болады.

М.В. Ядровская педагогикалық модельдің маңызды сипаттамасы ретінде оның әлеуметтік бағдарлылығын атап көрсетеді, яғни оқытылатын тұлғаның дамуы мен оқытуға бағытталуын [121].

Оқу үдерісін модельдеу мәселелері көптеген педагог-ғалымдардың В.М. Монаховтың [122], Л.Н. Оразбекованың [123], Э.В. Наумованың [124], Г.О. Қожашеваның [125] т.б. зерттеу жұмыстарында зерттеу мақсатына байланысты шешімін тапқан.

Бүгінде модельдеу – білім беруді дамытудың басты факторы және оның көпүлгілі ұйымдастырылуының практикасы.

Модельдеу педагогикалық зерттеулерде өте күшті құрастыру құралы болып саналады. Дидактикада модельдеуді мынадай маңызды жағдайларда қолданады:

- оқу материалының құрылымын оңтайландыру;
- оқу барысының жоспарлауын жақсарту;
- танымдық қызметті басқару;
- оқу-тәрбие үрдісін басқару;
- диагностика, болжау, оқытуды жобалау.

Білім берудегі модельдеу әрекеті – бұл саналы конструкциялау және педагогикалық жаңалықты, инновацияны ендіру. Педагогикалық жүйені жобалау білім беруді дамыту моделін құрудың саналы және мақсатты бағытталған үдерісі, педагогикалық инновация ұсынған идеалды модельдерді жүзеге асырудың өнімі.

Модельдеудің бірінші кезеңі *мақсатты белгілеу* немесе *мақсат ағашын құрастыру* болып табылады. *Мақсат* – педагогика ғылымында ерекше маңыздылыққа ие санаттардың бірі болып табылады. Мақсат – зерттеушінің ғылыми ізденістерінің соңында қол жеткізетін нәтижесі болып табылады.

Осы аспект бойынша әзірленіп отырған модель мұғалімдердің жеке және кәсіби дамуына үлес қосып, Smart-технологияларды педагогикалық шындыққа енгізудің құндылықтық мағыналары мен мотивацияларын өзектендіреді, сонымен қатар бұл саладағы білім мен дағдыларды меңгеруін қамтамасыз етеді, осылайша олардың жеке-кәсіби тұрғыда қалыптасуының алғышарттарын жүзеге асырады.

Педагогикалық модельдің мәнін анықтау бойынша зерттеулерді талдау негізінде ЖОО-да қашықтан оқыту жағдайында мұғалімнің жеке цифрлық білім беру ортасын жобалау кезінде Smart-технологияларды енгізу моделін де өзара байланысты және бір-біріне тәуелді блоктар жиынтығы ретінде көрсетуге

болады деп санаймыз, олар осы процестің барлық аспектілері мен қырларын біртұтас түрде бейнелейді.

Мұғалімнің жеке білім беру ортасын жобалау кезінде Smart-технологияларды енгізу моделі педагогтың кәсіби қызметінің анықталған кезеңдеріне сәйкес әзірленген — жобалау, жүзеге асыру және аналитикалық кезеңдер. Бұл модель білім беру процесінің қатысушылары арасындағы өзара әрекетті оңтайландыруға, студенттердің оқу және танымдық қызметін құрылымдауға және әртараптандыруға мүмкіндік береді.

Авторлық бағдарламалық өнім «SMART Assistant» мұғалімнің жеке сандық ортасын жобалауды қамтамасыз ететін ақпараттық - техникалық қамтамасыз етудің құрылымдық компоненті ретінде қызмет етеді [126].

Осылайша, жеке білім беру ортасын жобалауда Smart - технологияларды енгізу моделінің құрылымдық компоненттеріне мыналар кіреді:

- интерактивті слайдтар, сабақтар, тірек конспектілер жасауға арналған Smart-технологиялар, құралдар және сервистер; сабақтарды ұйымдастыру және өткізуге арналған қосымшалар, оқу процесін интерактивті сүйемелдеуді жүзеге асырады;

- оқушылардың жұмыстарын жаттығулар мен тапсырмалар арқылы ұйымдастыруға арналған Smart - технологиялар, құралдар және сервистер, интерактивті жаттығулар мен тапсырмалар шаблондары арқылы жүзеге асырылады.

Осыған орай, 1- суретте зерттеуіміздің міндетіне сай құрастырған жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың моделі ұсынылды.

Модель мұғалімнің қызметінің айқындалған кезеңдеріне сәйкес құрылды:

- мұғалімнің жобалау кезеңінде: оқу мақсаттарын ескере отырып, оқу контентін ұйымдастыру, сақтау және жеткізу;

- мұғалімнің жүзеге асыру кезеңінде: оқу процесін интерактивті сүйемелдеу;

- мұғалімнің аналитикалық кезеңінде: диагностика жүргізу және бағалау.

Атап кететін бір жайт, моделдеу әдісі негізінде әзірлеген моделіміздің ерекшелігі ол бір жағынан жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың негізі болып, екінші жағынан осы бағыттағы қарастырылып жатқан ғылыми мәселелерге бейімделген педагогикалық жүйе ретінде қарастыруға болады. Моделіміздің мазмұнына сәйкес жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың қажеттілігін, мақсатын, әдіснамалық тұғырларын, қағидалары мен нормативтік, заңнамалық құжаттарын анықтайды.



Сурет 1. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың моделі.

Осыған байланысты жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың *моделін* әзірлеу қоғам мен білім берудің қазіргі кезеңіндегі жоғары мектептің өзекті мәселесі, ***ал оның мақсаты*** жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту болып табылады.

Зерттеу барысында ағылшын тілі сабақтарында деңгейлік саралап оқыту арқылы бірнеше міндет орындалады деген тұжырыма айтылып отыр: біріншіден, әрбір студенттің білім деңгейі көтерілуі мүмкін; екіншіден, барлық студенттерге қолайлы жағдай жасалады; үшіншіден, білім алушы мен мұғалімнің ынтымақтастығы нығаяды; төртіншіден әр түрлі қабілеттері мен деңгейлері бар білім алушылардың сабаққа қатысуы мен уәждері артуы мүмкін.

Моделіміздің келесі құрылымдық компоненті, ол заңнамалық және нормативтік құжаттар. ҚР Білім беру саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттар - бұл ҚР Конституциясына, 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III «Білім туралы» Заңға, бейінді министрліктің бұйрықтарына негізделген мемлекеттік саясат қағидаттарын, процеске қатысушылардың құқықтары мен сапаға қойылатын талаптарды айқындайтын, оқыту саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін құқықтық актілер жүйесі,

Келесі компонент, ол әдіснамалық тұғырлар - бұл ғылыми зерттеудің немесе педагогикалық процестің логикасын, әдістері мен құралдарын анықтайтын негізгі принциптер, стратегиялар мен көзқарастар. Олар зерттеушінің ойлауын және мақсатқа жету үшін нақты әдістерді (кешенді, жүйелік, іс-әрекеттік, интеграцияланған, сараланған, технологиялық, тұлғаға бағытталған, құзыреттілік, белсенділік және т.б.) таңдауды ұйымдастыра отырып, объектіні зерттеуге бағыттайды.

Мысалы кешенді тәсіл Smart - құралдарды қолдануда интерактивті «SMART Assistant» кешені бар Smart - технологияларды қолдануды жоққа шығармай, керісінше қолдап, оларды оқу процесінде студенттердің іс-әрекеті мен өзара әрекеттестігін ұйымдастыру кезінде дидактикалық әлеуетін пайдалану арқылы қолдануды көздейді. Бұл тәсілді жүзеге асыру қазіргі бар білім беру онлайн-сервистері мен құралдарын, сондай-ақ қосымшалар мен сервистерді біріктіру арқылы іске асырылады.

Әзірлеген моделіміздің құрылымында, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың келесі компоненттерін анықтадық.

Лингвистикалық компонент - материалдың әртүрлі көлемі мен күрделілігін қамтамасыз ету дағдылары.

Психологиялық компонент - қолдау ортасын құру, көңіл-күйді болдырмау үшін жақын даму аймағына сәйкес тапсырмаларды пайдалану дағдылары.

Әлеуметтік-мәдени компонент - әртүрлі топтарға арналған мәдени контекстті ескере отырып, шынайы материалдарды (бейнелер, мәтіндер) таңдау дадылары.

Моделіміздің құрылымдық компоненті ретінде жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары болып табылады.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың **педагогикалық шарттары** келесідей:

1. Диагностикалық дайындық: Деңгейлерді диагностикалау: тілді меңгерудің бастапқы деңгейін, когнитивтік стильдерді, жұмыс қарқынын анықтау (тесттер, сауалнамалар, портфолионы талдау арқылы). Қажеттіліктерді анықтау: жеке траекторияларды қалыптастыру үшін студенттердің қызығушылықтарын, мақсаттарын түсіну.

2. Мазмұн мен тапсырмаларды саралау: Адаптивті тапсырмалар: әр түрлі күрделіліктегі (негізгі, жетілдірілген), көлемдегі, форматтағы (мәтін, бейне, аудио, интерактивті) тапсырмалар банкіні құру. Жобаға бағытталған оқыту: мүдделерге сәйкес келетін жобаларды таңдау мүмкіндігі.

3. Технологиялық қамтамасыз ету (SMART - құралдар): LMS платформалары: мазмұнды ұйымдастыруға, прогресті бақылауға арналған оқытуды басқару жүйелері (Moodle, Canvas). AI құралдары: диалог практикасына арналған Чатботтар, грамматиканы/айтылымды тексеру қызметтері. Геймификация: ұпайлар, рейтингтер, мотивация белгілері. Өзін-өзі реттеу құралдары: уақыт трекерлері, тапсырмаларды жоспарлаушылар (ақылды мақсаттар, Achievable және time-bound бөлігі ретінде).

ЖОО-дағы шетел тілін саралап оқыту формалары - бұл студенттің оқытушымен өзара әрекеттесу дәрежесі, оқу орнында болуы және аудиториялық және өзіндік жұмысқа уақытты бөлу бойынша ерекшеленетін білім беру процесін ұйымдастырудың сыртқы көрінісі.

ЖОО-да шетел тілін саралап оқыту әдістері - бұл шет тілінің коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыруға бағытталған оқытушы мен студенттердің өзара байланысты іс-әрекетінің жүйелі әдістері. Олар ауызша баяндауды, жаттығуларды, практикалық және сөйлеу дағдыларын дамытуға арналған интерактивті әдістерді қамтитын оқыту үлгілері.

ЖОО-да шетел тілін саралап оқыту әдістемесі - бұл жеке психологиялық ерекшеліктерді, дайындық деңгейін, қызығушылықтары мен студенттердің оқуын ескере отырып, оқу процесін ұйымдастыратын дидактикалық тәсіл. Ол бейімделген тапсырмаларды, материалдар мен әдістерді қолдану үшін оқушыларды кіші топтарға бөлуді қамтиды, бұл мотивацияны арттырады және дамудың жеке траекториясын қамтамасыз етеді.

ЖОО-да шетел тілдерін саралап оқыту бойынша педагогикалық эксперимент – білім алушылардың жеке ерекшеліктерін (қабілеттерін, оқыту деңгейін, қызығушылықтарын) есепке алу арқылы оқытудың уәждемесі мен тиімділігін арттыруға бағытталған. Ол топтарға бөлуді, көп деңгейлі тапсырмаларды әзірлеуді және тәуелсіздікті дамыту және тілдік кедергіні жеңу үшін жеке білім беру траекторияларын құруды қамтиды.

Өзірленген моделіміздің соңғы құрылымдық компоненті ол нәтиже. *Зерттеуіміздің нәтижесінде*, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда студенттердің құзыреттіліктері мен дағдылары қалыптасады яғни жоғары оқу орындарында SMART-технологияларды (интерактивті тақталар, мобильді қосымшалар, бейімделген платформалар) пайдалана отырып, ағылшын тілін саралап оқыту адаптивті коммуникативтік құзыреттілікті, дербес оқыту дағдыларын, ақпараттық сауаттылықты және мәдениетаралық қарым-қатынас қабілетін қалыптастырады.

2 ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДЕ SMART ТЕХНОЛОГИЯЛАР НЕГІЗІНДЕ АҒЫЛШЫН ТІЛІН САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ МАЗМҰНЫ

2.1 Білім алушылардың деңгейін диагностикалауға арналған Smart құралдарын қолдану жолдары

Заманауи білім беруде Smart - технологияларды маңызды білім беру тенденциясы ретінде қабылдауды және интеграциялауды талап етеді. Осындай жағдайда, Smart - технологияларды сәтті енгізу заманауи ICT құралдарын меңгеруді қажет етеді [127].

Сонымен қатар, Smart - технологияларды қолдану білім алушылардың бірегей когнитивтік ерекшеліктері мен дағдыларын ескере отырып жүзеге асырылуы тиіс. Smart - технологияларды қолдана отырып оқыту осы мәселені оқушылардың оқуға қатысты факторлары мен стратегияларына бейімделу арқылы шешуге мүмкіндік береді, сол арқылы оқытудың тиімділігін арттырады және өзара әрекеттестік, икемділік және тәжірибе сияқты электрондық оқытудың артықшылықтарына қол жеткізеді [128].

«Мультимедиа мен заманауи ақпараттық және коммуникациялық технологияларды қолдану электрондық оқыту тұжырымдамасын жүзеге асыруды анықтайды. Мұғалімнің қызметінің «білім таратушы» рөлінен «сандық білім беру контентін жасаушы» рөліне кеңеюі жаңа типтегі білім беру контентін жасау қажеттілігінен туындады, мысалы, интернет арқылы қолжетімді сандық мультимедиялық оқулықтар, оқу құралдары, презентациялар және т.б.» [129, 47 б.].

Педагогикалық процесте Smart - технологиялардың қолданылуы білім беру ортасының дамып келе жатқанын көрсетеді, мұнда бұл технологиялар білімді жеткізу және меңгеру тәсілдерін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Бұл сабақтардың сәттілігі оқушылардың әртүрлі оқыту қажеттіліктері мен стильдеріне сай технологияларды мұқият интеграциялауға байланысты.

Білім беру ортасында Smart - технологиялар оқу сапасын арттыру және әртүрлі педагогикалық міндеттерді шешу үшін бірте-бірте интеграциялануда. Бұл технологияларды енгізу контекстке және білім беру мекемелері көздейтін мақсаттарға байланысты әртүрлі жүзеге асырылады.

Smart - технологияларды оқу процесіне енгізу туралы айтқанда, тек заманауи цифрлық сервистер мен құралдарды ғана емес, сонымен қатар толыққанды смарт-сабақтар мен смарт білім беру орталарын құруды меңзейміз. Жоғары білім саласында «смарт білім беру орталары» (Smart Educational Environments) оқытудың тиімділігін арттыру үшін бірқатар құралдар мен процедураларды қолданады, дегенмен оларда көбінесе оқушылардың білімін және когнитивтік ерекшеліктерін талдау механизмдері жоқ [130].

Сонымен қатар, «смарт» сыныптар, Smart білім беру ортасының бір түрі ретінде, оқушыларға заманауи мобильді және цифрлық технологияларды қолдануға мүмкіндік береді. Бұл оқу қызметін жеке оқыту траекторияларын икемді әрі бейімделгіш етіп, «self-paced» форматында (оқу бағдарламасының

немесе оның бөліктерінің жеке темпте өтуі) оқытуды жүзеге асыруға, сондай-ақ оқу ақпарат көздеріне, оның ішінде интернет арқылы, кеңірек қол жеткізуге бағытталған. Мұндай сыныптар алдыңғы қатарлы көпфункционалды және мобильді технологиялармен жабдықталған, олар тиімді оқу ортасын қолдайды [131].

Қызмет көрсету деңгейі жеткіліксіз аймақтарда «смарт» сыныптарға технологияларды тұрақты интеграциялау мұғалімдердің технологияларды біріктіру туралы түсініктеріне, оқу тәжірибесіндегі күш-жігеріне және оқушылар арасында байқалатын оң өзгерістерге байланысты [132].

Айта кету керек, Smart - технологияларды білім беру ортасына енгізу көп қырлы және оқыту тәжірибесін қызықты, тиімді және персонализацияланған етуге бағытталған. Бұл технологияларды сәтті енгізу мұқият ойластырылған интеграцияға, оқушылар мен мұғалімдердің қажеттіліктерін ескеруіне, сондай-ақ білім беру практикасында технологияларды тиімді қолдануға бейімделуге байланысты [133, 134].

Қазіргі уақытта Smart - технологиялар «ақылды» басқару элементтері бар соңғы буындағы цифрлық технологиялар мен цифрлық оқу құралдарымен байланыстырылады. Онлайн - сервистер және құралдарды білдіреді: электрондық ортада бірлескен жұмысты ұйымдастыру, кері байланыс, сандық білім беру контентін жасау, оның ішінде оқу бейнелекциялары, бейнебаяндар, сайттар, web-беттер, интерактивті тапсырмалар, жаттығулар, тесттер және т.б.

Сонымен қатар, кейбір Smart-құралдар жеке жасалған цифрлық мультимедиялық бөліктерді біртұтас білім беру ресурсына біріктіруге мүмкіндік береді және олар мұғалімдер үшін интуитивті түсінікті дайын қосымшалар ретінде ұсынылуы мүмкін, сондай-ақ арнайы білім мен бағдарламалау тілдерін қажет етеді:

- арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету – мысалы, PowerPoint;
- бағдарламалау тілдері – Delphi, Java және т.б. [135, 128 б.].

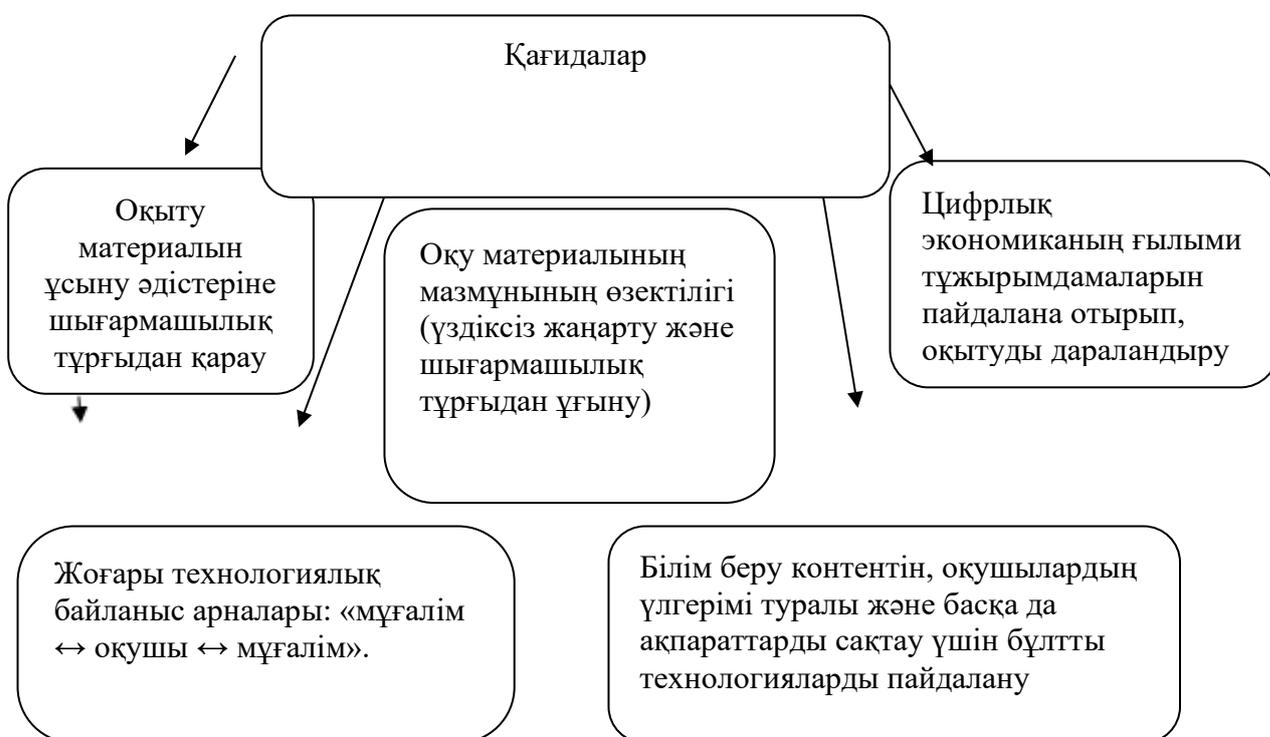
Авторлық бағдарламалық құралдардың артықшылығы – «арнайы дайындықсыз мультимедиялық білім беру ресурстарын тез және тиімді әзірлеу мүмкіндігі, мультимедиялық файлдарды кеңінен пайдалану, мобильді құрылғыларда жұмыс форматын қолдау, жасалған курстар мен оқу құралдарын әртүрлі қашықтан оқыту жүйелерінде орналастыру» [136, 75 б.].

Smart - технологиялар білім беру кеңістігін кеңейтуге және оның контентін жаңартуға мүмкіндік береді, оларды мұғалімнің де, оқушылардың да сандық білім беру ортасын жобалауға енгізу арқылы жүзеге асырылады.

«Цифрлық білім беру ортасы – бұл тек студент пен мұғалім арасындағы өзара әрекеттестік емес, сонымен қатар кәсіби шеберлікті арттыру мүмкіндігі. Smart-технологияларды өз қызметіне енгізу арқылы мұғалімдер жеке сандық білім беру ортасын жобалауда кәсіби шеберлігін арттыра алады және оның мүмкіндіктерін кеңейте алады. Мұғалімнің жеке сандық білім беру ортасы «баршаға арналған білім» және «өмір үшін, өмір арқылы білім» концепцияларын жүзеге асыруды көздейді» [137, 215 б.].

Сонымен қатар, кейбір авторлар заманауи цифрлық және Smart-технологияларды педагогикалық процеске енгізуді белсендірудің мынадай бағыттарын ұсынады: «Ақпараттық технология элементтерін дәстүрлі білім беру технологияларына енгізу (мультимедиялық білім беру ресурстарын қолдану; ашық білім беру ресурстары мен ашық онлайн-курстар мүмкіндіктерін пайдалану); дәстүрлі білім беру технологияларын ақпараттық технология элементтерімен байыту; жаңа цифрлық технологиялар арқылы педагогикалық технологияларды жаңғырту» [138, 58 б.].

Атап өтетін бір жайт, ол SMART білім беруді енгізудің табыстылығы білім беру мекемелерінде білім беру құрылымдарын цифрландыруды толық жүзеге асыруды қамтамасыз ете алатын бірқатар қағидалардың толық орындалуына байланысты (сурет 2) [139].



Сурет 2. Smart білім беруді дамытудың негізгі қағидалары

Технологиялық прогрестен туындайтын үнемі жаңартылып отыратын бағдарламалық және аппараттық қамтамасыз ету жағдайларына байланысты мұғалімдерді алдын ала дайындау мақсатында онлайн және оффлайн оқыту, таралған немесе концентрленген оқыту және т.б. сияқты қосымша кәсіби білім беру әртүрлі формалары ұйымдастырылады. Мұндай шаралар цифрлық ортадағы мұғалімдердің қызметінде заманауи Smart - технологияларды оқу процесіне тиімді енгізуді қамтамасыз етеді.

SMART - оқытудың қағидаларын енгізу — қоғамның, экономиканың және технологиялардың өзгермелі ортасымен икемді әрі бейімделе өзара әрекеттесуге мүмкіндік беретін білім, іскерлік, дағдылар мен құзыреттерді меңгеруді қамтамасыз ете алатын білім беру және даму жүйесін құруға бағытталған.

SMART - білім беру жаһандық ақпараттық қоғамның мүмкіндіктерін білім алушылардың білімдік қажеттіліктері мен мүдделерін қанағаттандыру мақсатында пайдалануды қамтамасыз етуі тиіс.

Ал қазіргі жағдайда Smart-технологияларды енгізудің тиімділігін бағалау үшін бағалау критерийлері мен әдістерін әзірлеу қажет, оған студенттерге түрлі сауалнамалар жүргізу, оқу жетістіктері мен қатысу деректерін талдау немесе жаңа технологияларды енгізгенге дейінгі және кейінгі нәтижелерді салыстыру кіруі мүмкін. Smart - технологияларды енгізу динамикалық процесс болуы тиіс. Қолданылатын технологияларды үнемі қайта қарау және жаңарту, білім беру үдерісінің қатысушыларының пікірін ескеру, сондай-ақ өзгеріп отырған жағдайлар мен қажеттіліктерге сәйкес тәсілдерді бейімдеу маңызды.

Қашықтан оқыту жағдайында Smart - технологияларды педагогикалық практикаға енгізу студенттермен өзара әрекеттестік пен олардың қатысу деңгейін арттырады, сондай-ақ білім беру үдерісін тиімді басқаруға ықпал етеді. Жеке цифрлық білім беру ортасын құру педагогтарға кәсіби міндеттерін тиімді жүзеге асыруға және оқыту нәтижелерін жақсартуға мүмкіндік береді.

Осы орайда, анықтаушы эксперименттік жұмысты зерттеудің екі негізгі бағытына (екінші тілді меңгеру және сараланған білім беру) негізделген интерпретацияның эксперименттік негізін құру үшін, деректерді жинау үшін, әр қызығушылық саласы үшін 20 сұрақтан тұратын тест жасалды. Ол білім алушылардың мотивациясын бағалайды, тілді меңгеру деңгейін арттыруға ықпал ететін әдістерді ұсынады және білім алушылардың саралауын білдіру үшін критерийлер мен эксперименттік құралдарды қамтиды.

Сауалнама шет тілдерінен басқа мамандықтар бойынша оқитын, бірақ ағылшын тілінде білім алуға және осы пәндер бойынша оқуды аяқтағаннан кейін шет тілінде сабақ беруге міндетті 215 студенттен тұратын аралас мақсатты топтарға жіберілді. Қарастырылып отырған негізгі мамандықтар жаратылыстану ғылымдары (биология, биотехнология және химия) және гуманитарлық ғылымдар (мәдениеттану, география, педагогика, философия, психология, әлеуметтік жұмыс және дінтану) болды.

Сұрақтардың мазмұны дәстүрлі тілді қолдану дағдыларына, атап айтқанда тыңдау, грамматика, оқу және жазуға, сондай-ақ сыни тұрғыдан ойлау, бірлесіп жұмыс істеу және мәселелерді шешу сияқты инновациялық дағдыларға бірдей бағытталған.

Мотивацияны, процеске қосқан үлесін (олардың ағылшын тілін білу деңгейі), сондай-ақ жобаның мансаптық жолдарын бағалау үшін үш түрлі тест әзірленді.

Зерттеу тобының студенттері шет тілін үйрену кезінде кездескен көптеген, бірақ әлі танылмаған көңілсіздіктер мен сәтсіздіктерге байланысты студенттер жаңа оқу тәжірибесін қабылдауға құлықсыз болып, шет тілдерінен және кез келген жағдайда мәдениеттерден аулақ бола бастады. Шет тілін үйрену бағдарламаларының сәтсіздігінің негізгі себептері оқушылардың төмен мотивациясы, академиялық аймақтық және ұлттық бағдарламалардың шашыраңқы бағыты және қолданылатын әдістер болып табылады.

Бүкіл жүйені талдау және тіл үйрену мәселелеріне кейбір ықтимал шешімдерді ұсыну үшін тілдің барлық аспектілері мен деңгейлерін бірге сақтай отырып, мәселеге барлық жағынан және үйлестірілген түрде қарауымыз керек болды. Бұл тыңдау, сөйлеу, оқу, бақылау және жазу сияқты әртүрлі әдістерді біріктіретін толық иммерсия арқылы тілдерді біртіндеп және табиғи түрде үйренудің кейбір әдістерін ұсыну арқылы жағдайды шынайы бағалаудан басталады.

Кез-келген жаста екінші тілді үйрену тілдік мотивацияны және қабылдаушы және белсенді дағдыларды қолдану мүмкіндігін қажет етеді. Процеске қатысқысы келетін және көп уақытты қажет ететін тіл үйренуден ләззат алатын ынталы білім алушының болуы да білім беруді саралау тәсілі болуы мүмкін.

Адамдардың интеллектуалды қабілеттері мен оқуға бейімділігі жағынан өте ерекшеленетіні белгілі, сондықтан ұранды таңдау және осыған байланысты шешім қабылдау оқу процесіне бүкіл көзқарастың алғашқы шешуші қадамы болуы мүмкін. Білімді толық мойындай отырып, қателіктерден қорықпай үйренуге дайын болу және оларды көңілсіздік көзі ретінде емес, бірте-бірте өзіне деген сенімділікті арттыру және әртүрлі коммуникативті контексттерде (тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу) тілдік дағдыларды қолдану мүмкіндігі ретінде ойлау, осылайша үнемі өсіп келе жатқан сөздерге кейбір эмоцияларды қосу мотивация.

Сұрақтар шет тілдеріне деген көзқарас мәселесіне қатысты болды және студенттердің оларды оқудағы қызығушылықтары мен мотивацияларын қозғады. Абстрактілі сипатына қарамастан, сұрақ оқушының осы салаға қатысуын тұтас өлшеуге қатысты болды. Негізгі жауаптар прагматикалық бағдар мен қысқа мерзімді мақсаттарға қатысты болды: кейбір ғалымдар мақалалар мен кітаптар шығару үшін ағылшын тілін үйренуге дайын, өйткені университет әкімшілігі мен білім министрлігі мұны талап етеді.; студенттер академиялық ұтқырлық бағдарламаларына қатысу немесе мансабын жаһандық контексте дамыту мүмкіндігінің арқасында ағылшын тілін үйренуге және IELTS емтихандары арқылы өз қабілеттерін растауға ынталы. Егер инновациялық бағдарламалар мен жобаларға қатысатын ғалымдар мен студенттердің санына статистикалық тұрғыдан қарайтын болсақ, онда олар барлық факультеттерде оқитын профессор-оқытушылар құрамы мен студенттердің 5%-дан аспайды.

Екінші тілдің жеке элементтерін құрастыру оқушыдан бірінші тілде (ана тілінде) қалай ұсынылатындығымен салыстырғанда функциялар мен құрылымдарды қайта конфигурациялауды, одан алшақтауды және мағынаны, атап айтқанда армандауды, өмірді және ойлауды жаңа мақсатты тілде тұжырымдауды талап етеді. Білім беруді саралау принциптерін және екінші тілді меңгеруді зерттеуге бағытталған алдыңғы әрекеттерде бастапқы деректер ретінде саралау критерийлері (мотивация, шет тілін білу және оқуға бейімділік, процестің басында алынған және меңгерілген дағдылар деңгейлері) тұжырымдалды.

Біріншіден, бұл жеке тұлғаны жеке бағалау және қабылдау, оқуға деген көзқарасты өзінің қабілеттері, тілектері, қызығушылықтары мен мүмкіндіктері бар ерекше ақыл-ойдың айнасы ретінде көрсетеді; екіншіден, студенттерді

ынталандыру студенттердің күшті жақтарын тәрбиелеуді білдіреді, оларды өздеріне және өсу әлеуетіне сенуге мәжбүр етеді; үшіншіден. оқушылар өздерінің бұрыннан бар оқу тәжірибесі мен біліміне сүйеніп, қателіктер жіберуден қорықпауы керек.

Принциптердің екінші санаты оқыту контекстіне, білім алушы қатысатын қызмет түрлеріне және топты ұйымдастыруға қатысты. Білім алушыларды бейімділік немесе дағдылар тұрғысынан біріктіретін жақындық аймақтарын ескере отырып, барлығына сәтті даму жағдайын жасау жеке тұлғаларды тұтас бағалаудан кейін оқу шындығын қалыптастырудың алғашқы қадамы болуы мүмкін. оқыту мен оқытуды әрекетке негізделген жалпы процестер немесе тәсілдер және бірлескен тәжірибе ретінде қарастыруға болады, оған мұғалім мен оқушылар қатысады. Оқу тобының бірлігі барлық білім алушылар бірдей қатысатын білім беру процесінің құрылысында көрінеді.

Екінші тілді меңгерудегі білім беруді саралау принциптерінің үшінші санаты оқытылатын мазмұнды қамтиды. Білім деп аталады, ол студенттің оқу процесінде меңгеруі керек дағдыларды қамтуы керек. Мазмұнды саралау студенттердің сіңіру деңгейін анықтау үшін алдын ала тестілеуді қажет етеді. Тестілеуден жиналған бұл ақпарат мұғалімге білім алушылардың танымдық қажеттіліктеріне, мүмкіндіктері мен қызығушылықтарына қарай оқу процесін жоспарлауға және ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Оқу процесін басқарудағы ең бастысы - оқытудың түпкілікті нәтижесінің критерийлерін белгілеу. Топты кіші топтарға (тұрақты немесе мобильді) немесе жай жеке тұлғаларға бөлу технологиясын қолданған кезде, осы немесе басқа параметрге байланысты әр кіші топтың теориялық және практикалық материалын игеруге қойылатын талаптарды белгілеу қажет. Талаптар оқытылатын материалдың көлеміне, сондай-ақ студенттердің курстың соңында меңгеруі керек дағдыларына байланысты. Саралап оқытудың тиімділігін анықтау кезінде критерийлер, бір жағынан, оқушылардың қойылған мақсатына байланысты пән бойынша академиялық үлгерімі, ал екінші жағынан, жеке тұлғаның білім беру процесіне қанағаттануы болып табылады. Оқу үлгерімін тестілеу тікелей (сауалнама, сұхбат, әңгімелесу) және жанама (оқу сабақтары кезінде студенттердің іс-әрекетін бақылау, олардың танымдық белсенділігін және әртүрлі тапсырмаларды орындау қабілетін бағалау) әдістерді қолдану арқылы анықталуы мүмкін.

Мазмұнды саралаудың көптеген тәсілдерін, атап айтқанда ағылшын тілін білу мен өнімділікті, соның ішінде дидактиканы да, тіл туралы ғылымды да әзірлеуге және зерттеуге болады. Теориядағы шешуші айырмашылық дерексіз морфемалар (мақалалар, аяқталулар, клистиктер, предлогтар) сияқты лексикалық және функционалды категориялар арасындағы айырмашылықта жатыр.

Шын мәнінде, лексикалық элементтер әдетте барлық өлшемдері бар лексика деп аталатын нәрсеге жатады (этимология, бастапқы, екінші және метафоралық мағына, семантикалық қатынастар: антонимдер, омонимдер, паронимдер, көп мағыналы сөздер, синонимдер, сөзжасам), ал функционалдық категориялар морфология мен синтаксиске немесе белгілі нәрсеге қатысты грамматика.

Екінші тілдің грамматикасын меңгеру негізінен зерттелетін тілдің лексикалық бірліктерін қалай жинау керектігін және сөз тіркестерінің, сөз тіркестерінің, метафоралардың мағынасын ашуда функционалдық категорияларды қалай пайдалану керектігін анықтауды қамтиды.

Кез келген түрдегі білім алушыларды ақыл-ой аудармасын тоқтатуға мәжбүрлеу үшін, өйткені бұл тәсіл тілді меңгерудегі барлық маңызды күш-жігерді бұзуы мүмкін, білім алушылардың миын қайта жүктеуге және оларды зерттелетін тілде ойлауға ынталандыруға арналған әдістерді жинадық, әзірледік және қолдандық. Осы шешімдердің барлығы кез-келген сөйлеушіге сөйлесу серіктесі немесе басқа коммуникативті контексттерде қоятын бірқатар сұрақтарға тез жауап беруге мүмкіндік береді. Ереже - ана тілін ұмытып, зерттелетін тілде өмір сүруге тырысу, әртүрлі қарым-қатынас жағдайларына тап болу және оларды ағылшын ортасымен қоршау. Жауапкершілікті сақтау туралы шешім қабылдау - бұл жаттығу кестесінде уақыт табудың, сылтау іздеуден бас тартудың және ақырында тілге толық енуге көбірек уақыт бөлудің біртіндеп процесі.

Олар кішкентайдан бастайды және барлық стратегияларын ағылшын тілінде не үйренетінін толық түсінуге бейімдейді, не тыңдау материалын таңдайды, не оқу үшін олардың түсіну деңгейіне сәйкес келеді. Бұл сөздік бірліктерді, грамматикалық модельдерді игерудегі, сондай-ақ тілдің фонетикалық аспектілерін имитациялаудағы және баптаудағы алғашқы маңызды қадам болуы мүмкін (ана тілінің екпінінен арылу, анық айтылу, екпін және тон) және бүкіл әлемде сөйлейтін ағылшын тілінің әртүрлі екпіндеріне үйрену.

Алғашқы тыңдау тілдік құрылымды түсіну мен меңгеру жолындағы басты қадам болды. Әрине, тыңдау тәжірибесі және жалпы тілді біртіндеп түсінуге тырысатын белсенді тыңдаушы ретінде әрекет ету білім алушыны бейнеклипті немесе фильмді бірнеше минут тыңдаудан немесе көруден бастап, озық және тәжірибелі тіл қолданушыларының ұзақ процесіне дейін оқытуды қамтиды.

Осыған байланысты мультимодальды әдістерді қолдана отырып, аудио және бейне мәтіндерді дұрыс таңдау және оларды кезең-кезеңмен тәжірибе схемасы ретінде ұйымдастыру оқу контексттерін құруға әсер етуі мүмкін. Аудиоқітаптар, Ted қойылымдары, классикалық фильмдер, BBC шығарған деректі фильмдер және британдық немесе американдық ана тілінде сөйлейтіндер жасаған жазбалардың басқа санаттары толық тілдік батыруға, толық түсінуге, тіл ағыны туралы табиғи ойлауға, айтылу қателерін түзетуге, кедергілерден аулақ болуға және сөздерді табиғи байланыстыруға немесе тілді меңгеруді білдіру үшін әзіл-оспақты қолдануға мүмкіндік береді.

Тыңдау әдіснама мен оқудың кейбір бағыттарын ұстанған кезде тілдерді үйрену кезінде білім беруді саралаудың нәтижелі әдісі бола алады. Олардың ішінде сөздік қорын құру және кеңейту, этимологиялық экскурсиялар және синтаксис-бұл екі салада да көп нәрсе әкелетін семантикалық интерфейс. Негізгі деңгейден академиялық, іскерлік және ғылыми-техникалық сияқты ең күрделі аспектілерге дейін сөздік қорын құрып, кеңейткеннен кейін оны біртіндеп тілдік блоктар түрінде ұйымдастыру және қарқындылық пен стиль тұрғысынан саралау

білім алушылардың коммуникативті контексте дұрыс комбинациялар мен сәйкес таңдауларға деген сенімділігін арттырады. Мағынаның біртіндеп болуы ағылшын тілінің өте маңызды ерекшелігі болып табылады және әңгімені тыңдау мұғалімге білім алушының сөздік қорының қаншалықты кедей немесе бай екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Ағылшын тіліндегі этимологиялық тұрғыдан латын және Роман сөздерінің 70% - дан астамы бірауыздан мойындалды, ал кейбір роман тілдерінің спикерлері қазақ және орыс тілдерінде сөйлейтіндер үшін лексиканың бұл бөлігі оңай қол жетімді емес, өйткені оны есте сақтау керек. Мысалы, қарқындылық дәрежелері "ақымақ" сөзінің синониміне ұқсас шкала бойынша орналастырылуы мүмкін: ақымақ, ақылсыз, "жоқ" деп айту үшін (қабылдамау, бас тарту). Мұндай сөздер ағылшын тілінде жиі кездеспейтіндіктен, ұялшақ немесе "қорқу", "үрейлену", "қорлау", "орнында қатып қалған" сияқты біртіндеп синонимдердің арасындағы айырмашылық әлі де қиын жаңғақ болып табылады.

Тыңдау кезінде этимологиялық экскурсиялар болуы мүмкін, бұл сөздердің түбірлерін анықтауға, этимологиялық қабаттар мен туынды заңдылықтарды анықтауға, сондай-ақ сөз тіркестеріндегі, идиомалардағы және фразалық етістіктердегі мағынаның өзгеруіне бағытталған табиғи түсінудің тағы бір тәсілі болуы мүмкін.

Шын мәнінде, этимология тіл үйренуге мәдени көзқарас процесі үшін өте маңызды. Бұл білім алушының лингвистикалық және нақтырақ этимологиялық және мәдени фонын көрсетеді және мағынаны ажыратуға және сөздік қордың табиғи ассимиляция деңгейін байқауға көмектеседі, осылайша дерексіз сөздерді қолдану кезінде өзіне деген сенімділікті арттырады.

Тарихи лингвистика лексикалық элементтің мағынасының маңызды эволюциясын түбір, аффикстер (префикстер мен жұрнақтар) және құрама сөздер сияқты функционалды және анықтамалық құрамдас бөліктерге бөлу арқылы анықтай алады. Сабақтарда, дәрістерде және тесттерде жиналған кейбір мысалдар болжамымызды растайды, өйткені қазақ және орыс тілдерін үйренушілер мен этимология саласында айырмашылықтар жасайтын ана тілінде сөйлейтіндер үшін бұл сөздің бөліктерін олардың шыққан тіліндегі мағынасымен байланыстыруды білдіреді. Біріншіден, түбірлік зерттеулерді тереңдету сөздің бөліктерін және ағылшын және басқа тілдер тарихындағы мағынаның өзгеруін түсінуді жеңілдетеді.

Грамматика мен семантика арасында орналасқан лингвистикалық деңгей ретінде сөзжасам екінші тілді меңгеру кезінде әдістер мен адамдарды үйренуге және ажыратуға көптеген мүмкіндіктер ұсынады. Теріс префикстердің байлығы a- (*atheist, asymmetric, atypical*), ab- (*abnormal*), anti- (*antibiotics, antidrug, anticlockwise, antisocial, antiterrorism, antiwar*)i- (*illegal, illogical, irrational, irregular*), in- (*inaccurate, inadequate, incomplete, incorrect*), im- (*impartial, impossible, impotent*), dis- (*disable, disagree, dishonest, dislike, distrust*), non- (*nonfictional, nonsense, non-smoking, nonverbal*), to un- (*unbelievable, uncertain, unfair, unhappy, unkind, unlucky, unpopular, unreliable, unsure, untidy*).

Ал синтаксис саласында көптеген минималды тілдік принциптерді елемеуден туындаған көптеген қателіктерді байқадық: ағылшын және орыс тілдері типологиялық жағынан әр түрлі тілдер, кем дегенде кейбір жағынан: тұрақты/еркін сөз тәртібі; тақырыпты/өткізіп жіберуді қолдануды талап ету [140] кеңейтілген және міндетті қолдану to be етістігі қазіргі шақта немесе оны болдырмау және оны дефиспен белгіленген етістіктің эллипсисімен алмастыру мүмкіндігі, әр түрлі кездейсоқ тіркестер мен предлогтар, сондай-ақ жас, бағыт, иелік және шақты білдіру сияқты когнитивті категорияларды қалыптастыру үшін таңдау.

Кейбір типтік қателіктер студенттер мен оқытушылар жазған мақалалар мен кітаптарда жазылды: байланыстырушы немесе предикативті етістіксіз сөйлемдер құру (біз осындамыз), күрделі немесе қарапайым сөйлемдегі сөздердің ретсіз орналасуы (көбінесе біз осындай мәселені шешеміз), қозғалыс пен уақыт шеңберін орыс тіліне жақын етіп тұжырымдау (аптасына бір рет, бір сағаттан кейін, сенбіде кездескенше), мұның бәрі ана тілінің үлгілеріне жақын еліктеуді көрсетеді. Жалпы, грамматика тілдің архитектурасын бейнелейді, шексіз сөйлемдерді орындау кезінде шығармашылықтың кең негізін жасайды және сөйлеушіге олардың айтылуының дұрыстығын автоматты түрде түзетуге және тексеруге мүмкіндік береді.

Сөздердің семантикалық матрицасын (мағыналар мен сөз тіркестері, идиомалар мен метафоралар) біріктіру үшін психикалық карталарды қолдану мағынаны ұсынудың өте тиімді әдісі болды. Бұл визуалды тілді үйренетін студенттер үшін өте өнімді және оқыту мен оқытушылық қызметті лингвистикалық білім берудің жалпы көрінісіне біріктіру тәсілі болып табылады, бұл әлемнің мәдени және жеке көзқарасын ұсынуға арналған басқатырғышты құрастыруға ұқсас.

Психикалық карта - бұл бір-бірімен байланысты және сөзде кодталған орталық кілт ұғымының айналасында радиалды түрде орналасқан сөздерді, идеяларды, тапсырмаларды немесе басқа элементтерді бейнелеу үшін қолданылатын диаграмма немесе сурет. Ол идеяларды құру, бейнелеу және визуализациялау, құрылымдау және жіктеу үшін, сондай-ақ зерттеу, ұйымдастыру, мәселелерді шешу және шешім қабылдау кезінде көмек ретінде қолданылатын көптеген психологиялық процестерді қамтиды.

Бұл басқатырғыштың бөліктері ретінде қарастырылатын ақпарат бөліктері арасындағы тұжырымдамалық, семантикалық немесе басқа байланыстарды білдіретін кескінге бағытталған диаграмма. Бұл байланыстарды радиалды сызықтық емес графикалық әдіс ретінде ұсына отырып, ол кез-келген ұйымдастырушылық тапсырмаға ми шабуылын ынталандырады және жақсы бейнелеу мен визуализация арқылы сөздік қорын біріктіреді.

Ақпараттың графикалық дизайны бар естеліктерді еске түсіруге көмектеседі, ақпаратты үздіксіз қайта құруды және қайта құрылымдауды және оны ұсынуды білдіреді. Пайдаланылуы мүмкін салалардың әртүрлілігіне келетін болсақ, ақыл-ой карталары жеке, отбасылық, білім беру және іскерлік жағдайларда көптеген қолданыстарға ие, соның ішінде миға шабуыл немесе идеяларды қалыптастыру,

сабақтарда немесе іскерлік ортада жазбалар жазу, күн тәртібін құру, қайта қарау, жалпылау, жаңарту және жалпы ойды нақтылау.

Мысалы, жобаның іс-шаралары мен мақсаттарын әзірлеу кезінде ақыл-ой карталары идеяларды жинау және миға шабуыл жасау арқылы жоспарлар жасау үшін пайдаланылуы мүмкін. Студенттер дәрісті тыңдап, ең маңызды сәттер немесе кілт сөздер үшін психикалық карталарды пайдаланып, ұғымдар арасында байланыс орната алады. Ақыл карталарын сөздік қорын ұлғайту, кілт сөздердің мағынасын идиомаларға, метафораларға және фразалық етістіктерге дейін кеңейту және түсіндіру немесе көркем тақырыптар немесе ғылыми процестер сияқты күрделі идеяларды сұрыптау үшін мнемоникалық әдістер ретінде пайдалануға болады.

Олар сондай-ақ топтық жұмыста ынтымақтастық пен мәселелерді шешу тәсілі ретінде алға жылжиды, рөлдерді қабылдайды және оларды негізгі іс-шаралар мен міндеттерге байланысты радиалды түрде ұсынады. Бағдарламалық жасақтама мен техникалық зерттеулер менеджерлер мен студенттердің ақыл-ой картасын пайдалы деп санайтындығын көрсетті, өйткені бұл дәстүрлі сызықтық жазба әдістерін қолданғаннан гөрі ақпарат пен идеяларды жақсы сақтауға мүмкіндік береді. Оларды дәріс немесе жиналыс кезінде әртүрлі түстерді, қаріптерді және пішіндерді пайдаланып қолмен салуға болады немесе көптеген тұжырымдамалық мәліметтерді немесе ақпаратты ұсыну тәсілдерін қосу арқылы сапасы күрделірек болуы мүмкін.

Сондай-ақ, ақыл-ой карталарын жасауға арналған бірқатар бағдарламалық жасақтама пакеттері бар. Басқа әдістер сияқты, ақыл-ой карталары кем дегенде үш кезеңде саралау тұрғысынан оқу процесін қамтамасыз етеді: идеяларды тұжырымдау қабілеті, бұл абстрактілі ойлау қабілетін білдіреді; негізгі идеяны, бұтақтарды, байланыстарды және бөлшектерді қоса алғанда, сурет салу мен ұсынудың күрделілігі; және тиімділік пен жылдамдық осы басқатырғыштың барлық бөліктерін біріктіру.

Сыни тұрғыдан ойлау қабілеттері дағдыларды беру тәсілі ретінде әзірленген және қолданылған бірдей жоғары деңгейлі стратегияны қолдануды білдіреді: алдымен тыңдау, содан кейін оқу және тыңдау, тақырып бойынша сөйлеу және жазу және пікір айту, санаттау, салыстыру, ақпаратты контекстке бейімдеу, суреттер жасауға және комикстер салуға көшу немесе киноға түсу (Қарағандыдағы студенттік өмір туралы фильм, үй жануарлары туралы бейнерепортаж).

Тыңдауды ауызша сөйлеу, оқу және жазумен біріктіру оқушыларға алдымен оқу қарқынын бәсеңдетуге, тілді түсінуге және ақырында меңгеруге көмектеседі, өйткені дағдыларды игерудің терең процесі көптеген қайтарымдармен және баяу қарқынмен жүреді. Егер есту арқылы түсіну жеткілікті жылдам болса және студент ағылшын тілінде сөйлейтіндерді тыңдау, табиғи түрде тілді қолдану (мысалы, Винона Райдер оқыған «Анна Франк күнделігі» аудиокітабын тыңдау), тілдік шеберлік деңгейін білдіретін жеке қарқынмен оқу және соңында пікірлерді тұжырымдау және жазу арқылы жаттыға алса.

Іс жүзінде оқыту және жеке білім алушыларды жобаның мақсаттарына жету үшін ұйымдастырылған командаларға тарту студенттер мен студенттердің бірлескен іс-әрекетте және проблемаларды бірлесіп шешуде қабілеттерін толықтырудың ең тиімді әдістерінің бірі болды. Кез-келген жастағы студенттерді ынталандыру және оларды командада жұмыс істеуге бағыттау бірінші кезеңде идеяларды қалыптастыруға және қатысушылардың лингвистикалық қабілеттерін бағалауға бағытталған ми шабуылын білдіреді. Тұжырымдамалық деңгейде оқыту мақсаттарын қойғаннан кейін мұғалім немесе профессор мақсаттарды анықтау, іс-шараларды тұжырымдау және адамдарды процестерге тарту арқылы жоба менеджері рөлін атқара алады. Контексті шынайы бағалаудан бастап, қолайлы уақыт аралығында жоспарланған іс-шараларды жалғастыра отырып және оқушылардан ақылға қонымды күтулерге ие бола отырып, барлық қатысушылардың оқу бөлігінде де, оқытуда да сәтті қатысуына әкелуі мүмкін.

Жобалар - бұл адамдарды біріктірудің және олардың қосымша қабілеттерін керемет жұмыс жасау үшін де, ол туралы сөйлесу үшін де пайдаланудың тамаша тәсілі. Олар мақсаттарды тұжырымдаудан бастап, іс-шараларды әзірлеуді және жүзеге асыруды жалғастыра отырып, есептер жазуды аяқтай отырып, біртіндеп тәсілді ұстанады. Жергілікті шындыққа сүйене отырып, адамдардың ағылшын тілін үйренуге қатысу деңгейін арттыру үшін аймақта келесі мақсатты топтарға бағытталған бірнеше жобаларды әзірледі және енгізді: жазушылықпен айналысатын академиялық қызметкерлер, көпұлтты компанияларда жұмыс істеуде халықаралық рөл ойнағысы келетін іскер адамдар және қарапайым адамдар.

Әңгімелер брендингте (компания тарихы), көшбасшылықта (жетістік тарихы), сондай-ақ тілдерді үйренуде өте маңызды болды. Тілдерді үйренуді қиял процесі ретінде қарастыра отырып және қысқа немесе күрделі әңгімелер жасай отырып, студенттер ұмытылмас әсер алып, өздерінің білімдері мен тілді меңгергендіктерін дәлелдей алады.

Шығармашылық жазудың минималды жаттығуы ретінде әңгімелерді балабақшада да алдыңғы сабақтарда үйренген сөздер мен құрылымдарды есте сақтау үшін қолдануға болады. Мәтіннің кез-келген түрін жасау (диалог, сипаттама, сюжет, кітаптың тұсаукесері, көпшілік алдында сөйлеу, эссе, мақала немесе тіпті кітап жазу) көптеген дағдыларды (айтылу, емле, сөйлеу, жазу) түсіну және сенімді пайдалану үшін көптеген тапсырмаларды орындауды білдіреді.

Бүкіл мәтіннің тіршілігін қолдайтын оқу әрекеттерінің бүкіл санатын қамти отырып, әңгімелер лексикалық сөздерді қолдануды, синтаксистік құрылымды есте сақтауды, мәтіннің барлық бөліктерінде (кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды) ұйымдастыруды, тамаша тарихты құра алатын бөлшектерді жалпылауды қоса алғанда, бірдей біртіндеп тәсілді қолдану арқылы әзірленуі керек. әртүрлілік және аудиторияның сенімдері.

Егер білім алушылар сөздердің тізімін есте сақтағысы келсе, олар қысқа әңгіме түрінде байланыстырылған сөз тіркестеріндегі, идиомалардағы, фразалық

етістіктердегі және сөйлемдердегі сөздерді есте сақтауға дайын болады. Оқиғаны жасаушы оны елестету оңай болса, оны одан да жақсы есте сақтаған болар еді, ал егер ол драмалық, дөрекі немесе күлкілі немесе қандай да бір түрде олардың эмоцияларына әсер ететін, тақырыпқа субъективті немесе объективті көзқарас ұсынатын оқиғаны елестете алса жақсы болар еді.

Оқиға әр түрлі оқу деңгейлерінде болған кезде қиындық дәрежесінде әр түрлі болуы мүмкін, дағдыларды біріктіреді: түсіну үшін оқу және қысқа шығармашылық жазу жаттығуында миға шабуылдан кейін кері байланыс беру; отбасы сияқты сөйлесу тақырыбы туралы көптеген мәліметтерді біріктіру немесе демалыс күніндегі сюжетті немесе фильм сюжетін сипаттау. Шағын әңгімелер жаңа лексика мен құрылымдарды аудиторияны, тыңдаушыны және тіпті сөйлеушіні өз ойларын асыра көрсетуге, елестетуге және мәнерлеп айтуға мәжбүр ететін тілдік архитектураның белгілері ретінде тереңірек есте сақтауға көмектесетін етіп құрылымдалуы мүмкін. Барлық қиял мен визуализация жаттығулары есте сақтауға көмектеседі. Түсіну жаттығуларында қолданылатын сұрақтардың да белгілі бір мақсаты бар: олар мақсатты сөздіктің көбірек қайталануын қамтамасыз ететін және табиғи сөйлеу үлгілерін бекітетін қиял стимуляторлары және құрылымды құрушылар ретінде әрекет етеді.

Зерттеулеріміз көрсеткендей, ана тілінде сөйлемейтін немесе бастаушы студент жаңа сөзді есте сақтау және оны қолдана білу үшін мағыналы және түсінікті контексте 30-дан астам рет естіп, көруі керек. Бұл тілді меңгеруге және нақтылауға арналған тамаша жаттығу, өйткені ол осы жаңа сөздерді сөз тіркестері, фразалық етістіктер, идиомалар, тіпті қарапайым немесе күрделі сөйлемдер сияқты әртүрлі контексттерде қабылдауды арттырады, бұл оқу процесін қызықты әрі қызықты етеді.

Сұрақтардың тағы бір мақсаты обілім алушылардың миын оқиғаға қатысуға мәжбүрлеу және олардың есте сақтау қабілетін олар жай ғана пассивті тыңдаушылар немесе оқырмандар болып қалғаннан гөрі тезірек жандандыру. Ағылшын тілінің барлық жүйелерімен жұмыс жасай отырып, студенттер мен студенттер жаңа сөздерді, сөз тіркестерін және грамматикалық формаларды мұқият зерттейді.

Бес қалталы тәсіл ағылшын тілін меңгеру дағдыларын жақсарту және оқушылардың толық тілдік иммерсиясын қамтамасыз ету үшін қолданылды:

а) мәтіннің құрылымындағы үлкен суретті, негізгі идеяны және жалпы ойларды алу үшін мақаланы бірнеше рет тыңдау.;

б) мәнін түсіну үшін қысқа мәтіндерді оқу және оларды ғаламдық сканерлеу;

в) мәтіндерді бір уақытта тыңдау және оқу арқылы белгісіз сөздердің тізімін жасау;

г) әңгіме құрылымын ойластыру және мәтін жоспарының эскизі;

д) алғашқы эскизін жасау арқылы сүйектерге ет беру тарих. Осы қадамдардың барлығын орындай отырып, студент жаңа материалды мұқият және толығымен жер үсті деңгейінен тыс үйренеді және шынымен білгендерін пайдалануға мүмкіндік алады.

Тілді коммуникативті қолдану, мағынаны құру және бірлескен мінез-құлық екінші тілді меңгерудің қазіргі теорияларында құнды қасиеттер болып табылады, бірақ жақында тіл философиясы мен лингвистикалық антропология сөйлеушінің жеке басына, мәдени сәйкестікті анықтаудағы тілдің рөліне қатысты жаңа тұжырымдамалар жасады, ал лингвистикалық антропологиядағы жаңа тенденциялар тіл мен мәдениет, тіл және ұлтшылдық арасындағы байланысты көрсетті, тіл және мәдени сәйкестілік. Тіл үйренудің аффективті аспектісін қарастырған кезде жағдай айқынырақ болды. Вербалды емес қарым-қатынас айтылған сөзден және эмоцияларды жеткізуден басымдыққа ие болады.

Мультимедиялық ресурстар екінші тілді меңгеру әдістемесінде өте маңызды рөл атқарады, әсіресе соңғы онжылдықтарда компьютерлер, интернет көздері және басқа да көрнекі "ыстық бұлақтар" өмірімізге ақыл-ой карталары сияқты көптеген түсініктермен енген.

Бүгінгі таңда студенттерге символдық жүйелерді басқаруда әлдеқайда күрделі құзыреттілік қажет, демек, әртүрлі әдістерді (ауызша, жазбаша, визуалды және электронды) қолдана отырып, дискурсқа көбірек көңіл бөлу, семиотикалық таңдауға баса назар аудару және дискурстың ерекшеліктерінен мағыналарды түсіндіру мүмкіндігі. Формаға, жанрға, стильге, регистрге және әлеуметтік семиотикаға баса назар аудару, сондай-ақ лингвистикалық форманың психикалық бейнені қалай қалыптастыратындығына қызығушылық (сөздерді таңдау сөйлеушілердің санасы туралы айтады).

Тіл үйренушілер тек коммуникаторлар мен проблемаларды шешушілер емес, жүректері, денелері мен ақыл-ойы бар, естеліктері, қиялдары, тіркемелері мен жеке тұлғалары бар тұтас тұлғалар. Символдық формалар тек лексика немесе коммуникативті стратегиялардың элементтері ғана емес, олар тәжірибелерді, эмоционалды резонанстарды және моральдық түсініктерді бейнелейді. Символдық құзыреттілік басқалармен диалогтағы мағыналарды білдіру, түсіндіру және үйлестіру қабілетімен байланысты емес, бірақ ол оларды байытады және символдық тауарларды өндіру және оларды өмір сүріп жатқан күрделі жаһандық контексте бөлісу қабілетіне енгізеді.

Негізінде бұл тараудың міндеттері қашықтықтан білім беруде SMART технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқыту бойынша эксперименттік жұмыстарды ұйымдастыру мен оның диагностикалық кешенін іріктеуге арналады. Білім беру жүйесіндегі педагогикалық-тәжірибелік эксперименттің тиімділігін оны диагностикалық тексерістен өткізу негізінде ғана көз жеткізуге болады. Сонымен қатар зерттеулерде көбінесе педагогикалық диагностиканы ғылыми іс-тәжірибеге пайдаланады және осы ғылыми практикалық жұмыстың көрсеткіштерін анықтауға болады. Бұл тараудың мазмұны – қашықтықтан білім беруде SMART технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытуға бағытталған модельдің тиімділігін тексеруге арналған диагностикалық шараларды ұйымдастыру болып табылады.

Зерттеу жұмысымыздың эксперименттік бөлімін ұйымдастыруды «эксперимент» ұғымын нақтылаумен бастадық. И.Ф. Харламовтың пайымдауынша, эксперимент – теориялық болжамдар мен гипотезаларды

тексеру мақсатында оқушылар мен оқытушылар іс-әрекетін арнайы ұйымдастыру үдерісі болып табылады [141].

Эксперимент түріндегі педагогикалық мәселені шешудің жаңаша әдістерін іздеу мақсатында білім беру саласында белгіленген ғылыми тәжірибе, педагогикалық құбылыстарды және олардың ағымдағы жағдайларын, эксперименттік модельдеуді, себеп-салдарлық байланыстарды көздейтін педагогикалық құбылыстарды қарастыру жөніндегі зерттеу қызметі, зерттеушінің педагогикалық құбылысқа белсенді әсері.

Ал «диагностика» ұғымы грек тілінен алынған, яғни екі грек сөзінен тұрады «dia – кейін, gnosis – білім». Диагностиканың нәтижесін бағаланғанға дейін әлеуметтік жүйелерді белгілеу керек, ал әлеуметтік жүйелерге адамдардың өзара байланысын жүргізетін тәрбие жүйесі жатады. Осыған байланысты диагностика жоспарлауды, жоспарды іске асыруды, нәтижелерді зерттеуді керек етеді [142].

Тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың міндеттері:

- ұсынылған модель мен педагогикалық шарттардың тиімділігін анықтау;
- даярланған авторлық, яғни «Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты оқу құралын енгізу арқылы, тілді қолдануда сенімділіктің жоғары деңгейіне жету үшін шет тілін оқыту процесінде тапсырмаларды саралаудың тиімділігін анықтау болды.

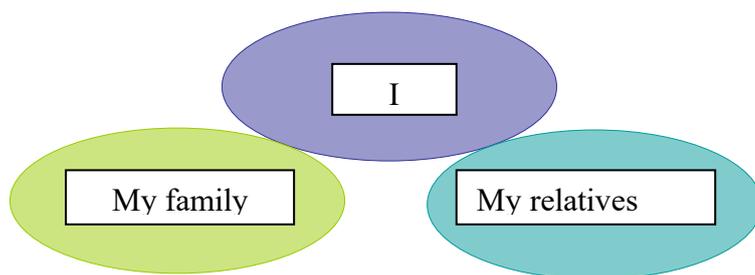
Бұл оқу құралының мақсаты - бұрыннан алған оқу және сөйлеу дағдыларын одан әрі жетілдіру. Оқу құралы ағылшын тіліндегі заманауи мәтіндерге негізделген. Мәтіндер мен тапсырмалар А2 және В1 деңгейіндегі студенттерге арналған және талқылауға арналған сұрақтар мен жаттығулардан тұрады, олар жеткілікті дайындықты қажет етеді [143].

CONTENT

Explanatory note.....	3
SOCIAL AND HOUSEHOLD SPHERE OF COMMUNICATION	
Unit 1.....	4
I and my family.....	4
Unit 2.....	12
Modern young family.....	12
Unit 3.....	20
Relationships between different generations.....	20
Unit 4.	28
My home - is my castle.....	28
Unit 5.	36
Man and his health.....	36
Unit 6.....	44
Sport in human's life.....	44
Unit 7.....	52
Spending free time.....	52
Unit 8.....	60
Seasons and weather.....	60

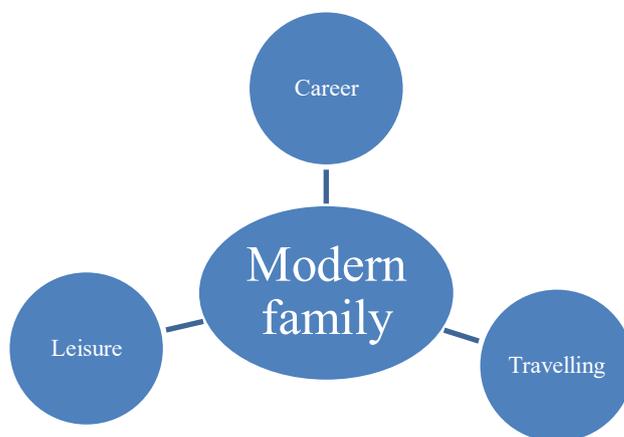
SOCIAL AND CULTURAL SPHERE OF COMMUNICATION	
Unit 9.	67
Geographical location and borders of Great Britain.....	67
Unit 10.....	75
The sights of the city	75
Unit 11.....	82
Traditions and customs of Kazakhstan.....	82
Unit 12.	90
Cultural and national holidays.....	90
EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL SPHERE OF COMMUNICATION	
Unit 13.	97
My education.....	97
Unit 14.	106
My university.....	106
Unit 15.	113
Future profession.....	113
References.....	121

UNIT I. I AND MY FAMILY



Cypet 3. Communication circle

UNIT II. MODERN YOUNG FAMILY



Сыпет 4. Communication circle. What is the most important for modern young family?

UNIT III. RELATIONSHIPS BETWEEN DIFFERENT GENERATIONS

Кекте 4 - Make a conversation in pairs following the chart below:

Student A	Student B
Parents should understand sudden changes of mood of the teenagers, the strange hobbies and a new lexicon	Agree
Disagree	Parents should state accurately to the teenagers' fears that they could understand
Agree	
	Disagree

UNIT IV. MY HOME IS MY CASTLE

Choose one of the situations and speak out:

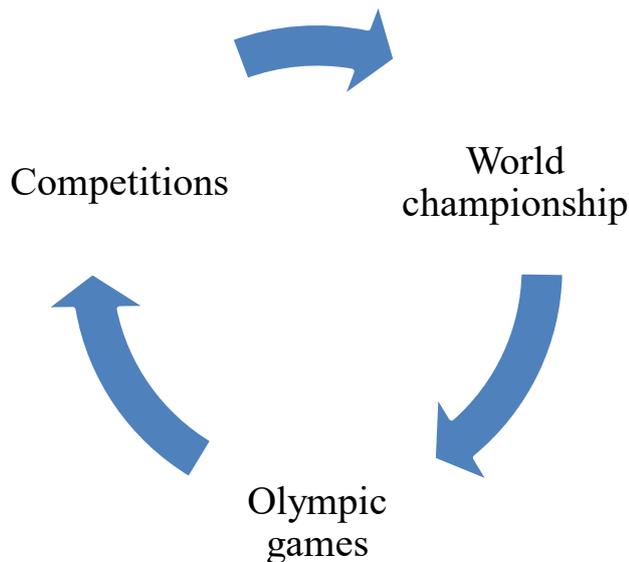
1. A young family recently returned from Australia desperate for house/flat to rent.
2. Young research worker and working wife urgently require small flat.
3. Two Asian students require two rooms and cooking facilities in London.
4. Teacher (male, single) requires self-contained furnished rooms.

UNIT V. MAN AND HIS HEALTH

Кекте 5. Glossary of essential words for you to know:

Glossary	Definition in Russian	Definition in Kazakh	Definition in English
Patient			
Symptoms			
Diagnosis			
Treatment			
Surgery			
Insomnia			
Ambulance			
Indigestion			
Ward			

UNIT VI. SPORTS IN MAN'S LIFE



Cypet 5. Connect the definitions and make up a story.

UNIT VII. SPENDING FREE TIME

Kecre 6. Make a conversation in pairs following the chart below:

Student A	Student B
Continuing father's craft is the best hobby	Agree
Disagree	Hobbies are only for those who have a lot of free time
Agree	
	Disagree

UNIT VIII. SEASONS AND WEATHER

Kecre 7. Vocabulary:

cloudy	wet
foggy	snowflake
stormy	flood
overcast	forecast
rainy	drizzle
windy	ice
snowy	to stay indoors
sunny	to gather mushrooms
melting	to pick nuts and berries

sunshine	to grow
hail	to pick flowers
rainbow	to lie in the sun
cool	to shine brightly
thunder	to become yellow
strong frost	to fly away
icicle	to play snowballs
lightning	to look fresh
square	to freeze
changeable	to ski
drought	to skate

UNIT IX. GEOGRAPHICAL LOCATION AND BORDERS OF GREAT BRITAIN

Керте 8. Speaking cards: This file includes six speaking cards. In speaking use active vocabulary of the text.

Weather forecast	The English Channel
Queen Elizabeth II	Islands
Climate	Emblems

UNIT X. THE SIGHTS OF THE CITY



Сыпет 6. The sights of the city

UNIT XI. TRADITIONS AND CUSTOMS OF KAZAKHSTAN

Кесте 9. Communication table: Compare Kazakh customs and traditions with other countries and speak:

	Kazakh customs and traditions	English-speaking countries	Other countries
Similarities			
Differences			
Peculiarities			

UNIT XII. CULTURAL AND NATIONAL HOLIDAYS

Choose one of the tips and speak out:

- a) Religious holidays
- b) My favourite holidays
- c) Public holidays

UNIT XIII. MY EDUCATION

Debate: Advantages and disadvantages of distance education.

Work in groups of four to six. Follow the instructions.

- In your groups, divide into two debating teams: Team A and Team B.
- Team A believes that online education is not suitable for Kazakh students, and Team B believes that online education is a flexible and convenient education.
- Work in your teams. Prepare your arguments. Use the notes and opinions below and add your own ideas.
- Decide who will talk about each aspect of the argument.
- When you have prepared your argument, have the debate.
- Listen to your partner and respond to what they say before adding your own ideas.

UNIT XIV. MY UNIVERSITY

Answer the questions:

1. When was the University founded?
2. Who is it named after?
3. Where is it situated?
4. How many chairs are there in the University?
5. What departments in it?
6. What does the teaching staff consists of?
7. Does the University have modern equipped laboratories?
8. How long the training course does lasts for?
9. Do many students go in for sports?
10. How do students spend their free time?

UNIT XV. FUTURE PROFESSION

Explain the meaning of these proverbs about professions and job:

- The work shows the workman.
- Every man to his trade.
- Such carpenters, such chips.
- If a job is worth doing, it's worth doing well.
- A wise teacher makes learning a joy.
- Each one in his profession.
- Professionals built the "Titanic", amateurs built the ark.
- Choose a job you love, and you will never have to work a day in your life.
- As is the workman, so is the work.
- A busy bee has no time for sorrow.

Осы орайда, анықтаушы эксперименттік жұмыс Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университетінде биология және педагогика факультеттерінде 2018-2021 оқу жылдары жүргізілді.

Эксперименттік жұмыс тобы басқа мамандықтар бойынша ағылшын тілінің бірінші курсына оқитын 55 студенттен тұрды. Эксперименттік жұмыстың мақсаты емтихан тапсыру үшін тілді қолдануда сенімділіктің жоғары деңгейіне жету үшін шет тілін оқыту процесінде тапсырмаларды саралаудың тиімділігін анықтау болды.

Саралап оқытуды ұйымдастыру мұғалімнен осы технологияны қолдана отырып, білім беру процесін құру үшін топтағы білім алушылардың жеке ерекшеліктері туралы үлкен білімді талап етеді. Олар сыныпта белсенді жұмыс істейді. Сондай-ақ, жаңа білім алуға ұмтылатын, сабақтарда мұқият болатын, бірақ жаңа білім мен дағдыларды алуға қосымша көмек қажет студенттерді атап өтуге болады.

Алайда, назар аудармайтындар да бар. Олардың сыныптағы жұмысын ұйымдастыру қабілеті нашар дамыған. Шет тілі сабақтарында сараланған тапсырмаларды қолданудың тиімділігін дәлелдеу үшін үш сатылы эксперимент жүргізілді: анықтау, қалыптастыру және бақылау. Анықтау кезеңінде грамматика, емле және сөздік қорын меңгеру деңгейін бағалау бойынша диагностикалық жұмыс жүргізілді.

Бірінші тарауда қашықтықтан білім беруде SMART технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытудың компоненттері ретінде келесі компоненттер тандалды.

1. Лингвистикалық компонент: бұл грамматика, лексика, фонетика туралы білім. Саралау: материалдың әртүрлі көлемі мен күрделілігін қамтамасыз ету, студенттердің қызығушылықтары мен деңгейіне сәйкес тақырыптарды таңдау (мысалы, жаңадан бастаушыларға арналған жеңілдетілген мәтіндер, жетілдірілгендерге арналған күрделі диалогтар).

2. Психологиялық компонент: бұл өзіне деген сенімділік, мотивация, сөйлеуден қорқуды жеңілдету. Саралау: қолдау ортасын құру, көңіл-күйді болдырмау үшін жақын даму аймағына сәйкес тапсырмаларды пайдалану (мысалы, күшті студентпен жұптық жұмыс).

3. Әлеуметтік-мәдени компонент: бұл мәдени нормаларды, этикетті, вербалды емес қарым-қатынасты түсіну. Саралау: әртүрлі топтарға арналған мәдени контекстті ескере отырып, шынайы материалдарды (бейнелер, мәтіндер) таңдау, нақты қарым-қатынас жағдайларын имитациялайтын рөлдік ойындар.

Анықтаушы эксперименттің барысында қашықтықтан білім беруде SMART технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытудың компоненттері мен пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейін анықтау мақсатында диагностикалық әдістердің кешені қолданылды. Михельсон. «Коммуникативтік дағдылар тесті» және «Диалогтік тілдесім тесті».

Критерийлердің әрқайсысына кіретін белгілерді, сондай-ақ қашықтықтан білім беруде SMART технологиялар негізінде ағылшын тілін саралап оқытудың көрсеткіштерін, олардың сапалық және сандық көрінісін талдау зерттелетін түрдегі құзыреттіліктердің үш деңгейін анықтауға мүмкіндік берді: төмен, орташа, жоғары.

Эксперименттік жұмыстың мазмұны «Ағылшын тілі шет тілі ретінде» пәні бойынша стандартты оқу жоспарына сәйкес келеді. Шет тілін оқыту бағдарламасында көрсетілген пәндік дағдылар бақылауда болады:

- белгілі бір тақырып бойынша білімді қолдану (жауаптар берілген сұрақтар олар нені білдіреді);
- моносемантикалық және көп мағыналы сөздерді бөлектеңіз;
- жалпы және тиісті зат есімдерді ажырату;
- жанды және жансыз зат есімдерді ажыратыңыз;
- сөзге сұрақ қойыңыз және тақырыпты белгілейтіндерді анықтаңыз;
- сөйлеу бөліктерін ажыратыңыз;
- ұсынылған сөз үшін антонимді таңдаңыз;
- ұсынылған сөздің синонимін таңдаңыз;
- мәтіннен сөйлеудің әртүрлі бөліктерін білдіретін сөздерді табыңыз.

Эксперименттік жұмыс барлық студенттер үшін міндетті болып табылатын және негізгі қиындық деңгейіндегі 16 тапсырманы (№1-10) қамтитын тапсырмалардың екі түрін қамтиды. Тапсырмалардың бірінші түрінің мақсаты студенттердің шет тілі бойынша базалық дайындық деңгейіне жетуін қамтамасыз ету болып табылады [144].

Екінші типке күрделілігі жоғары 6 тапсырма кіреді (№11-16), оның мақсаты жоғары деңгейдегі мәселелерді шешу үшін алған білімдерін қолдану қабілетін тексеру болды.

Тапсырмалардың барлық нәтижелері NeuralDesigner кеңейтілген аналитикалық бағдарламасының көмегімен сандық форматқа ауыстырылды, бұл респонденттердің әр тобы бойынша орташа баллды 16 балдық шкала бойынша, үш критерийді (аударма, оқу және тыңдау, диалог) есептеуге мүмкіндік берді: 1-5 төмен деңгейі; 6-10 орташа деңгей, 11-16-жоғары деңгей.

Осыған орай, үш критерий бойынша сараланған тәсілдің тиімділігін бағалау әдістемесі 10- кестеде ұсынылды.

Кесте 10. Үш критерий бойынша сараланған тәсілдің тиімділігін бағалау әдістемесі.

Критерий	Бағалау шкаласы
Ауызша сөйлеу дағдылары	1-5 төмен деңгей 6-10 орташа деңгей 11-16 жоғары деңгей
Аударма дағдылары	1-5 төмен деңгей 6-10 орташа деңгей 11-16 жоғары деңгей
Оқу және тыңдау дағдылары	1-5 төмен деңгей 6-10 орташа деңгей 11-16 жоғары деңгей

Педагогика және биология-география факультеттерінде диагностикалық тапсырмаларды орындау нәтижелерін талдай отырып, әр топта және студенттердің әрқайсысында тақырып бойынша әр бір компоненттер мен критерийлерге сәйкес, білім алушылардың пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейі анықталды.

Анықтау кезеңінің нәтижелері 11-ші және 12 -ші кестелерде келтірілген. Тек базалық деңгейдегі тапсырмаларды орындаған білім алушылар сәйкесінше бірінші бағанда ұпай санына ие

Егер студент тек кейбір жоғары деңгейлі тапсырмаларды орындаған болса, онда бірінші бағанда «+», ал екінші бағанда ұпайлар саны қойылады. Егер студент барлық тапсырмаларды орындай алса, онда артықшылықтар бірінші және екінші бағандарда, ал үшіншісінде ұпайлар саны болады.

Кесте 11. Педагогика факультетінің бірінші курс студенттерінің диагностикалық жұмысының нәтижелері.

Студент	Төмен	Орташа	Жоғары
Студент 1	10	-	-
Студент 2	10	-	-
Студент 3	+	12	-
Студент 4	6	-	-
Студент 5	5	-	-
Студент 6	7	-	-
Студент 7	7	-	-
Студент 8	+	+	15
Студент 9	+	13	-
Студент 10	+	+	14
Студент 11	9	-	-

Студент 12	+	12	-
Студент 13	8	-	-
Студент 14	4	-	-
Студент 15	+	11	-
Студент 16	10	-	-
Студент 17	+	+	16
Студент 18	+	13	-
Студент 19	9	-	-
Студент 20	8	-	-
Студент 21	+	+	15
Студент 22	9	-	-
Студент 23	9	-	-
Студент 24	+	11	-
Студент 25	+	11	-
Студент 26	+	10	-
Студент 27	9	-	-
Студент 28	6	-	-

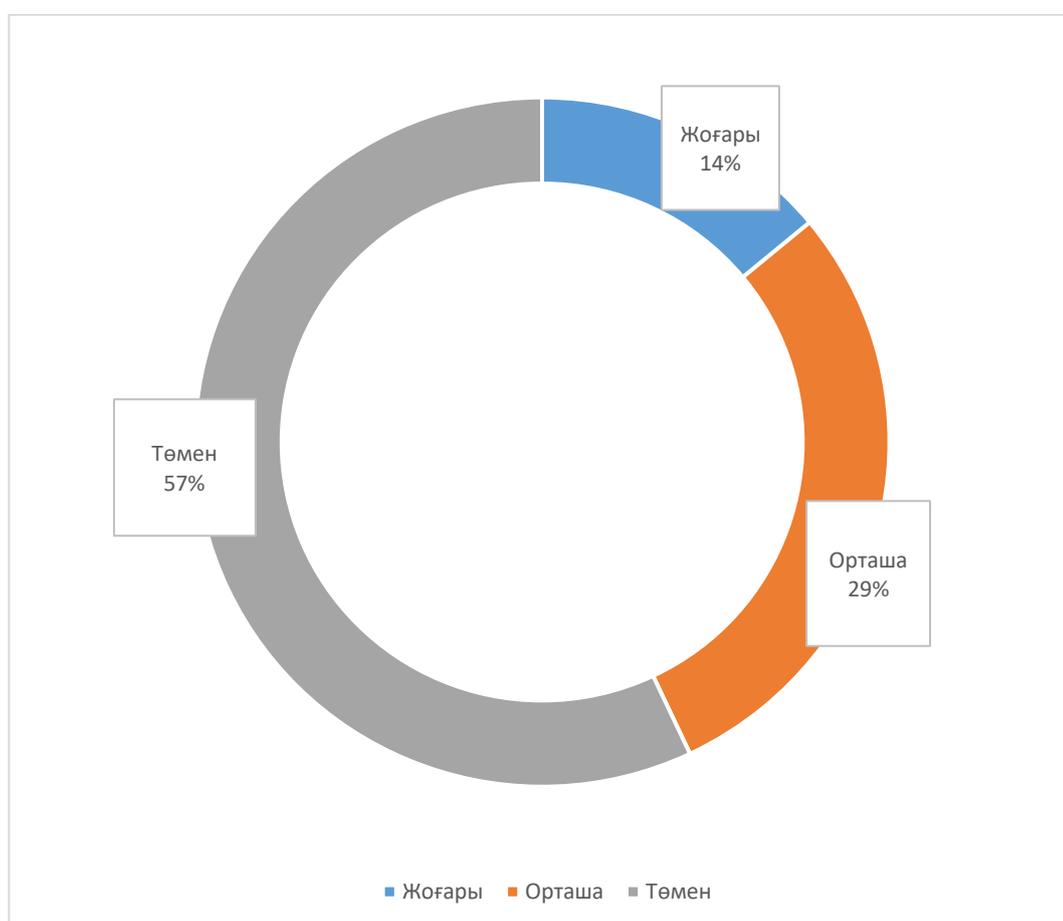
Кесте 12. Биология-география факультетінің бірінші курс студенттерінің диагностикалық жұмысының нәтижелері

Студент	Төмен	Орташа	Жоғары
Студент 1	+	12	-
Студент 2	9	-	-
Студент 3	8	-	-
Студент 4	+	12	-
Студент 5	+	11	-
Студент 6	5	-	-
Студент 7	+	+	14
Студент 8	9	+	-
Студент 9	+	+	16
Студент 10	+	12	-
Студент 11	7	-	-
Студент 12	+	12	-
Студент 13	9	-	-
Студент 14	+	11	-
Студент 15	7	-	-
Студент 16	10	-	-
Студент 17	+	+	16
Студент 18	+	+	15
Студент 19	8	-	-
Студент 20	8	-	-
Студент 21	9	-	-

Студент 22	+	12	-
Студент 23	+	+	15
Студент 24	9	-	-
Студент 25	+	11	-
Студент 26	10	-	-
Студент 27	+	12	-

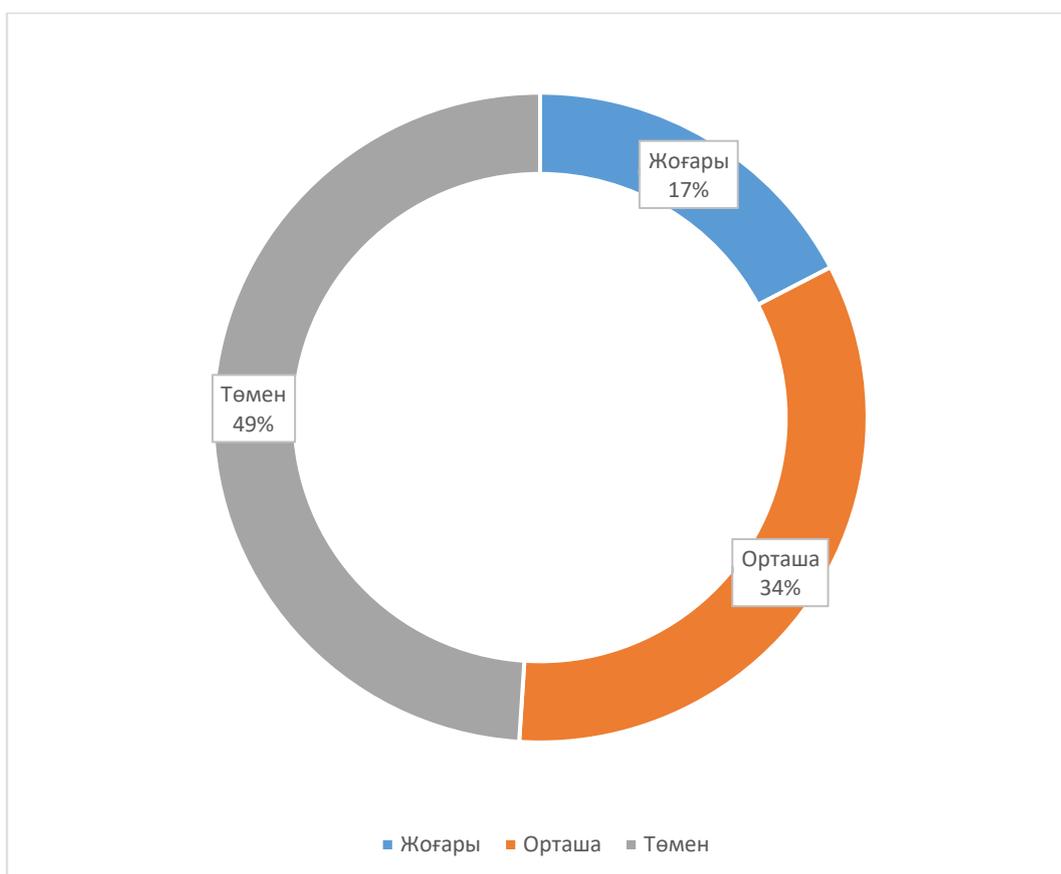
Алынған деректерді талдау нәтижесінде бірінші курс студенттерінде пәндік дағдылардың қалыптасуының үш деңгейі анықталды: жоғары, орташа және төмен. Әр деңгейдің сипаттамаларын қарастырайық: жоғары деңгей-14-16 балл, орташа деңгей - 11-13 балл, төмен деңгей - 11 баллдан аз.

Төменде диаграммада 7 – сурет педагогика факультеті студенттерінің пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейлері бойынша бөлінуі көрсетілген.



Сурет 7. Педагогика факультеті студенттерінің пәндік дағдыларды қалыптастыру деңгейлері бойынша бөлу.

Келесі диаграмма 8 - сурет биология-география факультеті студенттерінің пәндік дағдыларды қалыптастыру деңгейлері бойынша тілді меңгерудің белгілі бір деңгейіне дейін бөлінуін көрсетеді.



Сурет 8. Биология-география факультеті студенттерінің пәндік дағдыларды қалыптастыру деңгейлері бойынша бөлу.

Төменде 13-ші кестеде педагогика және биология-география факультетінің бірінші курс студенттерінің диагностикалық жұмысы нәтижелерінің пайыздық көрсеткіштері (салыстырмалы талдау) ұсынылды.

Кесте 13. Педагогика және биология-география факультетінің бірінші курс студенттерінің диагностикалық жұмысы нәтижелерінің пайыздық көрсеткіштері (салыстырмалы талдау).

Студенттерде пәндік дағдылардың қалыптасуының деңгейлері	Педагогика факультеті студенттерінің саны (28 білім алушы)	Пайыздық көрсеткіші %	Биология-география факультеті студенттерінің саны (27 білім алушы)	Пайыздық көрсеткіші %
Төменгі	16	57	13	49
Орташа	8	29	9	34
Жоғары	4	14	5	17

Диагностикалық жұмыстың нәтижелерін салыстыра отырып, педагогика факультетінің студенттерінің тілді меңгеру деңгейі төмен деген қорытынды жасауға болады. Сондықтан оларды эксперименттік тобы, ал биология-география факультеті студенттерін бақылау тобы деп аталды.

Диагностика көрсеткендей, педагогика факультетінің бір топ студенттері оқу кезінде материалды біркелкі сіңірмеген. Бұл топта қосымша көмекке мұқтаж студенттер және күрделі тапсырмаларды орындауға дайын студенттер анықталды. Эксперименттік жұмыстың анықтаушы кезеңі ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың және оның әдістемесін әзірлеу қажеттілігін көрсетті.

2.2 Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың әдістемесі

Білім беру жүйесінің қолжетімділігін едәуір арттыру үшін өзіндік білім алу мүмкіндіктерін, соның ішінде болашағы зор телекоммуникациялық және қашықтан оқыту технологияларын қолдануға болады. Бұл технологиялар кез келген орын мен уақытта оқуға, оқу материалын өздігінен меңгеруге және оқытушылармен диалогтық байланыс құралдары арқылы өзара әрекеттесуге мүмкіндік береді. Жоғары білім беру жүйесі білімнің жоғары сапасын, оның баршаға таралуын және өмір бойы қолжетімді болуын қамтамасыз етуі тиіс. Осы мақсатта желіге біріктірілген оқу материалдарын әзірлеуге, ақпараттық және коммуникациялық технологияларды пайдалануға, сондай-ақ оқытудың жаңа түрлерін жасауға болады.

Ақпараттық технологиялардың дамуына байланысты дәстүрлі электрондық оқыту біртіндеп интеллектуалды білім беруге жол беруде. Бұл бірнеше тұжырымдамалармен байланысты, олардың көпшілігінің әлі нақты анықтамасы жоқ. Солардың ішінде – білім беру жүйесінің цифрландырылуы, смарт-технологиялар, жоғары оқу орнының цифрлық білім беру ортасы және оқытушының жеке цифрлық білім беру ортасы бар.

Жоғары оқу орындарының цифрлық білім беру ортасында сапалы кәсіби дайындықты қамтамасыз ету үшін заманауи педагогикалық технологияларды кеңінен енгізу қажет. Осы тұрғыда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды оқу үдерісіне жүйелі түрде біріктірудің әдістемелік қамтамасыз етілуі басым бағыт болып табылады. Бұл ретте ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың инновациялық педагогикалық технологиялардың ресурстық базасы ретінде құралдық маңызы мен дидактикалық әлеуеті ерекше атап өтіледі.

Қазіргі уақытта білім беру қызметін ұйымдастырудың жаңа тәсілдерін енгізуге барған сайын көбірек көңіл бөлінуде. Бұл ақпараттық-коммуникациялық технологиялар негізінде тұлғаға бағытталған дамытушы ортаны құру арқылы жүзеге асырылады. Мақсат – білім алушылардың білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыру және олардың өзін-өзі жүзеге асыруы мен жеке тұлғалық өсуіне мүмкіндік беру.

Ақпараттық және цифрлық технологиялардың дамуы қазіргі қоғамның ақпараттық ортасын айтарлықтай қайта құруға алып келіп, электронды оқыту және қашықтықтан оқыту технологияларын дамыту үшін мүлдем жаңа мүмкіндіктер ашуда [145].

Осы ретте, Г.Ж Ниязованың: «Білім берудің цифрлық трансформациясы бұл – цифрлық технологиялардың педагогикалық әлеуетін толыққанды қолдануға негізделген әдістемелік жүйенің трансформациясы», - деген ойымен сәйкес келеді [146].

Зерттеудің 2.1 параграфында сипатталған анықтаушы экспериментінің нәтижелерін саралай келе, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту үшін авторлық

«Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты оқу құралын әзірлеуге шешім қабылданды. Авторлық оқу құралын әзірлеу барысында білім алушылардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері ескерілді.

Оның негізгі мақсаты - ағылшын тілін екінші тіл ретінде оқыту мен оқытуда жаңа мүмкіндіктер мен перспективалар ұсыну және білім алушылардың коммуникативті құзыреттіліктерін дамыту, білімдерін бекіту, лексика мен грамматикалық құрылымдарды жетілдіру арқылы оларды өзіне сенімді тіл қолданушыларына айналдыру. Оқу және сөйлеу дағдыларын бағалау және жаңарту бұл оқу құралында білім алушылардың ақпаратты жекелеңдіру және сенімді дәлелдер келтіру қабілеттерін арттыруға арналған функционалды-когнитивті құрылымдар мен мультимодальды мәтіндер қолданылады.

Оқыту және оқыту бөлімдері инновациялық және интегративті түрде құрылды және ұйымдастырылды, бұл білім алушылардың тілде өмір сүру және өзіндік стильді анықтау қабілетін оятады. B1 және B2 деңгейлеріндегі студенттерге арналған оқу құралында тілді жеке немесе топтық үйлесімділік тұрғысынан шығармашылықпен қолдануға арналған түсіну сұрақтары мен жаттығулары ұсынылған. Төменде бұл оқу құралдың қалай жұмыс істейтіндігі жөнінде қысқаша мазмұны ұсынылды [147].

FORWARD OR HOW DOES THIS HANDBOOK WORK

Intended for students enrolled in the first course of other majors than English, this manual aims to offer proficient knowledge and skills in using creatively and self-confidently the language.

Designed in accordance with the current standard program for the discipline English as a Second Language this handbook attempts to open new methods and perspectives in developing foreign language communicative competences, which mostly refer to a self-awareness usage of language as a tool of communication.

The handbook structure and content are focused on the innovative and integrative solutions for a functional-cognitive approach to building lexis, consolidating grammatical structures and as a matter of feedback and progress measuring to personalize information and persuasively express different arguments, concepts, and ideas.

Oriented to broad range of topics and to a variety of modern methods in second language acquisition, the authors carried out a selection the most appropriate subjects for conversation, reading and writing stimulating learners' imagination and making them able to use the language in the most versatile way. In terms of lexis and grammar the handbook includes intermediate and upper intermediate standards for elegant conversation and writing combining concrete and abstract vocabulary like collocations, phrases, metaphors in complex arguments, paragraphs and essays. The main semantic spheres were selected for developing students' communicative needs and span safe topics like family, household and surrounding, communication and social life, culture, professions and career development in a globalizing world.

Structured in theatrical blocks comprising four gradually organized units, the lessons in this handbook respect the pedagogical principle of accessibility beginning with reading for a gist, continuing with simple exercises of comprehension, such as using a glossary for understanding the main idea of the text usually expressed by title and subsequently the main concepts of each paragraph and finalizing the process of active reading by challenging the learners to agree or disagree, to take sides and to create original arguments organized in a crescendo and meant to persuade the audience.

Representing each functional-cognitive frame/ scene as a part of a puzzle and integrating it in a big picture of life, the authors of this handbook consider that successful learning and teaching should be based on two principles: 1. working simultaneously with all language levels (clear pronunciation, consolidated grammar, speaking with emotions, enunciated reading, and accurate writing accurately); 2. Always keeping the learner motivated and challenging him/her to use the language creatively and correctly.

The central structural element of each module is group of multimodal texts, which include in their gradual matrix, the main ideas as well as grammatical and semantic information of the four units, each of them intended for the development of reading, speaking and writing skills. The pre-text reading exercises have as focus on a deep comprehension mostly based on coherence and cohesion prerequisites like refreshing passive vocabulary and extending it to secondary, figurative and metaphorical meaning together with screening the grammatical tenses and word formation means. The handbook can be used both in classes, under the guidance of a teacher, and for individual independent work. Imagining the process of learning a language as an imaginary realm, the authors of this handbook have designed and improved some drafts before coming to this final version. The content of language training has become suitable for intermediate and upper intermediate level and might be used in elective university courses, in specialized schools of languages, for professional training and extracurricular activities as well.

CONTENT

Forward or how does this handbook works

Unit 1

Introducing myself

Unit 2

Future family

Unit 3

Intergenerational relationships

Unit 4

Home, sweet home

Unit 5

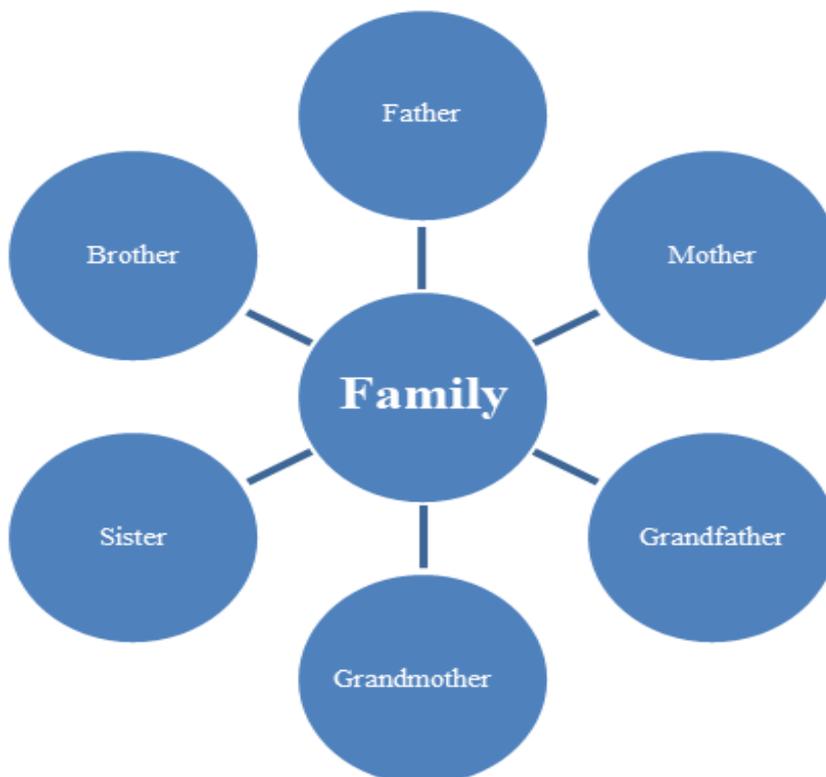
Body and lifestyle

Unit 6

Sports and games

Unit 7
Leisure
Unit 8
Seasons of the year
Unit 9
Great Britain
Unit 10
Sights and tourism attractions
Unit 11
Kazakh culture and traditions
Unit 12.
Public holidays and observances in
Kazakhstan
Unit 13
Education system
Unit 14.
University life
Unit 15.
Choosing a career
References

UNIT 1. I AND MY RELATIVES



Cypet 9. Connect the definitions and make up a story.

UNIT II. FUTURE FAMILY

Kecte 14. Speaking cards. This file includes six speaking cards. In speaking use active vocabulary of the text.

Nuclear Family	Childless family
Single Parent	Step family
Extended Family	Grandparent family

UNIT III. INTERGENERATIONAL RELATIONSHIPS

Vocabulary:

To resent

Hostile

Behind someone's back

To put a strain on

To stick up for

To settle down

Reluctant

Bond

To confide in

Ups and downs

Appreciate

Run the house

To bridge

Complain

Make a proposal

Unmarried

Break off the engagement

Family reunion

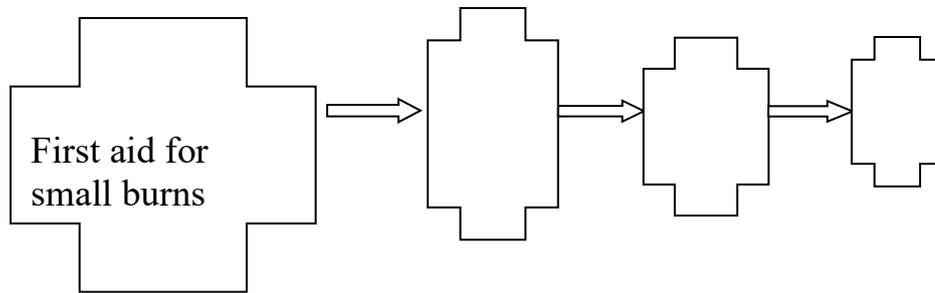
UNIT IV. HOME, HOME, SWEET HOME

Kecte 15. Glossary of essential words for you to know.

Glossary	Definition in Russian	Definition in Kazakh	Definition in English
A bungalow			
Apartment block			
A high-rise building			
Apenthouse apartment			
Private house			
Terraced house			
Row houses			
An awning			

A marquee			
Achalet			

UNIT V. BODY AND LIFESTYLE



Cyper 10. Communication circle.

UNIT VI. SPORTS AND GAMES

Write 20 words that relate to sport and talk about sports facilities using these words:

- | | |
|----------|----------|
| 1 _____ | 2 _____ |
| 3 _____ | 4 _____ |
| 5 _____ | 6 _____ |
| 7 _____ | 8 _____ |
| 9 _____ | 10 _____ |
| 11 _____ | 12 _____ |
| 13 _____ | 14 _____ |
| 15 _____ | 16 _____ |
| 17 _____ | 18 _____ |
| 19 _____ | 20 _____ |

UNIT VII. LEISURE

Make a sentence with each word and word combination listed above are used.

UNIT VIII. SEASONS OF THE YEAR

Make up the plan of the text.

Make up 5 questions of your own according to the text.

UNIT IX. THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

Kecre 16. Make a conversation in pairs using active vocabulary and glossary.

Student A	Student B
------------------	------------------

Precipitation in a subequatorial climate is very unevenly distributed	Agree
Disagree	British have a strong British accent
Agree	
	Disagree

UNIT X. SIGHTS AND TOURIST ATTRACTIONS

Continue the chain by adding 4-5 words and make up a situation:

1. A road sign, a pedestrian, a pavement/a sidewalk...
2. A bus station, a bus stop, a railway station...
3. A shopping mall/center, a food market, a department store...

UNIT XI. KAZAKH CULTURE AND TRADITIONS

Кесте 17. Glossary of essential words for you to know.

Glossary	Definition in Russian	Definition in Kazakh	Definition in English
Gift			
National dishes			
Celebration			
Head dress			
The guests			
Horse racing			
National clothing			
Yurt			
The poet			

UNIT XII. PUBLIC HOLIDAYS AND OBSERVANCES IN KAZAKHSTAN

Tell the history of the funniest holiday in your life.

UNIT XIII. EDUCATION SYSTEM

Debate: Advantages and disadvantages of distance education.

Work in groups of four to six. Follow the instructions.

- In your groups, divide into two debating teams: Team A and Team B.
- Team A believes that online education is not suitable for Kazakh students, and Team B believes that online education is a flexible and convenient education.

- Work in your teams. Prepare your arguments. Use the notes and opinions below and add your own ideas.
 - Decide who will talk about each aspect of the argument.
 - When you have prepared your argument, have the debate.
- Listen to your partner and respond to what they say before adding your own ideas.

UNIT XIV. UNIVERSITY LIFE

Read the text and retell it. Use dictionary if necessary.

Our University

Karaganda University is the second university in the history of Kazakhstan, and it is one of the oldest and largest universities in the country. Karaganda University, being a classical university, has an important social and cultural mission.

Our university, according to the traditions of classical universities, maintains high level and fundamental character of higher education. Karaganda University is one of the leaders in education, science and culture of Kazakhstan. The prestige of Karaganda University is confirmed by international cooperation. Different public universities, home and foreign institutes work as our partners. Here are only some of them. Central Asian Management Development Fund (CAMAN), INTAS, TESIS, ACCELS, German Academic Exchange Service (DAAD), British Council, embassy of France, Italy, Turkey, Korea, US Peace Corps. In May of 2005 KSU became the member of one of the prestigious international organizations in the field of the Higher Education of Magna Charta Universitates, with headquarters located in Bologna, the oldest university in Europe.

Nowadays Karaganda University is dynamically developing. We carry out training in 73 specializations (undergraduate) of juridical, economic, humanitarian, scientific, pedagogical and engineering directions.

Karaganda University today is dynamically developing university. We carry out preparation on 73 specialties of a bachelor's degree, 48 specialties of a master of degree, 12 specialties of doctoral studies of PhD. More than 10 thousand students, undergraduates and doctoral candidates' study at 13 faculties. According to requirements of modern society we carry out postgraduate preparation - after a bachelor's degree graduates can continue education in a master of degree and doctoral studies of PhD.

Karaganda University carries out joint training of master's and doctors of PhD with 27 foreign higher education institutions and scientific centers.

UNIT XV. CHOOSING A CAREER

Кесте 18. Vocabulary.

IT Recruitment Officer
Logistics Associate

Insurance Telesales
Data Analyst
Project Assistant
Senior manager
Employment agency
Adviser
Dismissal
Entrepreneur
Perks
Recruit
Rewarding
Supervisor
Tender
Workforce
Workplace
Takeover
Trainee
Steward

Авторлық оқу-әдістемелік құралын әзірлеу кезінде педагогиканың жалпыдидактикалық принциптеріне негізделдік және оқытудағы адамды, оның тұлғасын әлеуметтік жоғары құндылық ретінде анықтайтын аксиологиялық тұғыры басшылыққа алынды. Аталмыш тұғырға сәйкес оқытудың келесі принциптері негізге алынды:

- білім алушының рухани-адамгершілік құндылықтарды білуі және игеруі;
- білім алушының шынайы даралығының, өзіндік ерекшелігінің көрінісі;
- білім алушының бейімділіктері мен қабілеттерін, оның мүдделерін уақытылы және жан-жақты дамыту.

Авторлық әдістемені әзірлеу кезінде шетел тілдерін оқытудың іс-әрекеттік және тұлғаға - бағдарланған тұғырларына сүйене отырып және қазіргі білім берудің жалпыпедагогикалық принциптерін ескеріп, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың әдістемесін эксперименттік тобы яғни педагогика факультеті студенттерінің пәндік құзыреттілігін мен дағдыларын қалыптастыру үшін жүзеге асыруда келесі технологияларға негізделді. Атап айтқанда:

SMART - білім берудің басты мақсаты бәсекеге қабілетті түлектерді тәрбиелейтін қолайлы білім беру ортасын құруда. Бұл үдеріс оқушыларда XXI ғасырдың заманауи қоғамының негізі болып табылатын негізгі құзыреттіліктерді дамыту арқылы жеткізіледі: Смарт-білім беруде оқушыларда жоғарыда аталған дағдыларды тиімді түрде қалыптастыруға мүмкіндік беретін әртүрлі технологиялар қолданылады.

Төменде педагогика факультетінің білім алушыларында жоғарыда аталған дағдыларды тиімді түрде қалыптастыруға мүмкіндік беретін әртүрлі технологиялар қолданылды. Төменде осы технологияларға шолу берілген, оларға

мыналар кіреді:

- Жекелендірілген оқыту: Оқу материалын оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімдеу.

- Ойын арқылы оқыту: Ойын элементтері арқылы білімді меңгерудің тартымды және мотивациялық тәсілі.

- Бірлескен оқыту: Оқушылар бірлесіп жұмыс істейтін, идеялар мен білімдермен бөлісетін ортаны құру.

- Электронды портфолио: Оқушылардың жетістіктерін көрсету үшін онлайн-платформа.

Жандандырылған және виртуалды шындық технологиялары (AR/VR): Оқушыларға оқу материалымен интерактивті және тартымды түрде өзара әрекеттесуге мүмкіндік беретін иммерсивті технологиялар. SMART-білім беру дәстүрлі оқыту әдістерімен салыстырғанда көптеген артықшылықтарды ұсынады:

Жоғары деңгейдегі қатысу: Смарт-білім беру технологиялары оқуды тартымдырақ және интерактивті етеді.

Жеке көзқарас: Бейімделгіш оқыту оқушыларға өз қарқынымен оқуға және жақсартуды талап ететін салаларға назар аударуға мүмкіндік береді.

Жақсартылған оқу нәтижелері: Жекелендірілген оқу бағдарламалары мен смарт-білім беру технологиялары оқушылардың жетістіктерін жақсартудағы тиімділігін дәлелдеді. Болашаққа дайындық: SMART-білім беру оқушыларға технологияларға негізделген заманауи әлемде сәтті оқу және жұмыс істеу үшін қажетті дағдыларды сіңіреді.

SMART - білім беру – бұл дәстүрлі оқыту әдістерін өзгертетін озық тұжырымдама. Оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып және технологияларды пайдалана отырып, SMART - білім беру болашақ мамандарды тез өзгеріп отыратын әлемдегі мәселелерді шешуге дайындайды. Смарт-білім беру технологияларын оқу бағдарламаларына біріктіру арқылы мектептер мен оқу орындары заманауи әлемде түлектерге бәсекелестік артықшылық беретін неғұрлым қолайлы және тиімді білім беру ортасын жасай алады.

Ұлттық және халықаралық ғалымдардың SMART-білім беру бойынша зерттеулерінде SMART-ті дағдылы практикалық қолданудың келесі артықшылықтары атап өтілген.

Мұғалімдер мынадай артықшылықтарға ие болады:

- Оқытудың тиімділігі мен нәтижелілігін арттыру;
- Әрбір оқушыға сәйкес келетін білім беру траекториясын құру.
- Әрбір жеке оқушы үшін білім беру траекториясын құру.
- Оқушылардың ішкі және сыртқы мотивациясын арттыру.
- Оқушылардың белсенділігін, тәуелсіздігін және тапқырлығын дамыту.
- Кең спектрлі дағдыларды дамыту.
- Оқушылардың мазасыздық деңгейін төмендету.
- Оқу жүктемесін бақылау.

SMART - білім беру жүйесіндегі құрылымды зерттейтін зерттеушілердің көпшілігі SMART - технологиялардың маңыздылығын атап өтеді, олардың

пікірінше, олар пайдаланылатын технологиялардың көлемі мен сапасына байланысты білім беру үдерісінің тиімділігіне тікелей әсер етеді.

Ж.М. Spector-дың пікірінше, SMART-технологияларға компьютерлік бағдарламалар, онлайн ресурстар, оқыту ойындары мен симуляциялары, интеллектуалды білім беру қосымшалары, виртуалды және жандандырылған шындық (VR және AR), жаппай ашық онлайн курсар (MOOK), диалогтық интерфейстер және т.б. жатады. Олар студенттердің жеке білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, жекелендірілген оқытуға ықпал ететін бейімделгіш және икемді технологияларды білдіреді. Бұл технологиялар сонымен қатар контекстті ескереді және әрбір оқушының қызығушылықтары мен ерекшеліктеріне жауап береді, олардың дамуына көмектеседі.

А.Н. Нестеровтың пікірінше, SMART - технологиялар SMART - тақталар, SMART - үстелдер, SMART - экрандар, электронды сөмкелер, 3D - принтерлер, бұлттық есептеулер және т.б. сияқты білім беру SMART - өнімдерін жасауға мүмкіндік береді, бұл жеке оқытуға ықпал етеді [148].

«Bilimland.kz» платформасы Қазақстандағы білім беру саласындағы маңызды құрал болып табылады, ол қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде сапалы білім беру материалына қол жетімділікті қамтамасыз етеді. Бұл елдің білім беру ортасында көптілділік пен көпмәдениеттілікті қолдау үшін маңызды.

«Bilimland.kz» негізгі ерекшеліктері:

1. Әмбебаптық: Платформа барлық жастағы балаларды оқыту үшін материалдарды ұсынады, бұл кең оқушылар ауқымын қамтуға мүмкіндік береді.

2. Интерактивті сабақтар: Платформадағы материалдар интерактивті түрде ұсынылған, бұл оқу үдерісін тартымдырақ және тиімдірек етеді.

3. Икемді пайдалану: Мұғалімдер материалдарды сабақтар кезінде немесе сыныптан тыс іс-шараларда қосымша оқу ресурстары ретінде, сондай-ақ педагогикалық мақсаттар мен міндеттерге сәйкес пайдалана алады.

4. Өздік оқу: Навигация және бақылау жүйесі оқушылар мен олардың ата-аналарына оқу үшін платформаны өздік пайдалануға мүмкіндік береді.

5. Оқу бағдарламаларына сәйкестік: Платформадағы курсар Қазақстандағы жаңартылған оқу бағдарламаларына сәйкес келеді, бұл олардың өзектілігі мен тиістілігін қамтамасыз етеді.

6. Виртуалды зертхана: Жұмыс істейтін виртуалды зертхана бөлімі тәжірибелік тәжірибе мен эксперименттер үшін қосымша мүмкіндіктер беру арқылы білім беру үдерісін толықтырады [149].

«Bilimland.kz» платформасы Қазақстанда білім берудің қолжетімділігі мен сапасын арттыруға ықпал ететін білім беруде заманауи технологияларды тиімді пайдаланудың мысалы болып табылады.

«AR-Book» ЖШС жобасы Қазақстандағы білім беру үдерісіне жандандырылған шындық (AR) технологиясын инновациялық енгізуді білдіреді. Қосымшаның негізгі артықшылықтарының бірі – оның Интернетке қосылу немесе QR-кодты пайдалану қажетсіз, автономды режимде жұмыс істеу қабілеті. Пайдаланушылар мобильді құрылғыларының камерасын пайдалана отырып, суреттерді оңай сканерлеуге және қызығушылық тудыратын тақырып бойынша

анимациялық бейнелерді көруге болады. Сонымен қатар, бұл технология тек кітаптарға ғана емес, сонымен қатар басқа объектілерге де қолданылуы мүмкін, бұл оның білім берудегі қолдану аясын айтарлықтай кеңейтеді.

Қосымша екі тілде – қазақ және орыс тілдерінде қолжетімді, бұл білім беру ортасындағы кең пайдаланушылар үшін қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Бұл жоба елдегі білім беруге деген көзқарасты заманауилендіретін интерактивті және тартымды оқыту үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

Бұл білім алушылар мен оқытушылар үшін түсінікті және пайдалануға ыңғайлы. Осыдан басқа, оқу үдерісіне жандандырылған шындық (AR) технологиясын енгізу бірқатар айтарлықтай артықшылықтарға ие:

- Бейне-анимация материалды оқушылар үшін түсінікті етеді және олардың оқуға деген қызығушылығын ынталандырады.

- Ата-аналар тақырыпты оңай түсіне алады және оны сабақты қайталау кезінде балаларына түсіндіре алады.

- Технологияны қашықтан оқыту құралы ретінде пайдалануға болады.

- Оқу құралдарын Интернет жылдамдығы төмен аймақтарда пайдалануға болады.

Мобильді қосымшаны пайдаланатын қазақ, орыс және жаратылыстану тіліндегі «AR-Book» оқулықтары 11 - суретте көрсетілген.



Сурет 11. Мобильді қосымшаны пайдаланатын қазақ, орыс және жаратылыстану тіліндегі «AR-Book» оқулықтары.

Білім беру ресурстарына жандандырылған шындық (AR) технологиясын біріктіру білім беру саласында жаңа перспективалар ашады, оқу үдерісін заманауилендіреді және жақсартады. Электронды оқулықтардың негізгі мақсаты – оқушылардың назарын аудару және олардың оқуға деген қызығушылығын арттыру. Бұл материалдар динамикалық форматта ұсынылған, оған мәтін,

суреттер, бейне, аудио және анимация кіреді, бұл оларды мультимедиялық етеді.

Оқу материалдарына жандандырылған шындық (AR) технологиясын енгізу білім беруде жаңа перспективалар ашады, оқу үдерісін неғұрлым заманауи және тартымды етеді.

Электронды оқулықтардың негізгі мақсаты – оқушылардың назары мен оқуға деген қызығушылығын ынталандыру. Олар мәтін, суреттер, бейне, аудио және анимацияны қамтитын динамикалық форматта ұсынылған, бұл оларды табиғаты бойынша мультимедиялық етеді [150].

Қазіргі уақытта оқу материалдары интернетте PDF, DOC, EPUB, FB2, PowerPoint сияқты әртүрлі форматтарда қолжетімді. Электрондық оқулықтардың артықшылықтары ретінде сарапшылар мыналарды атап көрсетеді:

-  Кез келген уақытта, кез келген құрылғыдан қол жеткізу икемділігі;
-  Ақпаратты оңай іздеу мүмкіндігі;
-  Оқуды тартымды ететін интерактивтілік;
- Тапсырмаларды орындаудағы объективтілік;
-  Жеке қажеттіліктерге бейімделген оқыту;
-  Материалмен алдын ала танысу мүмкіндігі;
-  Өткен материалды қайталау мүмкіндігі.

Барлық елдерде электрондық оқулықтар білім алушылардың білімді қалыптастыруға және дағдыларды дамытуға белсенді қатысуын қамтамасыз ететін динамикалық оқу ортасын құрайды. Айта кету керек, электрондық оқулықтарды әзірлеу және енгізу үдерісі едәуір уақытты қажет етеді. Гаджетті ақылды оқу құралына айналдыру үшін қосымша бағдарламалық қамтамасыз етуді орнату қажет. Бұл мәселелерді шешу үшін Google жүйесі «Play Маркет» қосымшасын ұсынады, ол арқылы мобильді құрылғыларға кез келген ақылды қосымшаларды орнатуға болады.

Мысалы, Google Play Маркетте іздеу жолына оқу пәнінің атауын енгізу жеткілікті, сонда сол пәнге арналған мобильді қосымшалардың тізімі шығады [151].

«Smart» қосымшасы бар көптеген бағдарламалар мен құрылғылар бар, олар функционалдың кең ауқымын қамтиды: Сабақ құруға арналған қарапайым құралдар мұғалімдерге қызықты мультимедиялық сабақтарды дайындауға көмектеседі.

SMART Board интерактивті тақталары маркерлерді немесе саусақтарды пайдалану арқылы табиғи интерфейсін қамтамасыз етеді. Мұғалімдер мен студенттер жазып, сурет салып, объектілерді жылжытып, олардың өлшемдерін өзгерте алады, сондай-ақ маркерлерді немесе өз саусақтарын қолданып қосымшаларды басқара алады, ал жазылғанды алақанымен өшіре алады.

SMART Board интерактивті тақтасымен бірге қысқа фокусты проекторлар беріледі, олар тақтаға жақын орналасуының арқасында жұмыс кезінде көлеңкені айтарлықтай азайтады.

Интерактивті SMART тақталарына арналған бағдарламалық қамтамасыз ету келесі құралдарды қамтиды [152]:

- SMART Video Player бейнеойнатқышы;
- Floating Tools қосымша маркерлік құралдары;
- SMART Keyboard виртуалды пернетақтасы.

Бұл құралдардың барлығы оқу мақсаттарына байланысты жеке-жеке де, біріктіріп те қолданылуы мүмкін.

Smart Notebook бағдарламасы мәтінмен және объектілермен жұмыс істеуге, ақпаратты сақтауға және қолжазба мәтінді баспа мәтінге түрлендіруге мүмкіндік береді. Бұл бағдарлама мұғалімдерге дайын контенттің мол қорын пайдалана отырып, қызықты сабақтар құруға көмектеседі және оқушыларды білімнің тартымды әлеміне жетелейді.

SMART Board интерактивті тақталары бір мезгілде монитор және деректерді енгізу құрылғысы ретінде жұмыс істейді: компьютерді тақтаның бетіне қол тигізу арқылы басқаруға болады. Олар маркерлерді немесе саусақтарды пайдалану арқылы табиғи интерфейсті ұсынады. Мұғалімдер мен оқушылар жазып, сурет салып, объектілерді жылжытып, олардың өлшемдерін өзгерте алады, қосымшаларды маркерлермен немесе өз саусақтарымен басқара алады, ал жазылғанды қолымен өшіре алады. SMART Board интерактивті тақтасының мониторы төменде көрсетілген.

SMART Board интерактивті тақтасымен бірге қысқа фокусты проекторлар беріледі, олар тақтаға жақын орналасуының арқасында жұмыс кезінде көлеңкені айтарлықтай азайтады.

Жинаққа кіретін SMART бағдарламалық қамтамасыз етуінің көмегімен жазбаларды, экран суреттерін, бейнелерді немесе кескіндерді бір файлға сақтауға болады.

- SMART тақтасы интерактивті Sympodium планшетімен толықтырылуы мүмкін, ол мұғалімге шағын экранды пайдаланып, компьютерлік қосымшалар арқылы сыныпты басқаруға мүмкіндік береді.

- Google – «ақылды» оқыту технологияларын әзірлеуші жетекші компаниялардың бірі. Оның сервистері кең ауқымда қолданылады және сапасы өте жоғары. Білім беру саласында Google сервистері бейнемен, бейнеконференциялармен және құжаттармен тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Қысқаша әрқайсысына тоқталайық:

- YouTube – әлемге әйгілі бейнесервис, онда миллиардтаған бейнежазбалар бар, соның ішінде оқу процесінде қолдануға болатын көптеген бейнесабақтар.

- Hangouts – бір уақытта 10 қатысушыға дейін тегін бейнеконференциялар өткізуге арналған сервис. Сондай-ақ экранды көрсету және чат арқылы қарым-қатынас жасау функциясы бар.

- Google Docs – мәтіндік құжаттар.

Компьютерлік ойындардың әртүрлі құралдарын қолдану оқудағы мотивацияны арттыруға, бәсекелестік атмосферасын құруға және оқушыларды бір тапсырмадан екіншісіне кезең-кезеңімен жетелеуге ықпал етеді. Бағалардың орнына мұғалімдер арнайы бейнедер бере алады. Xgames ресурсы да мектеп пәндерін оқытуда қолданылады [153].

Microsoft компаниясының үшөлшемді голограмма технологиялары мен Google көзілдіріктері ең күрделі пәндерді оқытуда жаңа мүмкіндіктер ашады және уақыт өте келе бұл құралдар кең ауқымды пайдаланушыларға қолжетімді болады.

Құжат-камера – нақты уақыт режимінде бақыланатын объектілердің бейнелерін жасап, оларды аудитория алдында арнайы экранда үлкейтіп көрсетуге арналған электрондық құрылғы. Ең қарапайым жағдайда бұл штативке орнатылған және объектіге бағытталған бейнекамера болуы мүмкін, ол мониторға немесе бейнепроекторға қосылады.

Виртуалды зертханалық жұмыстар мен симуляторлар – нақты зертханалық қондырғылар мен жабдықтарды қолданбай-ақ тәжірибелер жүргізуге және нәтижелер алуға мүмкіндік беретін компьютерлік бағдарламалар. Виртуалды зертханада басты артықшылық – оқушының тәжірибенің барысын өз бетінше реттеп, қажетті нәтижеге жеткенге дейін қателік пен сынақ әдісін қолдана алуында.

Қазақстандық мұғалімдер үшін BilimLand.kz және Twig-bilim.kz сияқты білім беру платформалары жасалды.

Бұл платформалар мемлекеттік және халықаралық стандарттарға сәйкес жасалған, жоғары деңгейдегі интерактивтілікке ие, барлық операциялық жүйелер мен құрылғылар түрлерімен үйлесімді, сондай-ақ бейнеформаттағы тәжірибелерді, слайд-шоуларды, анимациялық презентацияларды және басқа материалдарды ұсынады [154].

SMART-технологияларды пайдалану оқушылардың жас ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, әртүрлі оқыту әдістерін қолдайды. Төменде сипатталған интеллектуалды стратегиялар мен олардың оқытуға әсері қарастырылады:

1. Сыныптағы саралап оқыту: Бұл әдіс мұғалімдерге әрбір оқушының жеке қажеттіліктері мен дайындық деңгейіне сәйкес тапсырмалар мен материалдарды бейімдеуге мүмкіндік береді. SMART-технологиялар жеке оқытуды қолдайтын әртүрлі білім беру ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

2. Бірлескен оқыту: SMART-технологияларды қолдану кезінде бірлескен оқыту анағұрлым интерактивті әрі тиімді болады. Оқушылар топтарда жұмыс істеп, тапсырмаларды және мәселелерді бірлескен еңбектің, идеялар алмасудың көмегімен шеше алады.

3. Жеке дараланған оқыту: SMART-технологиялар әрбір оқушының білім деңгейіне, қызығушылықтарына және ерекшеліктеріне бейімделген оқу бағдарламаларын жасауға мүмкіндік береді. Бұл материалды тиімді меңгеруге және жеке қабілеттерді дамытуға ықпал етеді.

4. Жаппай генеративті оқыту: SMART-технологиялар оқу процесін байытып, оқушыларға қоршаған әлем туралы өз түсініктерін зерттеуге және құруға мүмкіндік береді. Бұл сыни ойлауды және шығармашылық әлеуетті дамытуға ықпал етеді.

5. Оқытуда геймификация технологиясын қолдану. Бұл ретте геймификация мен ойын технологиясын қолданудың ара жігін ажыратып алу керек. Оқытуда

ойын технологиясын қолдану – бұл белгілі бір ойын барысында оқыту болса, ал геймификация – білім алушылардың оқуға деген ынтасы мен уәждемесін арттыру мақсатында ойын элементтерін күнделікті оқыту үдерісіне тұрақты түрде енгізу болып табылады.

6. Мнемотехника тәсілдерін қолдану. Мнемотехника – жаңа ақпаратты тиімді есте сақтауды, кейін ақпаратты еске түсіріп, қолдануды қамтамасыз ететін жасанды ассоциация қалыптастыруға негізделген тәсілдердің жиынтығы. Болашақ мамандарға ағылшын тілін оқытуда мнемотехника тәсілдерін қолдану, білім алушылардың қиялын, ойлауын дамытып, шетел тілдік коммуникативтік құзыреттіліктерін қалыптастыруға үлесін қосады.

Бұл бағытта, интерактивті білім беру SMART - технологияларын қолданудың артықшылықтарына тоқталу қажет:

- Пәнге қызығушылықты арттыру: интерактивті сабақтар мен тапсырмалар оқушылар үшін тартымды әрі ынталандырушы болып келеді.

- Материалды өз бетінше меңгеруге дайындық: SMART-технологиялар оқушылардың өзіндік оқу және зерттеу дағдыларын дамытады.

- Нақты білімді игеру: интерактивті оқыту әдістерінің арқасында оқушылар оқу материалын тиімді меңгере алады.

2.3 Тәжірибелік жұмыс: ұйымдастыру, жүргізу, нәтижесі

Шет тілі бойынша пәндік нәтижелерге қол жеткізу үшін сараланған тапсырмалардың тиімділігін дәлелдеу үшін қалыптастырушы кезеңге талдау жасалды. Бұл кезеңде шет тілін оқыту процесіне өзгерістер енгізілді: әр сабақта әр түрлі тақырыптарды үйрену кезінде үш деңгейдегі сараланған тапсырмалар қолданылды. Әр студент барлық үш деңгейдегі тапсырмалармен жұмыс істеуге мүмкіндік алды және өзінің қабілетіне қарай жұмыс жасады.

Әр сабақта оқушыларға көп деңгейлі тапсырмалары бар карточкалар берілді, олар қолда бар білімді ескере отырып жасалды. Кейінгі сабақтарда олар жұмыс нәтижелері туралы хабардар болды, оларға байланысты одан әрі білім беру процесі құрылды.

Мұғалім білім алушылардың сараланған тапсырмаларды таңдау процесін қадағалады. Қалыптасу кезеңінде студенттер өз білімдеріне сенімді бола отырып, жоғары деңгейлі тапсырмаларды таңдау үрдісіне ие болғанын атап өтуге болады. Сабақ барысында олардың үлгерімі айтарлықтай өсті. Осы жұмыстың нәтижелеріне сүйене отырып, эксперименттің басында студенттердің шамамен 55%-ы 1-деңгейдегі тапсырмаларды, ал соңында 28%-ы 1-деңгейдегі тапсырмаларды таңдады деген қорытынды жасауға болады. 2-ші және 3-ші деңгейдегі тапсырмаларды таңдаған студенттер саны артты.

Қалыптастыру кезеңі аяқталғаннан кейін студенттік топтардың құрамы өзгерді. Бақылау кезеңінің мақсаты екі факультет студенттерінің пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейін анықтау болды. Бақылау кезеңінде студенттер диагностикалық жұмысты 2-ші кезеңде орындады.

Осы орайда, тәжірибе жұмысы мазмұнын, оны жүргізу тәртібін және алынған материалдарды талдауды егжей-тегжейлі қарастырайық.

Тәжірибе жұмыстың мазмұны «Шетел тілі» пәні бойынша стандарты мен оқу жоспарына сәйкес келеді. Бірінші жұмыста тексерілген пәндік дағдылар және оқу процесінде сабақтарда қалыптасқан қосымша дағдылар бақылауға алынды. Студенттердің жаңадан қалыптасқан дағдылары:

- зат есімдердің санын анықтау;
- зат есімнің анықтамасы;
- тек көпше түрде қолданылатын сөздерді бөлектеу;
- зат есім жағдайындағы анықтаушы есімдіктер.

Эксперименттік жұмыста барлық білім алушылар үшін міндетті болып табылатын екі тапсырма тобы бар. Жұмыс негізгі қиындық деңгейіндегі 10 тапсырманы қамтиды (№1-10). Екінші топқа күрделілігі жоғары 4 тапсырма кіреді (№11-14).

Бақылау кезеңінің нәтижелері 19-ші және 20-ші жиынтық кестелер түрінде ұсынылған.

Кесте 19. Бақылау кезеңіндегі педагогика факультеті студенттерінің орындаған диагностикалық жұмыстың нәтижелері.

Студент	Төмен	Орташа	Жоғары
Студент 1	+	14	-
Студент 2	+	13	-
Студент 3	+	+	17
Студент 4	8	-	-
Студент 5	11	-	-
Студент 6	+	14	-
Студент 7	+	13	-
Студент 8	+	+	18
Студент 9	+	15	-
Студент 10	+	+	18
Студент 11	+	14	-
Студент 12	+	+	17
Студент 13	+	13	-
Студент 14	10	-	-
Студент 15	+	15	-
Студент 16	+	14	-
Студент 17	+	+	18
Студент 18	+	+	16
Студент 19	+	14	-
Студент 20	12	-	-
Студент 21	+	+	17
Студент 22	+	13	-
Студент 23	12	-	-
Студент 24	+	14	-
Студент 25	+	+	16
Студент 26	+	14	-
Студент 27	+	14	-
Студент 28	10	-	-

Кестеге сәйкес, барлық студенттер бұл жұмысты біреуінен басқа орындады деген қорытынды жасалды.

Кесте 20. Бақылау кезеңіндегі биология-география факультеті студенттерінің орындаған диагностикалық жұмыстың нәтижелері.

Студент	Төмен	Орташа	Жоғары
Студент 1	+	13	-
Студент 2	12	-	-
Студент 3	11	-	-
Студент 4	+	15	-
Студент 5	+	14	-

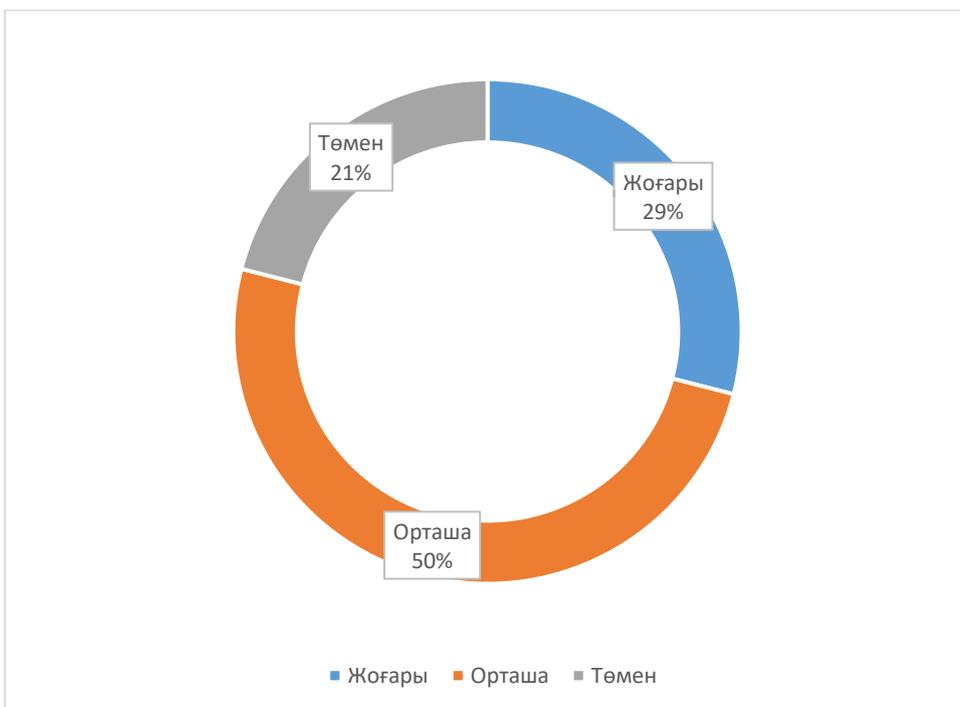
Студент 6	9	-	-
Студент 7	+	+	17
Студент 8	12	-	-
Студент 9	+	+	18
Студент 10	12	-	-
Студент 11	+	+	16
Студент 12	+	15	-
Студент 13	+	13	-
Студент 14	+	14	-
Студент 15	10	-	-
Студент 16	+	13	-
Студент 17	+	+	18
Студент 18	+	+	17
Студент 19	11	-	-
Студент 20	12	-	-
Студент 21	11	-	-
Студент 22	+	+	17
Студент 23	+	14	-
Студент 24	10	-	-
Студент 25	+	13	-
Студент 26	11	-	-
Студент 27	+	13	-

Алынған деректерді талдау нәтижесінде бірінші курс студенттерінде пәндік дағдылардың қалыптасуының үш деңгейі анықталды: жоғары, орта және төмен. Әр деңгейдің сипаттамаларын ескере отырып, бағалау саясаты келесідей анықталды:

- жоғары деңгей-16-18 балл
- орташа деңгей-13-15 балл
- төмен деңгей-12 ұпайдан төмен.

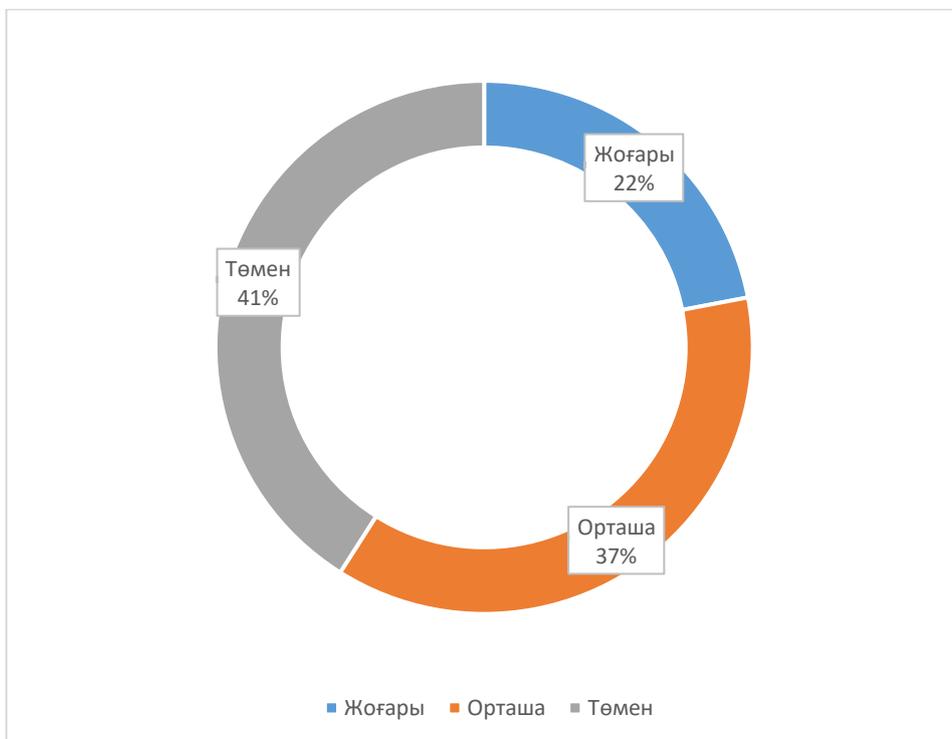
Алынған деректерді талдағаннан кейін педагогика факультетінің бірінші курс студенттерінің 29% - пәндік дағдылардың жоғары деңгейі бар деген қорытынды жасалды және 50% - орташа және 21% - төмен деңгей бар екендігі байқалды.

Диаграммадағы 12-суретте білім алушылардың қалыптастырушы кезеңнен кейінгі пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейлері бойынша таралуы көрсетілген.



Сурет 12. Педагогика факультеті студенттерінің пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейі.

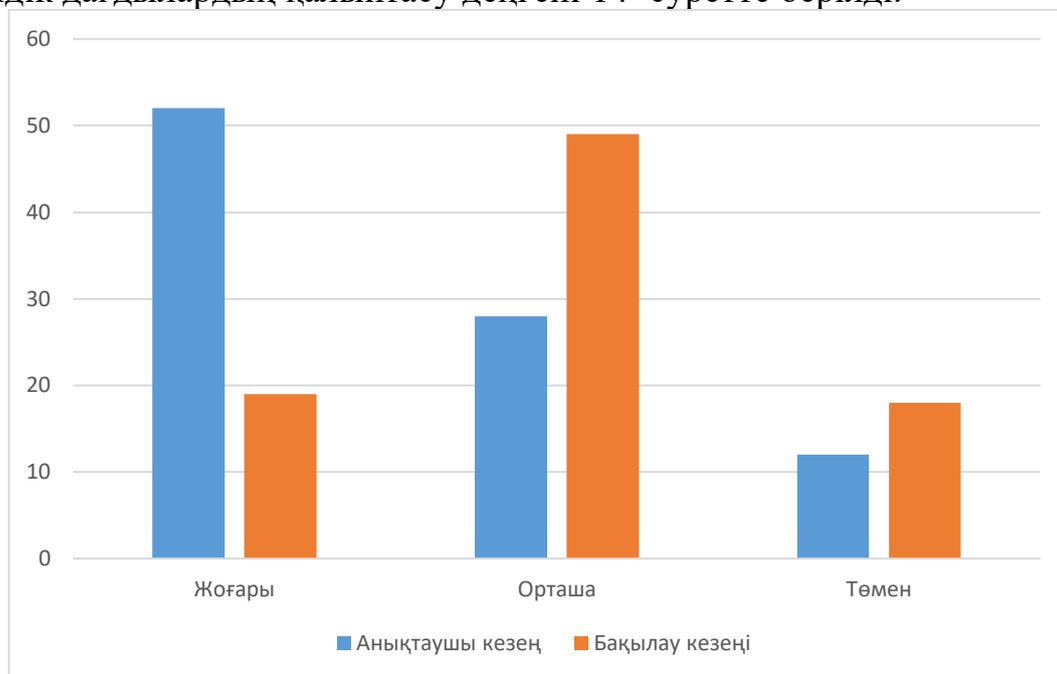
Төменде 13 - суретте қалыптастырушы кезеңнен кейін оқушылардың пәндік дағдыларды қалыптастыру деңгейлері бойынша бөлінуі көрсетілген.



Сурет 13. Биология-география факультеті студенттерінің пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейі көрсетілген.

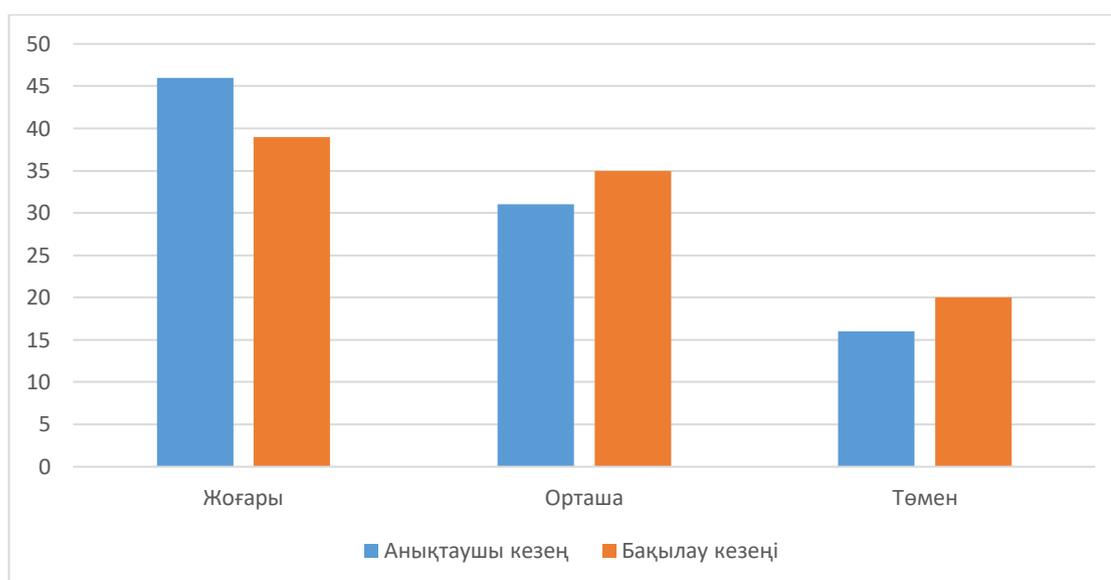
Алынған деректерді талдау нәтижесінде биология факультеті студенттерінің 22%-ы пәндік дағдыларды қалыптастырудың жоғары деңгейінде, 37%-ы орта деңгейде және 41%-ы төмен деңгейде екені анықталды.

Педагогика факультет студенттерінің анықтау және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейі 14- суретте берілді.



Сурет 14. Педагогика факультет студенттерінің анықтау және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейі.

Ал биология-география факультеті студенттерінің анықтау және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейі 15-суретте берілді.



Сурет 15. Биология-география факультеті студенттерінің анықтау және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейі.

Педагогика және биология-география факультеттерінің студенттерінде эксперименттің анықтаушы және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейлерін салыстырмалы талдауын 21-кестеде ұсынамыз.

Кесте 21. Педагогика және биология-география факультетінің бірінші курс студенттерінің бақылау кезеңіндегі диагностикалық жұмысы нәтижелерінің пайыздық көрсеткіштері (салыстырмалы талдау).

Студенттерде пәндік дағдылардың қалыптасуының деңгейлері	Педагогика факультеті студенттерінің саны (28 білім алушы)	Пайыздық көрсеткіші %	Биология-география факультеті студенттерінің саны (27 білім алушы)	Пайыздық көрсеткіші %
Төменгі	6	21 %	11	41 %
Орташа	14	50%	10	37 %
Жоғары	8	29 %	6	22 %

Бақылау тобы яғни биология-география факультетінде анықтау және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейлерін салыстыру (сурет. 6), нәзік өзгерістерді атап өтуге болады. Жоғары деңгейдегі студенттер саны 5%-ға, орташа деңгейі 4%-ға, ал төмен деңгейі 8%-ға қысқарды.

Эксперимент тобындағы анықтау және бақылау кезеңдерінде пәндік дағдылардың қалыптасу деңгейлерін салыстыра отырып, жоғары деңгейдегі студенттер саны 15%-ға, орташа-21%-ға, ал төмен 36%-ға төмендегенін атап өтуге болады.

Эксперимент тобы білім алушыларының көрсеткіштерінің жоғарылауы мен әзірленген авторлық оқу-әдістемелік құралын эксперимент тобы білім алушыларының оқу үдерісіне енгізу арасындағы статистикалық байланысты анықтау қажеттілігі туындады. Бұл ретте салыстыру мақсатында екі айнымалы, яғни педагогикалық үдерісіне өзгеріс енгізілмеген бақылау тобы мен қалыптастырушы эксперимент жүзеге асырылған эксперимент тобы білім алушыларының көрсеткіштері негізге алынды.

Осы мақсатта К. Пирсонның сызықтық корреляция коэффициенті келесі (1) формула түрінде қолданылды:

$$r_{xy} = \frac{\sum(x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x_i - \bar{x})^2} \cdot \sqrt{\sum(y_i - \bar{y})^2}} \quad (1)$$

мұнда r_{xy} – Пирсонның сызықтық корреляция коэффициенті;

x_i – БТ білім алушыларының көрсеткіші;

y_i – ЭТ білім алушыларының көрсеткіші;

\bar{x} – БТ көрсеткішінің орташа мәні;
 \bar{y} – ЭТ көрсеткішінің орташа мәні.

Аталмыш формула бойынша есептеулерді «Microsoft Excel» бағдарламасының мүмкіндіктерін қолдану негізінде жүзеге асырылды. Пирсонның сызықтық корреляция коэффициентін есептеу кезінде бастапқы дерек ретінде бақылау тобы мен эксперимент тобы білім алушыларының көрсеткіштерін алып, әзірлеген «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты оқу құралын енгізу нәтижесінде және де ағылшын тілін оқыту үдерісіне сараланған тапсырмаларды енгізу, білім алушылардың коммуникативті дағдыларын дамытуға және пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейін тиімділігі мен көрсеткіштерінің жоғарылауы арасындағы өзара байланысты тексерілді.

Пирсонның сызықтық корреляция коэффициенті бойынша есептеулер, анықтаған жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың компоненттері, өлшемдері мен көрсеткіштері бойынша жүзеге асырылды.

Осылайша, эксперименттік тобы яғни педагогика факультеті студенттеріне арналған қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту үшін авторлық «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты оқу құралын енгізу нәтижесінде және де ағылшын тілін оқыту үдерісіне сараланған тапсырмаларды енгізу білім алушылардың коммуникативті дағдыларды дамытуға және пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейін арттыруға ықпал етеді деген қорытынды жасауға болады.

Педагогикалық экспериментті қорытындылай келе, «әр түрлі деңгейлер» тәсілін қолдана отырып, пәндік дағдыларды дамытуда оң динамикаға қол жеткізілді, бұл деңгейлерді Smart технологияларын қолдана отырып, тиімділігін көрсетеді. Сонымен қатар, жеке студенттердің білімін арттыруға қол жеткізілді және студенттердің бір топтан екінші топқа ауысуы болды.

Осылайша, заманауи жоғары оқу орнында шетел тілі сабақтарында сараланған тапсырмаларды қолдану ұсынылды, өйткені бұл жоғары білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының талаптарына сәйкес пәндік нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді деп тұжырымдалды.

ҚОРЫТЫНДЫ

Жылдар бойы әртүрлі саяси көзқарастарға байланысты еленбеген шет тілдерін үйрену процесі Қазақстан нарығындағы жоғары баға мен өсіп келе жатқан сұраныс туралы алаңдаушылықты еңсере отырып, тіл дамуының бәсекелестік ортасының арқасында соңғы жылдары қайта өрлеу белгілерін көрсетіп келеді. Лингвистикалық саясат жақсы әзірленгенімен, енгізу стратегиялары мен ескірген әдістерді қолдану оқу процесіне қатысатын адамдарды бейімделу, сыни ойлау, нақты сендіру сияқты жұмсақ дағдылары бар үздіксіз жаһанданған қоғамда шет тілін меңгерудің заманауи білім берудегі маңыздылығын мойындауда әлі де қиындықтарға душар етеді. Пәнаралық оқыту және оқыту тілдік қабілеттерді кеңірек жүйеге біріктіруді талап етеді.

Қазақстанда жана тілдерді үйренудегі елеусіз прогрестің негізгі себебі болып қала береді. Бұл тілді меңгерудің баяу қарқынын мойындау арқылы жеке адамдарды бағалауға және нақты мақсаттар қоюға бағытталған стратегиядан гөрі жаппай стратегияны қолдай отырып, білім берудегі реформаларға деген төмен міндеттемені көрсетеді. Теріс әсер көрсеткен студенттерді қорқыту үшін академиялық елес ретінде дәстүрлі әдістерді немесе бірнеше рет таңдалған тор сынақтарын қолдана отырып, бірнеше апта ішінде ағылшын тілін жоғары деңгейде үйренудегі сәттілікке сену сияқты үстірт болып көрінетін шешімдердің орнына, екінші тілді меңгерудегі басқа әдістерді толықтыру маңызды болуы мүмкін. дамудағы қадам мемлекеттік тіл саясаты және шешім қабылдаушылар, студенттер мен оқытушылар сияқты негізгі мүдделі тараптарды осы процеске тарту.

Жоғарыда аталған әдістердің барлығы әр білім алушы ақыл-ойды аударуды тоқтатып, шет тілінде ойлауды бастау жолдары болып табылады. Олар білім алушыны үлкен басқатырғыштың керемет бейнесін жасауға және жоғарғы, орта және жоғары деңгейлерде әр тіл абстрактілі, сараланған және нюансты болатынын түсінуге көмектесетін шынайы тіл үзінділерімен қоршап, оқу және практикалық ортаны құрудың тамаша тәсілдерін ұсынады. Сонымен қатар, олар тілді үйрену процесіне эмоционалды түрде тарту және ынталандыру тәсілдері болып табылады және студенттерге көптеген тілдерді сенімді қолданудың маңыздылығын түсінуге және pre-intermediate және elementary деңгейлерінің тілдік үстіртін жеңуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, осы оқу жолдарының барлығы білім берудің инновациялық және дәйекті тәсілін қамтиды және білім алушылардың қабілеттерін саралау және оларды тілді меңгеру тамаша фон бола алатын академиялық жолға тарту құралы ретінде қызмет ете алады.

Үш деңгейлі тәсіл (лингвистикалық саясат, әдістемелік шеңбер және іске асыру тәсілдері, шет тілдерін үйрену кезінде білім беруді саралау) шеңберінде тілдік білім берудің айтарлықтай реттелмеген шындығын түсіне отырып, зерттеу мәдени контекстке сыни талдау жасауды ұсынады және пәнге шынайы көзқарасқа әкелуі мүмкін және ағылшын тілін түсінудің өзгеруіне әкелуі мүмкін.

Зерттеу барысында авторлар жасаған тұжырымдамалардың мазмұнын ескере отырып, тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін саралап оқытудың мәндік сипаттамасын әдіснамалық тұрғыдан негіздеп, тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту ұғымына авторлық анықтама бердік. «Тілдік емес мамандық студенттеріне ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту» - бұл білім алушылардың жеке оқу траекторияларын қамтамасыз ете отырып, тапсырмалар мен мазмұнды икемді таңдауға мүмкіндік беретін цифрлық құралдарды (ЖИ, VR/AR, мобильді қосымшалар, онлайн-платформалар) пайдалана отырып, оқу процесін студенттердің жеке қажеттіліктеріне, деңгейіне және мүдделеріне бейімдеу, мотивацияны арттыру және коммуникативті дағдыларды дамыту.

Осыған орай, зерттеуде қашықтықтан білім беруде Smart технологиялардың орны мен мүмкіндіктері айқындалды. Қашықтықтан білім беруде SMART-білім берудің негізгі элементтерінің бірі ретінде ол білім алушыларға арнайы әдістемелерді пайдалана отырып, жекелендірілген оқыту ресурстары мен жүйелерімен өзара әрекеттесуге мүмкіндігінде.

Зерттеу барысында, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда педагогикалық шарттарды негіздеу және оны педагогикалық үдеріске енгізудің маңызы ерекше деп негізделді. Жалпы инновациялық іс-әрекеттердің мазмұндық сипаттамаларын құрастырып, нәтижеге жетуді педагогикалық шарттар деп қарастырылды.

Білім беру жүйесіндегі Заңнамалық және нормативтік құжаттарды талдау мен әдебиеттерге жасалған териялық талдау, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарын жасауға мүмкіндік берді.

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары келесідей:

1. Диагностикалық дайындық: Деңгейлерді диагностикалау: тілді меңгерудің бастапқы деңгейін, когнитивтік стильдерді, жұмыс қарқынын анықтау (тесттер, сауалнамалар, портфолионы талдау арқылы). Қажеттіліктерді анықтау: жеке траекторияларды қалыптастыру үшін студенттердің қызығушылықтарын, мақсаттарын түсіну.

2. Мазмұн мен тапсырмаларды саралау: Адаптивті тапсырмалар: әр түрлі күрделіліктегі (негізгі, жетілдірілген), көлемдегі, форматтағы (мәтін, бейне, аудио, интерактивті) тапсырмалар банкін құру. Жобаға бағытталған оқыту: мүдделерге сәйкес келетін жобаларды таңдау мүмкіндігі.

3. Технологиялық қамтамасыз ету (SMART-құралдар): LMS платформалары: мазмұнды ұйымдастыруға, прогресті бақылауға арналған оқытуды басқару жүйелері (Moodle, Canvas). AI құралдары: диалог практикасына арналған Чатботтар, грамматиканы/айтылымды тексеру қызметтері. Геймификация: ұпайлар, рейтингтер, мотивация белгілері. Өзін-өзі реттеу құралдары: уақыт трекерлері, тапсырмаларды жоспарлаушылар (ақылды мақсаттар, Achievable және time-bound бөлігі ретінде).

Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарының анықталуы жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың компоненттерін, өлшемдері мен көрсеткіштерін анықтауға мүмкіндік берді және жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың моделін құрастыруға мүмкіндік жасады.

Тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың анықтаушы кезеңінің міндеттері:

- ұсынылған модель мен педагогикалық шарттардың тиімділігін анықтау;
- даярланған авторлық, яғни «Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты оқу құралын енгізу арқылы, тілді қолдануда сенімділіктің жоғары деңгейіне жету үшін шет тілін оқыту процесінде тапсырмаларды саралаудың тиімділігін анықтау болды.

Зерттеуде сипатталған анықтаушы экспериментінің нәтижелерін саралай келе, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту үшін авторлық «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты оқу-әдістемелік құралын әзірлеуге шешім қабылданды.

Әзірленген авторлық оқу-әдістемелік құралын әзірлеу барысында білім алушылардың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері ескерілді. Оның негізгі мақсаты - ағылшын тілін екінші тіл ретінде оқыту мен оқытуда жаңа мүмкіндіктер мен перспективалар ұсыну және білім алушылардың коммуникативті құзыреттіліктерін дамыту, білімдерін бекіту, лексика мен грамматикалық құрылымдарды жетілдіру арқылы оларды өзіне сенімді тіл қолданушыларына айналдыру.

Осының нәтижесінде, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту әдістемесін әзірлеп, тәжірибелік эксперименттің қалыптастырушы кезеңі барысында әзірленген әдістемені Smart технологияларын негізінде жүзеге асырдық, соның нәтижесінде оның тиімділігі дәлелденді.

Жүргізілген зерттеу жұмысымыздың нәтижелерін саралай келе, жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда келесі ғылыми-әдістемелік ұсыныстар жасалды:

1. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытуда, Smart технологиялардың мүмкіндіктерін кеңінен қолдану.

2. Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттарын есепке ала отырып, білім алушылардың коммуникативті дағдыларын дамытуға және пәндік дағдыларының қалыптасу деңгейін арттыруға жағдай жасау.

3. Зерттеу барысында даярланған авторлық, яғни «Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)», атты оқу құралын білім алушылардың бастапқы деңгейлерін анықтау мақсатында қолдану.

4. Қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту үшін авторлық «Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты оқу құралын кеңінен қолдану.

Айта кететін бір жайт, бұл зерттеу жұмысы қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқыту бойынша барлық мәселелерді шешуге үміттенбей, аталмыш мәселенің тек кейбір аспектілерін қарастырып, шешуге үлесін қосады деген ойдамыз. Бұл өз кезегінде осы бағыттағы зерттеу жұмыстардың алдағы перспективаларын анықтауға мүмкіндік береді деп тұжырымдаймыз.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. Астана. Ақорда. – 27.07.2007. – №319(3). ҚРЗ. <https://kk.wikipedia.org/wiki>.
- 2 Образование для сложного общества «Образовательные экосистемы для общественной трансформации»: докл./ Global Education Futures // <http://vcht.center/wp-content/uploads/2019/06/Obrazovanie-dlya>.
- 3 Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Ж. Тоқаев. Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары: Қазақстан халқына жолдауы // www.akorda.kz.
- 4 Chernyshov S.A. Massive shift of schools towards distance learning in a local pedagogical community estimates // The Education and Science Journal. – 2021. – Vol. 23, Issue 3. – P. 131-155.
- 5 Daniel S.J. Education and the COVID-19 pandemic // Prospects. – 2020. – Vol. 49, Issue 1. – P. 91-96.
- 6 Назаров В.Л., Жердев Д.В., Авербух Н.В. Шоковая цифровизация образования: восприятие участников образовательного процесса // Образование и наука. – 2021. – №23(1). – С. 156-201.
- 7 Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Ж. Тоқаев. Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі: Қазақстан халқына жолдауы // www.akorda.kz. 01.10.2023.
- 8 Иманқұлова С.М., Абдрахманова Ж.Ә. // Eurasian Journal of Philology: Science and Education. №2 (174). 2019.
- 9 Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №249 қаулысы.
- 10 «Цифрландыру, ғылым және инновациялар есебінен технологиялық серпіліс» ұлттық жобасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы №727 қаулысы.
- 11 Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 14 шілдедегі №141-VII Заңы.
- 12 Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 желтоқсандағы №1045 қаулысымен қабылданған Қазақстан Республикасының тіл саясатын іске асыру жөніндегі 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
- 13 Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына Жолдауы. 01.09. 2022.
- 14 T. Sima Paribakht, Marjorie Wesche. «Vocabulary Knowledge Scale» (VKS) – Canadian Modern Language Review, 1996. (Vol. 53, No. 1, P. 13-40).
- 15 Tomlinson, C. A. Differentiation of Instruction in the Elementary Grades (ERIC Digest). Reston, VA: Office of Educational Research and Improvement. (ERIC Document Reproduction Service No. EDD00036). 2000.

16 Marte Blikstad-Balas. Key challenges of using video when investigating social practices in education: contextualization, magnification, and representation May 2016 *International Journal of Research & Method in Education* 40(5):1-13.

17 Chomsky, N. *Language and mind* (3rd ed.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511791222>. 2006.

18 Выготский Л. С. *Психология искусства*. Издание третье. Москва «Искусство» 1986. – 574 с.

19 Выготский Л. С. *Мышление и Речь*. Психологические исследования под редакцией и со вступительной статьей В. Колбановского. Государственное социально-экономическое издательство москва 1934.-356 с.

20 Остин Дж. Л. Слово как действие // *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XVII. М.: Прогресс, 1986.

21 Гофман И. *Анализ фреймов. Эссе об организации повседневного опыта*. М.: Институт социологии РАН, Институт Фонда «Общественное мнение», 2004.

22 Searle J. R. *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. -Alden Press, Oxford, 1969.

23 Fairclough, N. *Language and power* (3rd ed.). London: Routledge. 2015.

24 Kramsch, C. A Study of Fostering College English Students' Awareness of Cultural Comparison in Chinese Classrooms. // *Open Journal of Social Sciences*, Vol.4 No.5, May 20, 2016.

25 Puri AW, Broz P, Shen A, Monack DM, & Bogyo M. Caspase-1 activity is required to bypass macrophage apoptosis upon Salmonella infection. *Nat Chem Biol*. 2012. 8(9): 745-7. <https://doi.org/10.1038/nchembio.1023>.

26 Арджун Аппадурай. «Современность» на просторе: культурные измерения глобализации Appadurai, Arjun. *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. // Minneapolis; London: Univ. of Minnesota Press, 1996.

27 J. Pride, & J. Holmes (Eds.), *Towards a Character Language: A Probability in Language Use Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin Books. // *Open Journal of Modern Linguistics*, Vol.4 No.2, June 5, 2014. pp. 269-285.

28 Kramsch C. The privilege of the intercultural speaker // *Language Learning in Intercultural Perspective: Approach Through Drama and Ethnography*. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. P. 16-31.

29 Canale, M., & Swain, M. *Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing*. *Applied Linguistics*, 1980. 1, 1-47. <http://dx.doi.org/10.1093/applin/I.1.1>.

30 Neuner G. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einföhrung*. Universität Gesamthochschule Kassel (Ghk). Fernstudienangebot. Germanistik / Neuner G., Hunfeld H. // DaF. Langenscheidt. 1993. S. 184.

31 Пассов, Е.И. *Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению*. — М.: Просвещение, 1991. — 223 с.

32 Пассов Е.И. *Коммуникативный метод обучения иноязычной речи* / Ефим Израилевич Пассов. — М.: Просвещение, 2004. — 324 с

33 Пассов Е.И. *Основы методики обучения иностранным языкам [Текст]* / Е.И. Пассов. — Москва: Рус. яз., 1977. — 214 с.

- 34 Hult, F.M. Towards a Unified Theory of Language Development. The Transdisciplinary Nexus of Cognitive and Sociocultural Perspectives on Social Activity. *Modern Language Journal*, 103, 133–144.
- 35 Duff, P.A., & Polio, C.G. (1990). How Much Foreign Language is There in the Foreign Language Classroom. *The Modern Language Journal*, 74, 2, 154–166.
- 36 Smagulova, J. (2006). Kazakhstan. Language, Identity and Conflict in Innovation. *The European Journal of Social Sciences Research*, 19, 4, 303–320.
- 37 Likhacheva, E.V. (2012). Differentiated approach in teaching foreign language in the heterogeneous study groups. nsu.ru. Retrieved from <https://nsu.ru/xmlui/bitstream/handle/nsu/6470/26.pdf>.
- 38 Kecskés, I. (2000). Conceptual fluency and the use of situation - bound utterances. *Links and Letters*, 7, 145–161.
- 39 James, C. & Garret, P. *Language Awareness. The Classroom*, London & New York: Routledge.
- 40 Crapanzano, V. The Scene: Shadowing the Real. *Anthropological Theory*, 6, 4, 378–405.
- 41 Frank, C. & Rinvoluceri, M. (1983). *Grammar in Action: Awareness Activities for Language Learning*, New Jersey: Prentice Hall.
- 42 Weselby, C. (2008). What is differentiated instruction? Examples of how to differentiate instruction in the classroom? education.cuportland.edu. Retrieved from <http://education.cuportland.edu/blog/teaching-strategies/examples-of-differentiated-instruction/>.
- 43 Nourai, A. (2010). *An Etymological Dictionary of Persian, English and Other Indo-European Languages*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 44 Хуторской А.В. Метод проектов и другие зарубежные системы обучения. // Школьные технологии. 3'2013.
- 45 Унт, И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения / И. Э. Унт. – Москва : Педагогика, 1990. – 190 с. – Режим доступа: по подписке. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=87497> (дата обращения: 14.12.2025).
- 46 Скаткин М.Н. Проблемы современной дидактики. 2 –е изд. - М.: Педагогика, 1984. — 96 с.
- 47 Славина Л.С. Индивидуальный подход к неуспевающим и недисциплинированным ученикам / Л.С. Славина, М.К. Кабардов. – Москва // Исследования чтения и грамотности в Психологическом институте за 100 лет: хрестоматия / рук. проекта Н.Л. Карпова ; ред. Г.Г. Граник, М.К. Кабардова. – Москва: Русская школьная библиотечная ассоциация, 2013. – С. 172–177.
- 48 Гончаров, Н.К. Основы педагогики [Текст]. - М.: Государственное учебно-педагогическое издательство Министерства Просвещения РСФСР, 1947. - 408с.
- 49 Орлов В.А. Типология элективных курсов и их роль в организации профильного обучения / В.А. Орлов // Профильное обучение в условиях модернизации школьного образования – М.: ИОСО РАО, 2003. – С. 93–96.

- 50 Монахов В.М. Дифференциация обучения в средней школе / В.М. Монахов, В.А. Орлов, В.В. Фирсов // Советская педагогика. — 1984. — № 8. — С. 42–47.
- 51 Беспалько А.А. Технологические подходы к разработке электронного учебника по информатике. Дис. канд. пед. наук. — Екатеринбург, 1998. - 206 с.
- 52 Селевко Г.К. Современные образовательные технологии ДОС Учебное пособие. М.: Народное образование, 1998. 256 с.
- 53 Рабунский Е.С. Индивидуальный подход в процессе обучения школьников : на основе анализа их самостоятельной деятельности /Е.С. Рабунский. – Москва: Педагогика, 1975. – 184 с.
- 54 Бударный, А. А. Индивидуальный подход в обучении [Текст]/ А. А. Бударный // Советская педагогика, 1965. - № 7. - С. 70–83.
- 55 Брушлинский А.В. Проблемы психологии субъекта – М.: Институт психологии РАН, 1994. – 109 с.
- 56 Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. М.: ИНТОР, 1996. 544 с.
- 57 Гузик Н.П. В педагогике все решает только учитель // Директор школы. М.: Сентябрь, 2020. № 2. С. 63–71.
- 58 Қараев Ж.А. «Саралап денгейлеп оқыту технологиясы». Алматы, 2000.
- 59 Еркібаева Г.Ғ. Қазіргі білім берудегі педагогикалық технологиялар – Алматы, 2012. 27-32б.
- 60 Осмоловская И.М. Дидактические принципы дифференциации процесса обучения в общеобразовательной школе: автореф. докт. пед. наук: 13.00.01. – Москва, 2002. – 41 с.
- 61 Селевко, Г.К. Педагогические технологии на основе дидактического и методического усовершенствования УВП. / Г.К. Селевко. - М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 288 с.
- 62 Куклина С. С. Сотруднические технологии для формирования иноязычной коммуникативной компетенции в общеобразовательной школе: организационный аспект: монография. Киров: Радуга-Пресс, 2017. 188 с.
- 63 Безрукова В. Педагогика. Екатеринбург: Изд-во инж. пед. ин-та, 1994. 337 с.
- 64 Крутецкий В. А. К84 Психология: Учебник для учащихся пед. училищ. — М.: Просвещение, 1980.—352 с.
- 65 Блонский, П.П. Память и мышление / П.П. Блонский. – Издание 2-е. – Москва : Издательство ЛКИ : URSS, 2007. – 208 с.
- 66 Пидкасистый П.И. Педагогика. Под ред. Пидкасистого П.И. Учебник, М: 2006. - С. 608.
- 67 Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы.// Егемен Қазақстан. – 2012, 15 желтоқсан.
- 68 «Қашықтықтан білім беру технологиялар бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 137 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы.

69 Петькова Ю.Р. История развития дистанционного образования. положительные и отрицательные стороны моос // Успехи современного естествознания. – 2015. – № 3. – С. 199-204; URL: <http://www.natural-sciences.ru/ru/article/view?id=34763>.

70 Густырь А.В. К определению терминологического стандарта открытого и дистанционного образования // Проблемы нормативно-правового обеспечения открытого образования. Материалы конференции. – Москва: МЭСИ, 2001. – 450 с.

71 Moore M. Theory of transactional distance // Theoretical principals of distance education / Ed. by Keegan D. — L.; N.Y., 1993. — P.22—38.).

72 Allen I.E., Seaman J. (2008). Staying the course: Online education in the United States. The Online Learning Consortium. USA: Sloan - CTM.–28 p. (Retrieved from <https://onlinelearningsurvey.com/reports/staying-the-course.pdf>).

73 Долгоруков А. Проблемы развития дистанционного образования в России // Вестник Московского университета. – 1999. – №1. – Сер.18. – С. 102-117.

74 Околелов О.П. Процесс обучения в системе дистанционного образования // Дистанционное образование. – 2000. – № 3. – С. 37-44.

75 Караев Ж., Балафанов Е., Есбосынов М. Анализ и тенденция развития дистанционного образования // Высшая школа Казахстана. – 1998. – №6. – С.140-148.

76 Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 8 қаңтардағы Заңы No 410-VI ЗРК.

77 <https://educationaltechnology.net/technological-pedagogical-contentknowledge-tpack-framework/>

78 К.Шваб. Четвертая промышленная революция: перевод с английского/-М: Эксмо, 2019.-209 с.

79 <https://cyberleninka.ru/article/n/perspektivy-vnedreniya-smart-tehnologiy-obrazovatelnyy-protsess>.

80 ҚазҰУ-де ҚОТ қолдану арқылы аралас оқыту формаларының оқу процесін ұйымдастыру. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

81 <https://www.iebschool.com/blog/smart-education-tecnologia>.

82 <https://cyberleninka.ru/article/n/klyuchevye-ponyatiya-kontseptsii-smartobrazovaniya1>.

83 Л.А. Данченко, П.Ю. Невоструев. SMART-обучение: основные принципы организации учебного процесса. Открытое образование № 1/2014.

84 <https://www.ng.kz/modules/news/article.php?numberid=0&storyid=35899>

85 Тони Бьюзен. Интеллект-карты: Полное руководство по мощному инструменту мышления». - М. Манн, Иванов и Фербер», 2019.

86 Днепровская Н.В., Янковская Е.А., Шевцова И.В. Понятийные основы концепции SMART-образования // Открытое образование. 2015. №6. С. 43–51.

87 <http://smartmesi.blogspot.com/2012/03/smart-smart.html>.

- 88 Селевко, Г.К. Педагогические технологии на основе информационно - коммуникативных средств/Г.К. Селевко. - М.: НИИ школьных технологий, 2005.-208 с.
- 89 <https://sway.com/s/aAD89DHZXfhiqdCQ/embed>.
- 90 Zhu et al. Smart Learning Environments (2016) 3:4. - A research framework of smart education. - DOI 10.1186/s40561-016-0026-2.
- 91 <https://www.iebschool.com/blog/smart-education-tecnologia>.
- 92 website.informer.com/visit?domain=smk.edu.kz.
- 93 SMART обучение основные принципы организации учебного процесса 136-268-1-SM.pdf.
- 94 Электронное образование: перспективы использования smart технологий. Материалы III Международной научно-практической видеоконференции г. Тюмень, 26 ноября 2015 г. <https://www.tyuiu.ru/wpcontent/uploads/2015/10/confcd02015.pdf>.
- 95 https://egov.kz/cms/ru/articles/gp_inf_kaz_2020.
- 96 Lee, S.-K. (2012, March 14-15). Preparing 21st century teachers: Singapore's approach [Подготовка учителей XXI века: сингапурский подход]. New York, NY: International Summit on the Teaching Profession.
- 97 Sarzhanova Galiya B., Alimbekova Anar, Slambekova T.S. & Albytova N.P., Salykzhanova S.B. Information competence as a means of developing leadership qualities in student-teachers. - 2016. [Electronic resource]. - Available at: DOI:10.12973/ijese.2016.729a.
- 98 Bobesh R.S., Sarzhanova G.B., Jangeldinova S.B Smart technologies in the personal digital educational environment of a teacher Вестник Карагандинского университета. Серия «Педагогика». – 2022. – № 2(106).
- 99 Тлеужанова Г.К. К проблеме формирования гражданской позиции в свете посланий Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева // Вестник Академии Педагогических Наук Казахстана. – Алматы. – 2014. №4 – С. 3–5.
- 100 Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 желтоқсандағы № 1045 қаулысымен қабылданған Қазақстан Республикасының тіл саясатын іске асыру жөніндегі 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама.// <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900001045>.
- 101 Каримова Г.С., Ишанов П.З., Алмас Т.М.Жалпы білім беретін мекемелерінде бастауыш сынып оқушыларын ағылшын тілінде оқыту бағдарламасы // Вестник Карагандинского университет. – 2021. - № 3(103).- С.143-153.
- 102 Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты Қазақстан халқына Жолдауы 1 қыркүйек 2023 ж., Астана // www.akorda.kz.
- 103 Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы // <https://adilet.zan.kz>.

104 Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауы 1 қыркүйек 2020 ж., Астана // www.akorda.kz.

105 Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 727 қаулысымен бекітілген 2021 – 2025 жылдары жүзеге асырылатын «Цифрландыру, ғылым және инновациялар есебінен технологиялық серпіліс» ұлттық жобасы. // <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2100000727>.

106 Өтешова Б.Қ. Жоғары сынып оқушыларының ұлттық дүние танымын халық тағылымы материалдары арқылы дамытудың педагогикалық шарттары: автореф.канд. пед. наук: 13.00.01. – Алматы: МерСал, 2004. – 32 с.

107 Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. – М.: Политиздат, 1987. – 590 с.

108 Скаткин М.Н. Проблемы современной дидактики. – М.: Педагогика, 1984. – 95 с.

109 Штофф В.А. Роль модели познания / В.А. Штофф. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1963. – 128 с.

110 Веников В.А. Теория подобия и моделирования. Учебное пособие для вузов. 2-е изд., доп. и перераб., 1976. - 479 с.

111 Афанасьев В. Г. Моделирование как метод исследования социальных систем // Системные исследования: Ежегодник. М., 1982. – 400 с.

112 Глинский Б.А., Грязнов Б.С., Дынин Б.С., Никитин Е.П. Моделирование как метод научного исследования (гносеологический анализ). – М.: Изд во МГУ, 1965. – 248 с.

113 Новик И.Б. О моделировании сложных систем: (Философский очерк). - М.: Мысль, 1965.- 335 с.

114 Суходольский Г.В., Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности. – Л.: ЛГУ, 1976. – 120 с.

115 Богатырев А.И. Теоретические основы педагогического моделирования: сущность и эффективность / А.И. Богатырев, И. М. Устинова // Уральский технический институт связи и информатики ГОУ ВПО «Сибирский государственный университет телекоммуникаций и информатики». – Екатеринбург. // <http://www.rusnauka.com>

116 Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. - Москва, Высшая школа, 1980.

117 Краевский В.В. Проблемы научного обоснования обучения. – М.: Просвещение, 1997. – 198 с.

118 Ходюкова Т.А. Формирование культуры управленческого общения будущего учителя в процессе профессиональной подготовки: автореф. дис.кандид.пед.наук: 13.00.08. – Чита, 2006. – 23 с.

119 Гринкруг С. Человеческий потенциал вуза: потребности и возможности развития: монография / Л. С. Гринкруг, Б. Е. Фишман; Минобрнауки России, Федеральное гос. бюджетное образовательное учреждение высш. проф. образования «Приамурский гос. ун-т им. Шолом-Алейхема». - Москва: Изд. дом Академии Естествознания, 2012. - 315 с.

120 Knowles M. S. *The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development* / M. S. Knowles, E. E. Holton, R. A. Swanson. – 6th edition. – London, New York, etc.: ELSEVIER Butterworth Heinemann, 2005. – 378 p.

121 Ядровская М. В. Модели в педагогике // Вестн. Том. гос. ун-та . - 2013. - №366. - С. 139-143.

122 Монахов В. М. Введение в теорию педагогических технологий: монография / В. М. Монахов; М-во науки и образования РФ, Федер. агентство по образованию, Межвуз. центр дистанц. образования МГОПУ им. М. А. Шолохова, Волгоград. гос. пед. ун-т. - Волгоград: Перемена, 2006. - 318 с.

123 Оразбекова, Л. Н. Экономикадағы математика - 1: оқу құралы / Л. Н. Оразбекова. - Алматы: Қазақ университеті, 2014. - 222 б.

124 Наумова Э. В., Маряшина И. В. Современные теоретические подходы к проблеме моделирования образовательных процессов в рамках реализации новых образовательных стандартов // Отечественная и зарубежная педагогика. – 2017. - 2 (38). С. 39-45.

125 Кожашева Г.О.,Слямжанова С.С., Шагизада И. Peculiarities of modeling of economic problems // Наука и жизнь Казахстана, 2019. - №1(74). С. 273-276.

126 Саржанова Г.Б., Смагулова Г.Ж., Копжасарова Т.З. Программный продукт «Smart Assistant» - интерактивный конструктор и органайзер образовательного контента для педагога // № 40306 от 08.11.2023.

127 Petty J. Interactive, technology-enhanced self-regulated learning tools in healthcare education: A literature review // Nurse Education Today. – 2013. – Vol.33(1). P. 53–59. DOI: 10.3390/ime1020008 <https://www.mdpi.com/2813-141X/1/2/8#>.

128 Indrawati I., Ghassani U., Amani H. Measuring Smart Education Readiness Index: A Bandung Perspective // ICBIM '18: Proceedings of the 2nd International Conference on Business and Information Management. – 2018. – P. 199–203. <https://dl.acm.org/doi/10.1145/3278252.3278277>.

129 Smagulova G., Sarzhanova G., Romanenko S., Bobesh R., Jangeldinova S. Investigation of pre-service TESOL teachers' perceptions towards multimedia-based textbook development and usage. *Journal of Education and e-Learning Research* – 2024. – 11(1). – P. 46-55.

130 Fu S. A Reinforcement Learning-Based Smart Educational Environment for Higher Education // *International Journal of e-Collaboration*. – 2023. – Vol.19. – P. 1-17. DOI:10.4018/IJeC.315019.

131 Kim H.J., Jang H.Y. Sustainable Technology Integration in Underserved Area Schools: The Impact of Perceived Student Change on Teacher Continuance Intention // *Sustainability*. – 2020. – 12(12). – P. 4802. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/12/4802#>.

132 Davar P., Nishantha G. Smart Classrooms for Distance Education and their Adoption to Multiple Classroom Architecture // *Journal of Networks*. – 2008. – Vol.3(5). – P. 54-64. <http://dx.doi.org/10.4304/jnw.3.5.54-64>.

133 Pombo L., Carlos V., Loureiro M. J. Edulabs for the Integration of Technologies in Basic Education – Monitoring the AGIRE Project // International Journal of Research in Education and Science. – 2015. – Vol. 2. – P. 16-29. <https://doi.org/10.4304/jnw.3.5.54-64>.

134 Bhat R. The Impact of Technology Integration on Student Learning Outcomes: A Comparative Study // International Journal of Social Science, Educational, Economics, Agriculture Research and Technology (IJSET). – 2023. – Vol.2. – P. 592-596. <https://doi.org/10.4304/jnw.3.5.54-64>.

135 Саржанова Г.Б., Смагулова Г.Ж., Утеубаева Э.А. Using multimedia applications in teaching foreign language in terms of digitalization of education // Вестник Карагандинского университета. – Серия «Педагогика». - 2020. - №4(100). - С. 124-129. DOI 10.31489/2020Ped4/124-129.

136 Sarzhanova G.B., Smagulova G.Zh. Technology of creating multimedia educational resources on the base of authentic audio- and video materials in iSpring Suite Program // Вестник Казахского национального женского педагогического университета. - 2020. - №4(84). - С. 67-75.

137 Sarzhanova G.B., Bobesh R.S., Smagulova G.Zh., Turkel A., Serikbayeva N.B. Instructional design of smart technology use in teacher digital educational environment. The Education and science journal. 2023;25(9):197–230. (In Russ.) <https://doi.org/10.17853/1994-5639-2023-9-12-45>.

138 Смагулова Г.Ж., Туркенова С.С., Ибраева Б.М. Readiness of teachers of the humanitarian profile for integration of multimedia electronic educational resources into their professional activity // Вестник Торайгыров университета. - 2021 - №4. - С.49-63.

139 Galiya B. Sarzhanova, Saltanat B. Jangeldinova— Smart technologies in the university digital educational environment as a tool to improve the quality of professional training // VI. International Research Congress on Social Sciences. — Ankara: November 02-03, 2023.

140 Lazard, L'actance. Gilbert Published by Presses Universitaires de France, 1994.

141 Харламов И.Ф. Педагогика. – М.: Гардарики, 1999. – 520 с.

142 Джолданова Д.К. Шеттілдік білім беру контекстінде болашақ педагогтардың акмеологиялық құзыреттіліктерін қалыптастыру: дис.док. PhD: 6D011900. – Қарағанды, 2022. – 148 с.

143 Саржанова Г.Б., Отыншиева М.Т. Ергалиева Т. Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels). Караганда: Изд-во НАО «Карагандинский университет им. акад. Е.А. Букетова», 2021. – 116 с.

144 Сырымбетова Л.С., Отыншиева М.Т., Уайханова М.А. Дифференциалды оқыту арқылы екінші тілді үйрену: Қазақстандағы тақырыптық зерттеу // Вестник Карагандинского университета. - Серия «Педагогика». № 1(109)/2023.

145 Smagulova G.Zh., Sarzhanova G.B., Tleuzhanova G.K. et al. The development of future foreign language teachers' digital competences in creating multimedia

tutorials // The Education and Science Journal. – 2021. – Vol. 23, Issue 6. – P. 216-245.

146 Ниязова Г.Ж., Миндетбаева А.А., Марипов Ш.А. Цифровая трансформация образования и исследования возможности создания цифровых учебных контентов // Вестник АПН Казахстана. – 2020. – №5. – С. 5-11.

147 Саржанова Г.Б., Отыншиева М.Т. FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels). Караганда: Изд-во НАО «Карагандинский университет им. акад. Е.А. Букетова», 2021. – 133 с.

148 <https://cyberleninka.ru/article/n/preimuschestva-vozmozhnostey-arteducation-v-obuchenii-biologii>.

149 https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375116_rus.

150 <https://www.ng.kz/modules/news/article.php?numberid=0&storyid=35899>.

151 <https://infourok.ru/kurovaya-rabota-ispolzovanie-interaktivnoy-doski-naurokah-himii-2776703.html>.

152 Саржанова Г.Б., Отыншиева М.Т., Ергалиева Т. Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels). Свидетельство о внесении сведений в государственный реестр прав на объекты, охраняемые авторским правом № 15843, 11.03.2021. Объем - 4,09 МБ.

153 Саржанова Г.Б., Отыншиева М.Т. FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels). Свидетельство о внесении сведений в государственный реестр прав на объекты, охраняемые авторским правом № 26544, 26.05.2022. Объем - 5,02 МБ.

154 Sarzhanova, G., Oтынshiyeva, M., Tleuzhanova, G., Assanova, D., & Sadvakassova, A. (2023). Organizational, technological, and pedagogical conditions for differentiated instruction of teaching English as a foreign language. *International Journal of Education in Mathematics, Science, and Technology (IJEMST)*, 11(1), 74-95. <https://doi.org/10.46328/ijemst.2809>.

ҚОСЫМША А

«Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты оқу-әдістемелік құрал



Sarzhanova G.B.,
Otyunshiyeva M.T.,
Yergaliyeva M.N.

PRACTICAL COURSE FOR DEVELOPING STUDENTS' COMMUNICATIVE SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE (A2-B1 LEVELS)



Karaganda
2021

ҚОСЫМША Ә
Бастапқы білім деңгейін анықтайтын тест
TEST 1

1. Children must spend a lot of time ____ the open air:
A) In.
B) At.
C) To.
D) Into.
E) For.
2. Fresh green leaves appear ____ the trees in spring:
A) For.
B) Onto.
C) In.
D) To.
E) At.
3. You must go there ____ train, not ____ car:
A) -/-
B) -/by
C) By/-
D) By/by
E) For/in
4. Listen! Somebody _____ to break into our house! Call the police immediately.
A) is trying
B) are trying
C) tries
D) tried
E) try
5. The longest river in Great Britain is _____ :
A) The Clyde.
B) The Tay.
C) The Trent.
D) The Severn.
E) The Thames.
6. The most important river in Great Britain is _____ :
A) The Thames.
B) The Clyde.
C) The Tay.
D) The Severn.
E) The Trent.
7. The loftiest mountain in Great Britain is _____ :
A) The Cambrian Mountains.
B) The Cheviot Hills.
C) Ben Nevis.
D) Pennines.

- E) Ben Lawers.
8. _____ separates Great Britain from the European continent:
- A) The English Channel and the Strait of Dover.
 B) The North Sea and the Irish Sea.
 C) The Strait of Dover and the Irish Sea.
 D) The North Sea and the Atlantic Ocean.
 E) The Irish Sea and the Atlantic Ocean.
9. Look! All the teachers _____ at him. He may be expelled from school in a little while.
- A) is shouting
 B) am shouting
 C) shout
 D) are shouting
 E) shouts
10. More animals _____ extinct. We need to take care of nature.
- A) is becoming
 B) are becoming
 C) become
 D) will become
 E) became
11. Кататься на коньках/коньки тебу:
- A) To skate.
 B) To ski.
 C) To go swimming.
 D) To go mountaineering.
 E) To go skating.
 F) To go fishing.
12. The correct sentences in Past Simple:
- A) Did you work yesterday?
 B) Do you study abroad?
 C) Did she go home?
 D) I didn`t knew him.
 E) My grandfather died in 1946.
 F) I go to school last summer.
13. We are having (замечательный/тамаша) weather just now:
- A) Different.
 B) Wonderful.
 C) Convenient.
 D) Remarkable.
 E) Masterpiece.
 F) Outstanding.
14. I _____ a friend while I _____ the shopping.
- A) was meeting / did
 B) met / was doing

C) meet / do

D) met / did

E) meet/ doing

F) saw/ was doing

15. The correct sentences in Present Simple

A) Jill have two children.

B) Peter writes e-mail.

C) I didn't write this letter.

D) She go to school by bus.

E) My cat has a long tail.

F) She worked as a teacher.

16. We use _____ and _____ with uncountable nouns:

A) Many.

B) Much.

C) Little.

D) Few.

E) A few.

F) Nothing.

17. The correct verbs in Present Simple: Every morning my mother ____ at 6 o'clock and at 9 o'clock she ____ to work.

A) get up.

B) go

C) get ups

D) gets up

E) goes

F) went.

18. Когда становятся тепло?/Қашан жылына бастайды?:

A) When does it get warm?

B) When does it get light?

C) When does it get cold?

D) When does it become warm?

E) It is warm today.

F) It is getting dark now.

19. I _____ to the news on the radio when the phone _____ .

A) listened / was ringing

B) am listening / was ringing

C) was listening / rang

D) listen / is ringing

E) listened / rang

F) was watching / rang

20. While we _____ a drink, a waiter _____ a pile of plates.

A) had / was dropping

B) have / dropped

C) have / drop

D) were having / dropped

E) having / dropped

F) were waiting/ broke

21. I _____ to get up this morning. It _____ and it was cold, and my bed was so warm.

A) don't want / is raining

B) am not wanting / rains

C) wasn't wanting / rained

D) didn't want / was raining

E) didn't want / was snowing

F) don't want / was raining

22. I _____ to the news on the radio when the phone _____.

A) listened / was ringing

B) am listening / was ringing

C) was listening / rang

D) listen / is ringing

E) listened / rang

F) was watching / rang

23. When we came in, he _____ something on the paper.

A) was writing

B) were writing

C) is writing

D) wrote

E) did write

F) was drawing

24. While I _____ this morning, I _____ my money. I don't know how.

A) shopped / lose

B) was shopping / lost

C) shopped / was losing

D) was going to the shop/ lost

E) shop/ was losing

F) shop / lose

25. I _____ and I _____ the knife.

A) cooked / was dropping

B) cook / drop

C) was cooking / dropped

D) cooked / dropped

E) was cooking/ lost

F) cooking / drop

26. I _____ for my things when I _____ someone call my name.

A) paid / was hearing

B) pay / heard

C) was paying / hear

D) was paying / heard

- E) were paying/ hear
 F) was looking / heard
27. I _____ a friend while I _____ the shopping.
 A) was meeting / did
 B) met / was doing
 C) meet / do
 D) met / did
 E) meet/ doing
 F) saw/ was doing
28. The words which pronunciations like “s”:
 A) Center
 B) Cat.
 C) Cycle.
 D) Came.
 E) Mice.
 F) Clock.
 G) Capture.
 H) Cut.
29. The correct sentences in Present Simple
 A) Andrew wash the dishes.
 B) My father drive a car
 C) Does she work in an office?
 D) I always goes to school by bus.
 E) It was raining
 F) She works as a lawyer.
 G) I want to go home, after party
 H) They didn` t take their umbrellas
30. Peter _____ bring these office supplies:
 A) Did.
 B) Can.
 C) Does.
 D) Must.
 E) Gone.
 F) Should.
 G) Has.
 H) Had.
31. Classes are over at 12.45.:
 A) Twenty minutes to four.
 B) Ten minutes to one.
 C) Twenty five minutes past twelve.
 D) Five minutes past twelve.
 E) Fifteen minutes to one.
 F) A quarter to one.
 G) Forty five minutes past twelve.

H) Ten minutes to seven.

32. I usually wear _____ when the weather is a little cool outside to keep my legs warm:

A) Sweater.

B) Shirt.

C) Cardigan.

D) Skirt.

E) Jeans.

F) Trousers.

G) Leggings.

H) T-shirt.

33. The right variant Present Perfect Tense: ... Paul Simon's latest record?

A) Have you heard

B) Have you been hearing

C) Did you hear

D) Are you heard

E) Did you bought

F) Have you bought

G) Did you found

H) Have you found

34. The right variant of Present Perfect Tense: Sorry. I ... one of your glasses.

A) have broken

B) broke

C) break

D) have been breaking

E) have lost

F) drop

G) have dropped

H) lost

35. Young people in our country have every opportunity (учиться/оқу) and to get a higher (образование/білім):

A) To think/education.

B) To submit/education.

C) To study/education.

D) To study/training.

E) To submit/training.

36. To enter the University you have to take (вступительные экзамены/қабылдау емтихандары) which are rather difficult:

A) Entrance examination.

B) Institution.

C) Faculty.

D) Experiment.

E) To pass an examination.

37. He passed all the examinations (досрочно/мезгілден бұрын өткізу):

- A) Soon.
- B) Recently.
- C) In advance.
- D) On time.
- E) Successfully.

38. Обязательные предметы/міндетті пәндер:

- A) Education.
- B) State schools.
- C) Compulsory subjects.
- D) Secondary school.
- E) Extra subjects.

39. Would you like to come to my house for dinner and talk about this? Good idea. I _____ bring some wine.

- A) am bringing
- B) will
- C) am going to
- D) don't
- E) used to

40. What are your plans for the holidays? I _____ visit my parents for a few days and then go walking in Scotland.

- A) will going
- B) am going to
- C) will
- D) used to
- E) are going to

41. Why are you wearing your best suit? I _____ have lunch with my biggest customer.

- A) was
- B) had
- C) am going to
- D) go
- E) will go

42. I cannot see how to use this spreadsheet. Don't worry. I _____ help you.

- A) am used to
- B) am go
- C) am going to
- D) will
- E) would go

43. This evening, I _____ stay at home and watch TV.

- A) are going to
- B) is going to
- C) will going to
- D) am going to
- E) am

F) will

44. Perhaps in a few hundred years everybody _____ have an easy life.

A) are going to

B) is going to

C) will going to

D) 'll

E) am

F) will

45. It does not take me long _____ :

A) Do translation.

B) To get ready.

C) Speak fast.

D) Walk slowly.

E) To get to the cinema.

F) Recite poems.

G) A foreign language.

H) To go home by bus.

46. Irregular verbs:

A) Open-opened.

B) Make-made.

C) Run-ran.

D) Think-thought.

E) Close-closed.

F) Listen-listened.

G) Hate-hated.

H) Love-loved.

47. We use present perfect tense to describe:

A) Facts or things that always happen.

B) Two continuing events happening at the same time.

C) An event in the past without a definite time.

D) Routines and habits.

E) A continuing unfinished action in the past.

F) Timetable events.

G) What someone has completed or achieved in a period of time.

H) How many things someone has gone.

48. Irregular comparatives:

A) Interesting - more interesting.

B) Much-more.

C) Famous-more famous.

D) Far-further.

E) Simple-simpler.

F) Good-better.

G) Busy-busier.

H) Hot-hotter.

49. Irregular superlatives:

- A) The best.
- B) The slowest.
- C) The worst.
- D) The nicest.
- E) The easiest.
- F) The biggest.
- G) The most traditional.
- H) The least.

50. The right sentence in Past Continuous Tense:

- A) I was working in school all day.
- B) He went to the cinema yesterday.
- C) I will go clubbing tomorrow.
- D) They are speaking English very well.
- E) Sara is a student.

ҚОСЫМША В

Қорытынды білім деңгейін анықтайтын тест TEST 2

1. New York is a city where all the languages (to speak).:
 - A) Are spoken.
 - B) Have been spoken.
 - C) Were spoken.
 - D) Speak.
 - E) Speaks.
2. These flowers ... three times a week.:
 - A) Water.
 - B) Is watering.
 - C) Is watered.
 - D) Are watered.
 - E) Are watering.
3. Such interesting films ... on this channel.:
 - A) Are often shown.
 - B) Show.
 - C) Is often shown.
 - D) Showed.
 - E) Shown.
4. The exercises ... by him yesterday.:
 - A) Done.
 - B) Do.
 - C) Is done.
 - D) Are done.
 - E) Were done.
5. The building ... last year.:
 - A) Build.
 - B) Built.
 - C) Was built.
 - D) Were built.
 - E) Are building.
6. _____ separates Great Britain from the European continent:
 - A) The English Channel and the Strait of Dover.
 - B) The North Sea and the Irish Sea.
 - C) The Strait of Dover and the Irish Sea.
 - D) The North Sea and the Atlantic Ocean.
 - E) The Irish Sea and the Atlantic Ocean.
7. He _____ (run) away when he _____ (see) me:
 - A) Run/saw.
 - B) Runs/see.
 - C) Ran/saw.

- D) Was running/saw.
 E) Ran/will see.
 F) Run/sees.
8. He _____ (say) that he _____ (be) here:
 A) Says/is.
 B) Say/been.
 C) Said/was.
 D) Said/were.
 E) Says/was.
 F) Second.
9. My teacher **was** sure that I **had passed** an exam.
 A) Were/ had passed.
 B) Was/had passed.
 C) Was/will pass.
 D) Is/will pass.
 E) Was/passed.
 F) Was/will pass.
10. I _____ (to be) so tired that I _____ (can) not walk.
 A) Were/can.
 B) Was/can.
 C) Am/could.
 D) Am/can.
 E) will be/could.
 F) Was/could.
11. I never _____ (understand) why he _____ (behave) like this.
 A) Understood/behaves
 B) Have understood/behaved.
 C) Had understood/will behave.
 D) Understood/behaved.
 E) Understands/behaved.
 F) Understanding/behaving.
12. He _____ (order) his secretary to note down what he _____ (dictate).
 A) Ordered/dictated.
 B) Ordered/is dictating.
 C) Ordered/will dictate.
 D) Orders/would dictate.
 E) Orders/dictates.
 F) Is ordering/ to dictate.
13. We (reach) the office when the boss (leave) for Delhi.
 A) Was reaching/was leaving.
 B) Were reaching/was leaving.
 C) Were reaching/were leaving.
 D) Had reached/left.
 E) Had reached/will leave.

- F) Reaches/leaves.
14. He _____ (walk) as if he _____ (be) lame.
- A) Walked/was.
 B) Walked/will be.
 C) Will walk/was.
 D) Were walking/were.
 E) Was walking/was.
 F) Walk/were.
15. We can combine *what* with _____ to begin questions:
- A) Adjectives.
 B) Noun.
 C) Adverbs.
 D) Much.
 E) Many.
 F) Kind of/sort of/type of.
16. We can use both _____ and _____ to talk about plans in the future:
- A) Am/is/are going to+infinitive.
 B) Was/were going to+infinitive.
 C) The present simple.
 D) The present continuous.
 E) Past simple.
 F) Past continuous.
17. We use *used to+infinitive* to talk about _____:
- A) Past states.
 B) Past actions that happened once.
 C) Facts or things that always happen.
 D) Past actions that happened many times.
 E) Continuing actions.
 F) Plans in the future.
18. We use past continuous for:
- A) Past actions that happened once.
 B) A continuing unfinished action in the past.
 C) A continuing unfinished action interrupted by a sudden past action.
 D) Plans in the future.
 E) Facts or things that always happen.
 F) Past actions that happened many times.
19. We use past simple:
- A) To talk about finished events in the past, when we think about a definite time.
 B) A continuing unfinished action interrupted by a sudden past action.
 C) To describe habits and routines in the past.
 D) A continuing unfinished action in the past.
 E) Facts or things that always happen.
 F) To talk about recent continuing activities.
20. Time words and phrases we use with future simple:

- A) Last month/year/night/time.
 - B) Just, recently, ever, never.
 - C) Now, at the moment.
 - D) Two days ago, a week ago, an hour ago, yesterday.
 - E) Next month/year/week, in a week, in an hour.
 - F) Tomorrow, tomorrow morning/afternoon/evening.
21. The wrong sentences given in the Reported speech
- A) He told me to be on time.
 - B) He told us not to smoke.
 - C) He told to the child go to bed.
 - D) She said me that she open the door.
 - E) She told me to sit down.
 - F) My friend said to me that he would come later.
 - G) She asked me who that fantastic man had been.
 - H) She asked me I was living here.
22. "Please don't come back very late", Peter said to his son/daughter/sister.
- A) Peter said his son that he not to come back very late.
 - B) Peter said his sister not come very late.
 - C) Peter said his daughter to come back very late.
 - D) Peter said his son not to come back very late.
 - E) Peter said his son don't come back very late.
 - F) Peter said his daughter not to come back very late.
 - G) Peter said his son not to come back very late.
 - H) Peter said his sister not to come back very late.
23. Arthur said : "I'll do/bring/take it tomorrow".
- A) Arthur said that he will bring it tomorrow.
 - B) Arthur said that he took it the previous day.
 - C) Arthur said that he was doing it now.
 - D) Arthur said that he would bring it the following day.
 - E) Arthur said that he had done it the day before.
 - F) Arthur said that he would do it the following day.
 - G) Arthur said that he would take it the following day.
 - H) Arthur said that he had done it the day before.
24. The right sentences with very+adjective:
- A) He is very attentive in class.
 - B) I like this film very much.
 - C) I want to attend his lecture very much.
 - D) You are very happy.
 - E) She likes to listen to music very much.
 - F) The child is very young to learn a foreign language.
 - G) He likes to read very much.
 - H) He likes to recite poems very much.
25. The right sentences with very+adverb:
- A) The turtle walks very slowly.

- B) The kitten purred very softly.
 C) I want to attend his lecture very much.
 D) You are very happy.
 E) She likes to listen to music very much.
 F) The child is very young to learn a foreign language.
 G) The cheetah ran very quickly.
 H) He likes to recite poems very much.
26. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland consists of _____ :
- A) The Island of Great Britain.
 B) The east of Scotland.
 C) Wales.
 D) The northern part of the Island of Ireland.
 E) A number of small islands especially to the west of Scotland.
 F) England.
 G) Ireland.
 H) The west of Wales.
27. The Island of Great Britain is divided into three parts:
- A) England.
 B) The Island of Great Britain.
 C) Great Britain.
 D) Wales.
 E) The United Kingdom.
 F) Scotland.
 G) Ireland.
 H) The west of Ireland.
28. The teacher said, "Do you know the functions of the Supreme court of the US?":
- A) The teacher asked if I knew the functions of the Supreme court of the US.
 B) The teacher asked if I know the functions of the Supreme court of the US.
 C) The teacher asked if I have known the functions of American Supreme Court.
 D) The teacher asked if I had known the functions of the Supreme court of the US.
 E) The teacher asked if you know the functions of the Supreme court.
29. Teacher told us, "Don't make a noise!"
- A) Teacher told us don't make a noise.
 B) He told us doesn't make a noise.
 C) Doctor told us if we make noise.
 D) Teacher told us not to make a noise.
 E) Teacher told us to make a noise.
30. We use past simple:
- A) To talk about finished events in the past, when we think about a definite time.
 B) A continuing unfinished action interrupted by a sudden past action.
 C) To describe habits and routines in the past.
 D) A continuing unfinished action in the past.
 E) Facts or things that always happen.
 F) To talk about recent continuing activities.

31. We use present continuous for:
- A) Facts or things that always happen.
 - B) Actions happening at the moment of speaking and not finished.
 - C) Routines and habits.
 - D) Continuing, unfinished actions which are not actually happening at the moment of speaking.
 - E) Timetable events.
 - F) Finished events in the past.
32. The passive is used to describe actions:
- A) When we don't know who does, or did the action.
 - B) A continuing unfinished action interrupted by a sudden past action.
 - C) When it is not important to know who does, or did the action.
 - D) A continuing unfinished action in the past.
 - E) Facts or things that always happen.
 - F) To talk about recent continuing activities.
33. Find the conditional sentence of the 2nd type:
- A) If I were president, I'd increased taxes.
 - B) If you're sick, go home and get in bed.
 - C) If I find a better job, I find it.
 - D) If I had the money I would buy clothes.
 - E) I work in a restaurant but earn little.
 - F) If you go now, do not miss the show.
 - G) If the weather is good, we go sledding.
34. The sentence in the Second Conditional: If I _____ his number, I _____ his a call:
- A) Knew.
 - B) Know.
 - C) Known.
 - D) Will give.
 - E) Would give.
 - F) Would given.
 - G) Would gave.
35. Children hang stockings at the end of their beds, hoping that Father Christmas will come down with _____ and _____ :
- A) Firework.
 - B) Toys.
 - C) Groups of singers.
 - D) Christmas tree.
 - E) Sweets.
 - F) Stockings.
36. The right sentences in First Conditionals:
- A) If you are going to live abroad, you will have to learn the language.
 - B) In free time I like listening to classical music, reading the different books and other.
 - C) If I go to London, I will see the Tower of London.

- D) She is going to work at schools, and she will earn a lot of money.
 E) If I visit New York again, I will buy you a souvenir from the Empire state Building.
 F) Can I ask you questions?
 G) She may be at home.
 H) You`d better not be late.
37. We use Present Perfect Tense to describe:
 A) Facts or things that always happen.
 B) Two continuing events happening at the same time.
 C) An event in the past without a definite time.
 D) Routines and habits.
 E) A continuing unfinished action in the past.
 F) Timetable events.
 G) What someone has completed or achieved in a period of time.
 H) How many things someone has gone.
38. The right sentences in the First Type of Conditionals:
 A) I should go to the meeting.
 B) I can get some information about the exam.
 C) If you go to Manchester, you must have the cheesecake in Lindy`s.
 D) I must go to school tomorrow.
 E) If you don`t hurry, we will miss the train.
 F) I can carry your bag.
 G) If they are going to Africa, they must have all the injections.
 H) We could go for a swim.
39. The right sentences in the First Type of Conditionals:
 A) Before you leave, I will check your passport.
 B) You should have come earlier.
 C) You shouldn`t have come that late.
 D) If I have enough money I will go to Paris.
 E) Don`t forget to switch off your mobile phone when you`re in airplane.
 F) I go to sleep.
 G) I am thinking of you.
 H) Listen to your heart.
40. The right sentences in the First Type of Conditionals:
 A) If I have enough money, I will go with you.
 B) If you tell me the address, I`ll find the house myself.
 C) If my father gets money, we will buy a car.
 D) I hate cold.
 E) The Muslims do not eat pork.
 F) My father never wears a tie.
 G) A renewed holiday in our country is Christmas.
 H) She is going to work at schools, and she will earn a lot of money.
41. The right sentences in the Second Type of Conditionals:
 A) If my sister had longer legs, she would be a model.
 B) If I had enough money, I would have gone with you.

- C) If I were Natasha I wouldn't call him.
 D) It doesn't matter.
 E) Someone is knocking at the door.
 F) Someone has taken my dictionary.
 G) I think they love each other.
 H) Did someone help you to do the homework?
42. ...your son studies well he ... the exam:
 A) If / will pass.
 B) As soon as / will pass.
 C) Until/ will pass.
 D) Before/ will passes.
 E) After / passes.
 F) As soon as / passed.
 G) If/ passes.
 H) When / passed.
43. Find Unreal Condition:
 A) If you're tired, go home and rest.
 B) He would not marry her, if she had not cooked so wonderful.
 C) If I were in your place, I would have called her.
 D) If I have time, I'll help you.
 E) You would have understood the lesson of yesterday's better if more time reading at home.
 F) If I find a better job, I find it.
 G) If the weather is good, we will go skiing.
 H) If you feel bad, go home and drink a pill.
44. Find Unreal Condition:
 A) If you go now, do not miss the show.
 B) We would not have gone to the sea, if the children are not asked.
 C) If you feel bad, go home and drink a pill.
 D) She was happy when she was invited to the party.
 E) If you see her, you fall in love with her.
 F) If I were in your place, I would visit him.
 G) If the weather is good, we will go skiing.
 H) If I had not got sick, I would have gone to the party.
45. Find Unreal Condition:
 A) If the weather is good, we will go skiing.
 B) If the weather were good, we would go to the zoo.
 C) If I knew the answer, I would not have asked you.
 D) If I knew the situation, I would have never left.
 E) If you go now, do not miss the show.
 F) If there is rain, the streets wet.
 G) If you're tired, go home and rest.
 H) If the ice heat, it melts.
46. Find Unreal Condition:

- A) If the person to burn, he will die.
- B) If you had not forgotten the key you would have opened the door.
- C) If the weather is good, we will go skiing.
- D) If you will have a lot of sweet, will become thick.
- E) If there is rain, the air is fresh.
- F) If you feel bad, go home and drink a pill.
- G) If I lived in Paris, I would eat croissants for breakfast.
- H) If Oleg knew the measure, he would not put too much salt.

47. Past Participle of the Irregular verbs:

- A) Forget-forgotten.
- B) Study-studied.
- C) Decide-decided.
- D) Wait-awaited.
- E) Give-given.
- F) Grow-grown.
- G) Play-played.
- H) Prefer-preferred.

48. Past participle of the regular verbs:

- A) Forget-forgot.
- B) Study-studied.
- C) Decide-decided.
- D) Become-became.
- E) Give-gave.
- F) Grow-grew.
- G) Begin-began.
- H) Open-opened.

49. Regular verbs:

- A) Bring-brought.
- B) Hear-heard.
- C) Choose-chose.
- D) Come-came.
- E) Close-closed.
- F) Listen-listened.
- G) Hate-hated.
- H) Blow-blew.

50. Traditional Kazakh meals made from milk:

- A) Beshbarmak.
- B) Kurt.
- C) Kuyrdak.
- D) Butter.
- E) Boursak.
- F) Cheese.

ҚОСЫМША Г

«Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты электрондық оқу құралына авторлық куәлік



ҚОСЫМША Ғ

«Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты электрондық оқу құралына авторлық куәлік



ҚОСЫМША Д

«Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты электрондық оқу құралын университеттің электрондық платформасына ендіру және пайдалану туралы келісім-шарт

НК-ЭНК.ИИ.07.02

1 нұсқаның 07.02.2019 г.

Страница 1 из 2

Договор на использование служебного произведения

г. Караганда

№ 658 от 30 апреля 2021 г.

Некоммерческое акционерное общество «Карагандинский университет им. академика Е.А.Букетова» в лице Председателя Правления - Ректора Дулатбекова Нурлана Орынбасаровича, действующего на основании Устава, именуемое в дальнейшем «Университет» и Саржанова Галия Байжумақызы, Отыншиева Малика Толгандиевна, Ергалиева Макпал Нұрланқызы, именуемые в дальнейшем «Авторы», совместно именуемые «Стороны» заключили договор о нижеследующем:

1. Предмет договора

1.1. Предметом настоящего договора является передача авторами исключительного права Университету на программу для ЭВМ – электронный учебный практикум «Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)».

2. Права и обязанности сторон.

2.1. Стороны признают, что указанная в п. 1.1. настоящего Договора программа для ЭВМ выполнена в рамках служебного задания и на нее распространяются положения действующего законодательства, регламентирующего вопросы использования служебных произведений.

2.2. Авторам в отношении их произведения принадлежат следующие личные неимущественные права:

1) право признаваться авторами произведения и требовать такого признания, в том числе путем указания имени авторов надлежащим образом на экземплярах произведения и при любом его публичном использовании, если это практически возможно (право авторства);

2) право указывать и требовать указания на экземплярах произведения и при любом его публичном использовании вместо подлинного имени авторов их вымышленных имен (псевдонимов) или отказаться от указания имен, то есть анонимно (право на имя);

3) право на неприкосновенность произведения, включая его название, противодействие любому извращению, искажению или иному изменению произведения, а также любому другому посягательству, способному нанести ущерб чести или репутации авторов (право на защиту репутации автора).

2.3. Имущественные (исключительные) права на программу для ЭВМ, указанные в п. 1.1. настоящего Договора принадлежат Университету и означают права на использование этой программой для ЭВМ в любой форме и любым способом.

2.4. Исключительные права Университета на использование программы ЭВМ означают право осуществлять, разрешать или запрещать осуществление следующих действий:

1) воспроизводить электронное учебное пособие (право на воспроизведение);

2) распространять оригинал или экземпляры программы для ЭВМ любым способом: продавать, сдавать внаем, публичный прокат и прочее (право на распространение);

3) предоставлять пользователям библиотеки университета (по их запросу) копии отдельных частей электронного материала программы для ЭВМ, с обязательным указанием Ф.И.О. авторов материала;

4) размещать отдельные части электронного материала программы для ЭВМ в информационно-образовательных ресурсах Республиканской межвузовской электронной библиотеки (РМЭБ), с обязательным указанием Ф.И.О. авторов материала;

5) импортировать экземпляры программы для ЭВМ в целях распространения (право на импорт);

6) публично показывать программы для ЭВМ (право на публичный показ);

7) переделывать или другим образом перерабатывать программы для ЭВМ (право на переработку).

2.5. Университет вправе при любом использовании программы для ЭВМ указывать свое наименование либо требовать такого указания.

2.6. При продаже экземпляров программы для ЭВМ третьим лицам Университет выплачивает авторам вознаграждение в размере 30% от стоимости её реализации.

2.7. По истечении десяти лет с момента заключения настоящего договора права Авторов на использование программы для ЭВМ и получение авторского вознаграждения принадлежат им в полном объеме. Данное положение не ограничивает права Университета на свободное и безвозмездное использование в дальнейшем программы для ЭВМ и ее копий для собственных нужд.

3. Ответственность сторон

3.1. Автор несет полную ответственность за содержание разработанного электронного учебного издания, инженер-программист несет ответственность за разработку и функционирование программной оболочки электронного учебного издания.

3.2. Сторона, не исполнившая или ненадлежащим образом исполнившая обязательства по настоящему договору, несет ответственность в соответствии с действующим законодательством.

4. Прочие условия

4.1. Все изменения и дополнения к настоящему договору действительны лишь при условии, если они выполнены в письменной форме и подписаны уполномоченными на то лицами с обеих сторон и представлены в оригинале.

4.2. Все споры и разногласия решаются в соответствии с действующим законодательством.

4.3. Настоящий договор составлен в двух экземплярах, имеющих одинаковую юридическую силу, вступает в силу с момента его подписания сторонами.

5. Подписи сторон

Университет
НАО «Карагандинский университет имени
академика Е.А. Букетова»

Республика Казахстан, 100024, г.Караганда,

ул. Университетская, 28

Тел/факс: 8 (7212) 35-63-98.

РНН 302000033720

ИИК KZ796010191000077867

БИК HSBK KZKX

БИН 990540002444

АО «Народный Банк Казахстана»

Кбе 10



Д.О. Дулатбеков

Автор(ы):

Саржанова Галия Байжумақызы

Уд. личности № 00704810, выдано МВД РК от
26.01.2021г., ИИН 831221400053
100024, г.Караганда, Гульдер 1,
д.19, кв.63

Отыншиева Малика Толгандиевна

Уд. личности № 047227354, выдано МВД РК от
14.01.2020г., ИИН 820102400140
100024, г.Караганда, улица Университетская,
д.11, кв.68

Ергалиева Макпал Нурланқызы

Уд. личности № 036367442, выдано МВД РК от
11.02.2014г., ИИН 930217450096
100024, г.Караганда, Шапагат,
д.7, кв.50

ҚОСЫМША Е

«Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)» атты электрондық оқу құралын университеттің электрондық платформасына ендіру және пайдалану туралы келісім-шарт

ІІК-ДН.ІІІІ.06.02	Ревизия № 1 от 19.03.2020 г. взамен 1 издания 07.02.2019 г.	Страница 1 из 2
-------------------	---	-----------------

Договор на использование служебного произведения

г. Караганда

№ 699 от 31 мая 2022г.

Некоммерческое акционерное общество «Карагандинский университет им. академика Е.А.Букетова» в лице Председателя Правления - Ректора Дулатбекова Нурлана Орынбасаровича, действующего на основании Устава, именуемое в дальнейшем «Университет» и Саржанова Галия Байжұмақызы, Отыншиева Малика Толгандиевна именуемые в дальнейшем «Авторы», совместно именуемые «Стороны» заключили договор о нижеследующем:

1. Предмет договора

1.1. Предметом настоящего договора является передача авторами исключительного права Университету на программу для ЭВМ – электронное учебное пособие «FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels)».

2. Права и обязанности сторон.

2.1. Стороны признают, что указанная в п. 1.1. настоящего Договора программа для ЭВМ выполнена в рамках служебного задания и на ее распространяются положения действующего законодательства, регламентирующего вопросы использования служебных произведений.

2.2. Авторам в отношении их произведения принадлежат следующие личные неимущественные права:

- 1) право признаваться авторами произведения и требовать такого признания, в том числе путем указания имени авторов надлежащим образом на экземплярах произведения и при любом его публичном использовании, если это практически возможно (право авторства);
- 2) право указывать и требовать указания на экземплярах произведения и при любом его публичном использовании вместо подлинного имени авторов их вымышленных имен (псевдонимов) или отказаться от указания имен, то есть анонимно (право на имя);
- 3) право на неприкосновенность произведения, включая его название, противодействие любому извращению, искажению или иному изменению произведения, а также любому другому посягательству, способному нанести ущерб чести или репутации авторов (право на защиту репутации автора).

2.3. Имущественные (исключительные) права на программу для ЭВМ, указанные в п. 1.1. настоящего Договора принадлежат Университету и означают права на использование этой программой для ЭВМ в любой форме и любым способом.

2.4. Исключительные права Университета на использование программы ЭВМ означают право осуществлять, разрешать или запрещать осуществление следующих действий:

- 1) воспроизводить электронное учебное пособие (право на воспроизведение);
- 2) распространять оригинал или экземпляры программы для ЭВМ любым способом: продавать, сдавать внаем, публичный прокат и прочее (право на распространение);
- 3) предоставлять пользователям библиотеки университета (по их запросу) копии отдельных частей электронного материала программы для ЭВМ, с обязательным указанием Ф.И.О. авторов материала;
- 4) размещать отдельные части электронного материала программы для ЭВМ в информационно-образовательных ресурсах Республиканской межвузовской электронной библиотеки (РМЭБ), с обязательным указанием Ф.И.О. авторов материала;
- 5) импортировать экземпляры программы для ЭВМ в целях распространения (право на импорт);
- 6) публично показывать программы для ЭВМ (право на публичный показ);
- 7) переделывать или другим образом перерабатывать программы для ЭВМ (право на переработку).

2.5. Университет вправе при любом использовании программы для ЭВМ указывать свое наименование либо требовать такого указания.

2.6. При продаже экземпляров программы для ЭВМ третьим лицам Университет выплачивает авторам вознаграждение в размере 30% от стоимости её реализации.

2.7. По истечении десяти лет с момента заключения настоящего договора права Авторов на использование программы для ЭВМ и получение авторского вознаграждения принадлежат им в

полном объеме. Данное положение не ограничивает права Университета на свободное и безвозмездное использование в дальнейшем программы для ЭВМ и ее копий для собственных нужд.

3. Ответственность сторон

3.1. Автор несет полную ответственность за содержание разработанного электронного учебного издания, инженер-программист несет ответственность за разработку и функционирование программной оболочки электронного учебного издания.

3.2. Сторона, не исполнившая или ненадлежащим образом исполнившая обязательства по настоящему договору, несет ответственность в соответствии с действующим законодательством.

4. Прочие условия

4.1. Все изменения и дополнения к настоящему договору действительны лишь при условии, если они выполнены в письменной форме и подписаны уполномоченными на то лицами с обеих сторон и представлены в оригинале.

4.2. Все споры и разногласия решаются в соответствии с действующим законодательством.

4.3. Настоящий договор составлен в двух экземплярах, имеющих одинаковую юридическую силу, вступает в силу с момента его подписания сторонами.

5. Подписи сторон

Университет

НАО «Карагандинский университет имени академика Е.А. Букетова»

Республика Казахстан, 100024, г. Караганда, ул. Университетская, 28

Тел/факс: 8 (7212) 35-63-98.

РНН 302000033720

ИИК KZ796010191000077867

БИК HSBKZKZKX

БИН 990540002444

АО «Народный Банк Казахстана»

Кбе 16



Автор(ы):

Саржанова Галия Байжумақызы

Уд. личности № 049704810, выдано МВД РК от 26.01.2021г., ИИН 831221400053
100024, г. Караганда, Гульдер 1, д.19, кв.63

Отыншиева Малика Толгандиевна

Уд. личности № 047227354, выдано МВД РК от 14.01.2020г., ИИН 820102400140
100024, г. Караганда, улица Университетская, д.11, кв.68

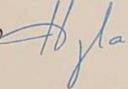
ҚОСЫМША Ж

Ағылшын тілінің әдістемесі бойынша біліктілікті көтеру курсынан өткені туралы сертификат



ҚОСЫМША 3

Қашықтықтан білім беру бойынша біліктілікті көтеру курсынан өткені туралы сертификат

«АКАДЕМИК Е.А.БӨКЕТОВ АТЫНДАҒЫ ҚАРАҒАНДЫ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАК		НАО «КАРАГАНДИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АКАДЕМИКА Е.А. БУКЕТОВА»
<h1>СЕРТИФИКАТ</h1>		
<h2>Отыншиева Малика Толгандиевна</h2>		
2023 жылдың 9 - 21 қаңтар аралығында 72 сағат көлемінде «Жоғары оқу орны оқытушысының қашықтықтан және онлайн оқытуды ұйымдастырудағы құзыреттілігін дамыту» біліктілікті арттыру курсынан өтті.	с 9 по 21 января 2023 года прошел (а) курс повышения квалификации «Развитие компетенций преподавателя вуза по организации дистанционного и онлайн обучения» в объеме 72 часов.	
Басқарма төрағасы - Ректор		Н. О. ЖАЛАТБЕКОВ
Тіркеу № 070023	Қарағанды 2023	Регистрационный № 070023

ҚОСЫМША И

Сандық технологиялар бойынша біліктілікті көтеру курсынан өткені туралы
сертификат



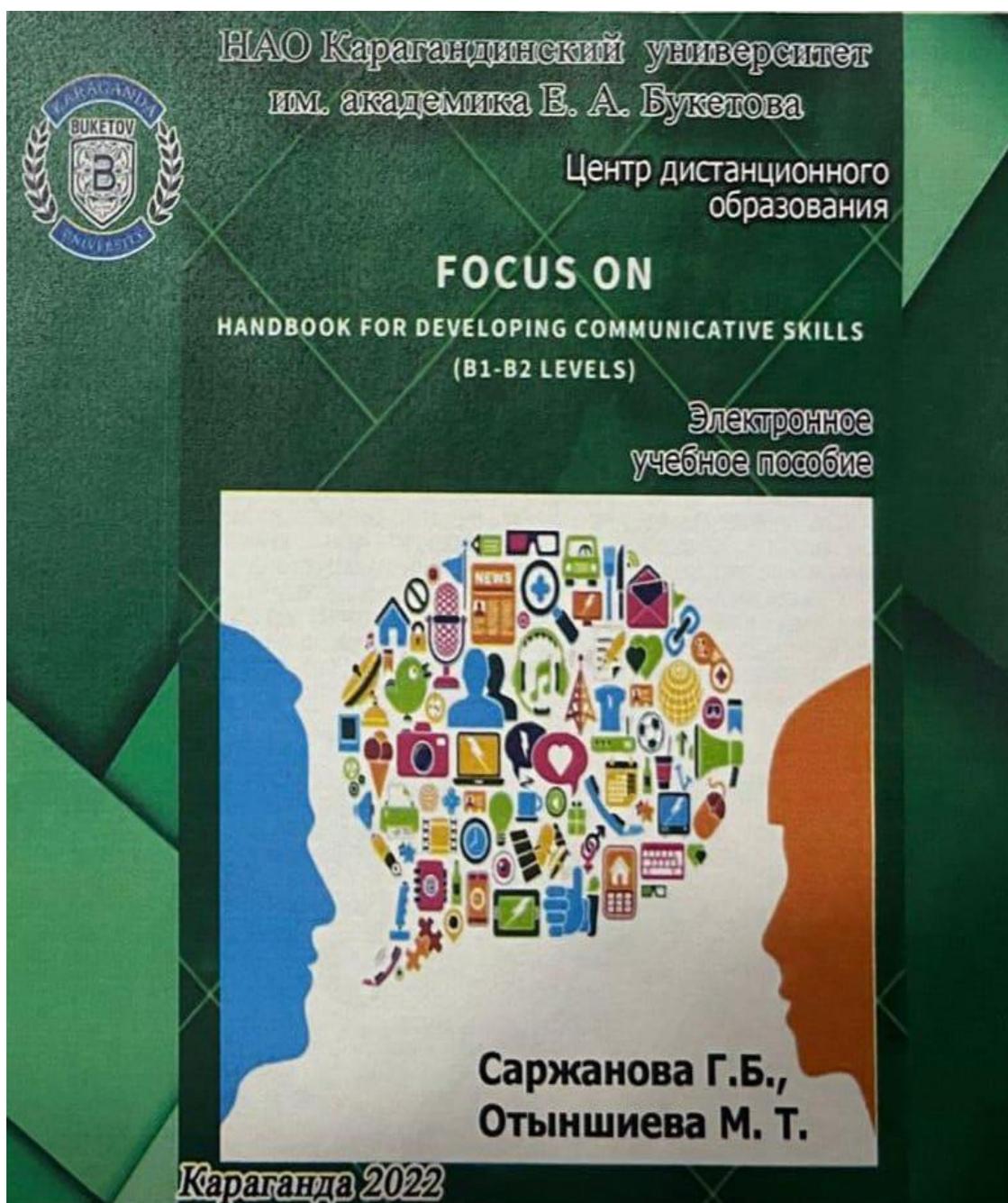
ҚОСЫМША Й

«Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels)» атты электрондық оқу құралы



ҚОСЫМША К

«Focus ON. Handbook for developing communicative skills (B1-B2levels)» атты электрондық оқу құралы



ҚОСЫМША Қ

Енгізу акті

Бекітемін
Академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарҰЗУ
Басқарма мүшесі Т.Ж.Басар
жөніндегі проректор



Келісілген
Академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарҰЗУ
Биология-география факультетінің
деkanı А.Г. Жумина



« _____ » 20__ г.

Ғылыми зерттеу жұмысы нәтижесін оқу үдерісіне енгізу АКТі

Біз, төменде қол қоюшылар, шетел тілдері факультетінің өкілдері және академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университеті, Биология-география факультетінің өкілдері 6D011900 – Шетел тілі: екі шетел тілі мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған диссертациялық зерттеу материалдарына, ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижесіне акт құрдық.

Докторант – Отыншиева Малика Толгандиевна «Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары (тілдік емес мамандықтар мысалында)» тақырыбында жазған диссертациялық зерттеу жұмысы (ғылыми кеңесші – академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университеті, қосымша білім беру факультетінің деканы, қауымдастырылған профессор, философия докторы (PhD) Саржанова Ф.Б.) оқу үдерісіне енгізілді.

Атап айтқанда, аталған зерттеу нәтижелері академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университетінің биология-география мамандықтарының 1-курс студенттеріне «Иностранный язык» және «Шетел тілі» пәндерін оқыту барысында келесі түрде енгізілді:

Баспа оқу-әдістемелік құралдары:

1. Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels). Қарағанды: Академик Е.А. Букетов атындағы Қарағанды университетінің баспасы, 2021. – 116 б. ISBN 978-9965-39-955-8.

2. FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels). Қарағанды: Академик Е.А. Букетов атындағы Қарағанды университетінің баспасы, 2021. – 133 б. ISBN 978-9965-39-969-5
Электронды оқу-әдістемелік құралдары:

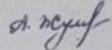
1. Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels). Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік № 15843, 11.03.2021. Көлемі - 4,09 МБ.

2. FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels). Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік № 26544, 26.05.2022. Көлемі - 5,02 МБ.

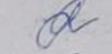
Ғылым департаменті директоры

 С.С. Касымов

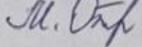
Биология-география факультетінің деканы

 А.Г. Жумина

Ғылыми кеңесші

 Ф.Б. Саржанова

Орындаушы

 М.Т. Отыншиева

ҚОСЫМША Л

Енгізу акті

Бекітемін
Академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарҰЗУ
Басқарма мүшесі
жөніндегі (проект) **Т.А. Гапбаев**



Келісілген
Академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарҰЗУ
Педагогика факультетінің
деканы

С.А. Мүлікова
« » 20 г.

Ғылыми зерттеу жұмысы нәтижесін оқу үдерісіне енгізу АКТі

Біз, төменде қол қоюшылар, шетел тілдері факультетінің өкілдері және академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университеті, педагогика факультетінің өкілдері 6D011900 – Шетел тілі: екі шетел тілі мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған диссертациялық зерттеу материалдарына, ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижесіне акт құрдық.

Докторант – Отыншиева Малика Толгандиевна «Жоғары оқу орнында қашықтықтан білім беруде ағылшын тілін Smart технологиялар негізінде саралап оқытудың педагогикалық шарттары (тілдік емес мамандықтар мысалында)» тақырыбында жазған диссертациялық зерттеу жұмысы (ғылыми кеңесші – академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университеті, қосымша білім беру факультетінің деканы, қауымдастырылған профессор, философия докторы (PhD) Саржанова Ф.Б.) оқу үдерісіне енгізілді.

Атап айтқанда, аталған зерттеу нәтижелері академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды ұлттық зерттеу университетінің педагогика мамандықтарының 1-курс студенттеріне «Иностранный язык» және «Шетел тілі» пәндерін оқыту барысында келесі түрде енгізілді:

Баспа оқу-әдістемелік құралдары:

1. Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels). Қарағанды: Академик Е.А. Букетов атындағы Қарағанды университетінің баспасы, 2021. – 116 б. ISBN 978-9965-39-955-8.

2. FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels). Қарағанды: Академик Е.А. Букетов атындағы Қарағанды университетінің баспасы, 2021. – 133 б. ISBN 978-9965-39-969-5

Электронды оқу-әдістемелік құралдары:

1. Practical course for developing students' communicative skills in English language (A2-B1 levels). Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік № 15843, 11.03.2021. Көлемі - 4,09 МБ.

2. FOCUS ON Handbook for developing communicative skills (B1-B2 levels). Авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізілімге мәліметтерді енгізу туралы куәлік № 26544, 26.05.2022. Көлемі - 5,02 МБ.

Ғылым департаменті директоры

С.С. Касымов

Педагогика факультетінің деканы

С.А. Мүлікова

Ғылыми кеңесші

Ф.Б. Саржанова

Орындаушы

М.Т. Отыншиева